

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης
:

**«ΔΙΚΤΥΟ ΤΟΠΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΟΝ
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ
ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ»**

**“AGROMOTION”
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ – ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ**

MΑΡΤΙΟΣ 2012

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
“ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ”
Προσανατολισμός στον Άνθρωπο

“AGROMOTION”
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	5
1.1. Δευτερογενής ανάλυση	5
1.1.1. Φάσεις διεξαγωγής δευτερογενούς ανάλυσης	5
1.1.2. Μεθοδολογικές παρατηρήσεις	8
1.2. Έρευνα σε φορείς	9
ΜΕΡΟΣ Α: ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	11
2. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	11
2.1. Κατανομή του πληθυσμού ανά δήμο της Π.Ε. Αχαΐας	11
2.2. Πληθυσμιακές μεταβολές μεταξύ των απογραφών	13
3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	17
4. ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	18
4.1. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	18
4.1.1. Βασικοί δείκτες αγοράς εργασίας	18
4.1.2. Εργατικό Δυναμικό	20
4.1.3. Απασχόληση	21
4.1.4. Ανεργία	23
4.2. Δήμος Αιγιαλείας	26
4.2.1. Βασικοί δείκτες αγοράς εργασίας (εργατικό δυναμικό, απασχόληση και ανεργία)	26
4.2.2. Κατανομή της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής	30
4.3. Δήμος Καλαβρύτων	32
4.3.1. Βασικοί δείκτες αγοράς εργασίας (εργατικό δυναμικό, απασχόληση και ανεργία)	32
4.3.2. Κατανομή της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής	35
5. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	36
5.1. Η θέση της Π.Ε. Αχαΐας σε σχέση με τις αντίστοιχες διοικητικές διαιρέσεις της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης	36
5.2. Βασικά οικονομικά μεγέθη και δείκτες	39
5.3. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	40
6. ΤΟΜΕΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	43
6.1. Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας	43
6.1.1. Πρωτογενής τομέας	43
6.1.2. Δευτερογενής τομέας	45
6.1.3. Τριτογενής τομέας	49
6.1.4. Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας	53
6.2. Δήμος Αιγιαλείας	55
6.2.1. Πρωτογενής τομέας	55
6.2.2. Δευτερογενής τομέας	55
6.2.3. Τριτογενής τομέας	56
6.3. Δήμος Καλαβρύτων	58
6.3.1. Πρωτογενής τομέας	58
6.3.2. Δευτερογενής τομέας	60
6.3.3. Τριτογενής τομέας	61
7. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	67
7.1. Μητρώο Επιχειρήσεων ΕΛΣΤΑΤ – Π.Ε. Αχαΐας (αριθμός και κύκλος εργασιών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας)	67
7.2. Μητρώο Επιχειρήσεων ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Αριθμός επιχειρήσεων ανά δήμο	71
7.2.1. Δήμος Αιγιαλείας	71
7.2.2. Δήμος Καλαβρύτων	73
7.3. Μητρώο Επιχειρήσεων Επιμελητηρίου Αχαΐας (αριθμός, δραστηριότητα, εγγραφές-διαγραφές)	75
7.4. Επιχειρήσεις κατά τάξεις μεγέθους απασχόλησης	77

7.5. Στοιχεία δημοσιευμένων ισολογισμών (Οικονομική χρήση 2008)	78
8. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	81
8.1. Αναπτυξιακή φυσιογνωμία	81
9. ΔΥΝΑΜΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	86
10. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΟΧΟΥ	95
11. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	102
11.1. Υφιστάμενο πλαίσιο στρατηγικής για την περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.....	102
11.2. Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	107
11.3. Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα	111
11.4. Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER	114
11.5. Αναπτυξιακός Νόμος 3908/2011	115
12. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	117
12.1. Προβλήματα και ανάγκες της περιοχής παρέμβασης	117
12.2. Πλεονεκτήματα και δυνατότητες της περιοχής παρέμβασης	119
ΜΕΡΟΣ Β: ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	121
ΠΗΓΕΣ & ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	123

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι η ανάλυση της τοπικής αγοράς εργασίας στην περιοχή των Δήμων Αιγιαλείας και Καλαβρύτων. Η μελέτη εκπονήθηκε στα πλαίσια της προετοιμασίας του Σχεδίου Δράσης της Αναπτυξιακής Σύμπραξης (Α.Σ.) «**ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ – ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ (AGROMOTION)**», από την εταιρία DATARC, ως εταίρος της Α.Σ.

Στόχος της μελέτης είναι η ανάδειξη των αναγκών των ομάδων στόχου του σχεδίου και της υπάρχουσας τοπικής επιχειρηματικής κοινότητας, καθώς και των τρόπων με τους οποίους αυτές θα καλυφθούν. Επίσης, αναδεικνύονται οι αναπτυξιακές δυνατότητες της περιοχής, που θα αποτελέσουν τη βάση για την υποστήριξη και ενίσχυση νέων επιχειρηματιών και ανάδειξη νέων βιώσιμων πεδίων επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Επιπλέον, μέσα από τη μελέτη παρουσιάζεται η υπάρχουσα τοπική, περιφερειακή στρατηγική ανάπτυξης, όπως επίσης τα λοιπά τοπικά σχέδια δράσης για την Απασχόληση, δράσεις του αντίστοιχου ΠΕΠ, παρεμβάσεις που εντάσσονται στο ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» ή άλλα Ε.Π. κλπ.

Η μελέτη βασίζεται σε δευτερογενή ανάλυση δεδομένων από τις πλέον έγκυρες πηγές καθώς και σε πληροφορίες και στοιχεία που παρείχαν φορείς της περιοχής με αρμοδιότητες που άπτονται των προς διερεύνηση πεδίων.

Πέρα από τη διασφαλισμένη εγκυρότητα των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν, βασική επιδίωξη κατά την εκπόνηση της μελέτης είναι η άντληση και αξιοποίηση των πλέον πρόσφατων διαθέσιμων στοιχείων. Επιπλέον, η επιτόπια έρευνα σε φορείς της περιοχής έδωσε στους μελετητές τη δυνατότητα να κατανοήσουν επαρκώς τα προβλήματα και τις προοπτικές ανάπτυξης, επιτυγχάνοντας τον απαιτούμενο υψηλό βαθμό εστίασης σε περιοχές και ομάδες στόχου, ο οποίος δεν παρέχεται από τις επίσημες στατιστικές.

1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η παρούσα μελέτη στηρίζεται στην ανάλυση στοιχείων που αντλήθηκαν από δύο βασικές κατηγορίες πηγών:

- Δευτερογενή δεδομένα από τους πλέον έγκυρους φορείς σε κάθε ερευνητικό πεδίο.
- Επιτόπια έρευνα σε τοπικούς φορείς.

1.1. Δευτερογενής ανάλυση

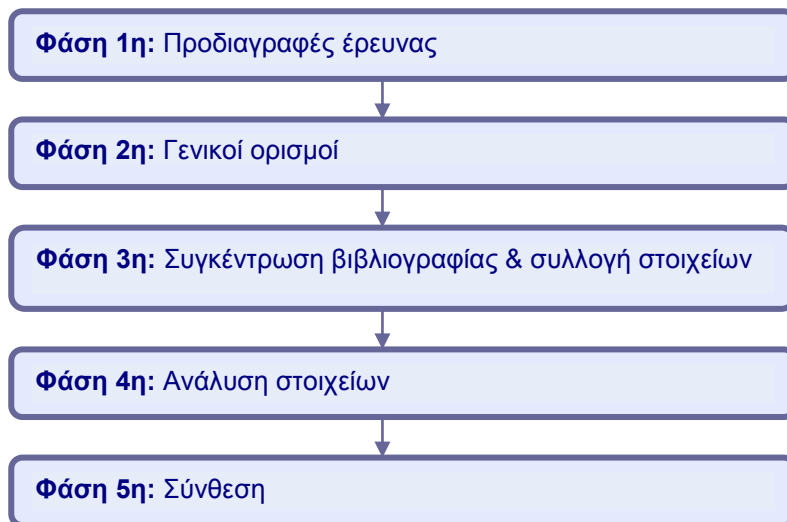
1.1.1. Φάσεις διεξαγωγής δευτερογενούς ανάλυσης

Μια από τις μεθόδους έρευνας που χρησιμοποιούνται στις κοινωνικές επιστήμες είναι αυτή της **δευτερογενούς ανάλυσης** (*Secondary Analysis*). Η μέθοδος αυτή αναφέρεται στην αξιοποίηση υλικού προηγούμενων ερευνών (δειγματοληπτικών ή απογραφικών) καθώς και δημοσιευμένων μελετών. Στα πλεονεκτήματα της μεθόδου, στην περίπτωση των κοινωνικών ερευνών, συγκαταλέγονται¹:

- δυνατότητα για τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων και θεωριών με υλικό που συγκεντρώθηκε σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και σε διαφορετικούς γεωγραφικούς τόπους,
- δυνατότητα για επαλήθευση των ευρημάτων με την εφαρμογή της ίδιας ή διαφορετικής τεχνικής ανάλυσης. Η επανάληψη των κοινωνικών ερευνών είναι περισσότερο εφικτή με τη δευτερογενή ανάλυση παρά με τη συγκέντρωση νέων δεδομένων,
- η διερεύνηση της αγοράς εργασίας με βάση υλικό το οποίο καλύπτει μια μεγάλη χρονική περίοδο,
- η μετάβαση από τη θεωρία στην πράξη για τη θεμελίωση διαφόρων μέτρων πολιτικής είναι ευκολότερη με τη δευτερογενή ανάλυση.

Για την προσέγγιση της καταγραφής των τάσεων και των αναγκών της αγοράς εργασίας σχεδιάστηκε ένα **ερευνητικό μοντέλο** το οποίο αποτελείται από πέντε (5) διαδοχικές φάσεις και οι οποίες παρουσιάζονται στο γράφημα που ακολουθεί:

¹ Ε.Κ.Κ.Ε. «Η Κοινωνική Έρευνα στην Ελλάδα σήμερα» (1993)

ΦΑΣΗ 1: Προδιαγραφές

Σκοπός της φάσης αυτής είναι ο προσδιορισμός των προδιαγραφών της έρευνας. Σε πιο ειδικό πλαίσιο, προσδιορίζεται:

- **Στόχος της μελέτης:** είναι η ανάδειξη των αναγκών των ομάδων στόχου του σχεδίου και της υπάρχουσας τοπικής επιχειρηματικής κοινότητας, καθώς και των τρόπων με τους οποίους αυτές θα καλυφθούν. Επίσης, αναδεικνύονται οι αναπτυξιακές δυνατότητες της περιοχής, που θα αποτελέσουν τη βάση για την υποστήριξη και ενίσχυση νέων επιχειρηματιών και ανάδειξη νέων βιώσιμων πεδίων επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- **Τρόπος παρουσίασης των συλλεχθέντων στοιχείων:** τα προσήκοντα στοιχεία, επεξεργάζονται και παρουσιάζονται τόσο διαγραμματικά όσο και σε μορφή πινάκων προκειμένου να αποτυπωθούν όσο το δυνατό καλύτερα οι τάσεις των εξεταζόμενων μεγεθών [π.χ. δείκτες οικονομίας, ανεργία, απασχόληση κ.λπ.] και να γίνουν πιο κατανοητά στον αναγνώστη.
- Τα **στοιχεία που συμπεριλαμβάνονται** και αφορούν στην αποτύπωση της αγοράς εργασίας και της οικονομίας είναι τα **πλέον επίκαιρα** τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.
- Η **επιλογή των κατάλληλων στοιχείων από το πλήθος των επίσημων διαθέσιμων** πραγματοποιείται με βάση την εγκυρότητα και την ακρίβεια τους, την αξιοποίηση τους από επισήμους φορείς εκπόνησης μελετών και εκθέσεων καθώς και της συχνότητας επικαιροποίησής τους.

ΦΑΣΗ 2 : Γενικοί ορισμοί

Σκοπός της φάσης αυτής είναι η αποτύπωση των στοιχείων που απαιτούνται για την

αξιολόγηση των βασικών χαρακτηριστικών της τοπικής αγοράς εργασίας και των αναγκών των ομάδων στόχου. Ειδικότερα: Καταγραφή και εξέταση των βασικών χαρακτηριστικών της δομής της απασχόλησης, Προσδιορισμός των παραγόντων που επηρεάζουν τη διάρθρωση της απασχόλησης και της ανεργίας καθώς και δημογραφικά, πληθυσμιακά και άλλα οικονομικά στοιχεία, τα οποία αποτυπώνουν την γενική κοινωνικο-οικονομική κατάσταση της περιοχής μελέτης.

ΦΑΣΗ 3 : Συλλογή στοιχείων

Σκοπός της φάσης αυτής είναι η συλλογή των στοιχείων, τα οποία είναι απαραίτητα για την σωστή αποτίμηση της κατάστασης της τοπικής αγοράς εργασίας. Για την συγκέντρωση στοιχείων πραγματοποιήθηκε:

- Απογραφή και στη συνέχεια επιλογή των φορέων που δημοσιεύουν στοιχεία και μελέτες που αφορούν στην αγορά εργασίας, στην οικονομία, στην επιχειρηματικότητα καθώς και στις ανάγκες των ομάδων στόχου. Στην επιλογή αξιολογήθηκαν η συχνότητα με την οποία δημοσιεύουν στοιχεία, η αξιοπιστία τους και άλλα χαρακτηριστικά.
- Εκτεταμένη έρευνα γραφείου [Desk Research], με στόχο τη συγκέντρωση παρεμφερούς υλικού όπως σχετικές μελέτες και διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία που συλλέχθηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), την Eurostat, τον ΟΑΕΔ και άλλες πηγές.

ΦΑΣΗ 4 : Ανάλυση

Σκοπός της φάσης αυτής είναι η ανάλυση των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν με στόχο το προσδιορισμό των χαρακτηριστικών της τοπικής αγοράς εργασίας. Συγκεκριμένα, στη φάση αυτή γίνεται η ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης της τοπικής οικονομίας, της ζήτησης και της προσφοράς εργασίας, καθώς και των αναγκών των ομάδων στόχου.

ΦΑΣΗ 5 : Σύνθεση

Στη φάση της σύνθεσης καταγράφονται τα συμπεράσματα της αξιολόγησης για κάθε ενότητα της έρευνας, επικεντρώνοντας στα σημεία εκείνα που είναι σημαντικά και ενδεικτικά της κατάστασης που επικρατεί στην τοπική αγορά εργασίας.

Βασικές πηγες μελέτης

Σκοπός της μελέτης είναι όχι μόνο να παρουσιάσει τα ποσοτικά μεγέθη **αλλά και να αναδείξει τη διαχρονική τους τάση**. Επιπρόσθετα, τα στοιχεία που αφορούν στην αγορά εργασίας προσεγγίζονται σε συνάρτηση με τα δημογραφικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της υπό μελέτη περιοχής καθώς οι πληθυσμιακές μεταβολές, οι οικονομικοί και κοινωνικοί δείκτες και λοιπά στοιχεία που συμβάλλουν καθοριστικά στη διαμόρφωση των ιδιαίτερων

χαρακτηριστικών της αγοράς εργασίας. Έτσι, η εξέλιξη σε τομείς της οικονομίας και σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας παρέχει σημαντική πληροφόρηση για τις μεταβολές στην αγορά εργασίας και τις δυνατότητες απασχόλησης των ομάδων στόχου.

Η **πληροφόρηση** βασίζεται στις εξής πηγές:

- ✓ Δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία που προκύπτουν από την δειγματοληπτική Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (Ε.Ε.Δ.) και τις Απογραφές της **Ελληνικής Στατιστικής Αρχής**. Επίσης, η ΕΛΣΤΑΤ αποτελεί βασική πηγή άντλησης δεδομένων που αφορούν στις επιχειρήσεις, στους κλάδους παραγωγής, στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κ.α..
- ✓ Δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία στη **βάση δεδομένων της EUROSTAT**, τα οποία αφορούν αποτελέσματα των αντίστοιχων Ερευνών Εργατικού Δυναμικού των κρατών της Ε.Ε., οικονομικά μεγέθη των κρατών μελών (π.χ. κατά κεφαλήν ΑΕΠ) κ.α..
- ✓ Δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία και αναλύσεις που περιλαμβάνονται σε εκδόσεις φορέων που δραστηριοποιούνται στα ερευνητικά πεδία της μελέτης, με σκοπό την ανάλυση των δημογραφικών, κοινωνικοοικονομικών και αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της περιοχής και των ομάδων στόχου.
- ✓ Δημοσιευμένα στοιχεία από **δημόσιους φορείς** όπως υπουργεία, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, ο ΟΑΕΔ και άλλες δημόσιες υπηρεσίες καθώς και στοιχεία που εκδόθηκαν κατόπιν αιτήματος ειδικά για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης.

1.1.2. Μεθοδολογικές παρατηρήσεις

Εν συνέχεια επισημαίνονται ορισμένες μεθοδολογικές παρατηρήσεις αναφορικά με τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν και τη διαθεσιμότητα αυτών. Αναλυτικά:

- Τα στοιχεία που αφορούν στην αγορά εργασίας σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας ή/και Δήμου βασίζονται στην Απογραφή 2001 της ΕΛΣΤΑΤ και είναι τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία κατά την περίοδο εκπόνησης της μελέτης.
- Τα στοιχεία της Απογραφής 2011 που χρησιμοποιούνται στην παρούσα μελέτη αφορούν στο πλήθος των μόνιμων κατοίκων ανά Δήμο. Αναλυτικά στοιχεία της Απογραφής 2011 δεν είναι διαθέσιμα κατά την περίοδο εκπόνησης της μελέτης.
- Στα πλαίσια της μελέτης παρουσιάζονται στοιχεία της αγοράς εργασίας σε επίπεδο Περιφέρειας, τα οποία είναι περισσότερο πρόσφατα από τα αντίστοιχα σε επίπεδο

Περιφερειακής Ενότητας ή/και Δήμου και βασίζονται στην τριμηνιαία **Έρευνα Εργατικού Δυναμικού** [ΕΕΔ] της ΕΛΣΤΑΤ.

- Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) διεξάγεται σε όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δίνοντας τη δυνατότητα για πραγματοποίηση συγκρίσεων μεταξύ των χωρών. Η συγκρισιμότητα μεταξύ των χωρών είναι υψηλή και έχει επιτευχθεί με κανονισμούς διασφαλίζουν την εναρμόνιση των εννοιών, των ορισμών και των μεθοδολογιών για όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε.. Ο βαθμός συγκρισιμότητας των αποτελεσμάτων της ΕΕ Εργατικού Δυναμικού εξασφαλίζεται από:
 - i. την καταγραφή της ίδιας γκάμας χαρακτηριστικών σε κάθε χώρα
 - ii. τη στενή αντιστοιχία μεταξύ της λίστας ερωτήσεων της Ε.Ε. και των ερωτήσεων των εθνικών ερωτηματολογίων
 - iii. τη χρήση των ίδιων ορισμών για όλες τις χώρες
 - iv. τη χρήση κοινών ταξινομήσεων (π.χ. NACE για την οικονομική δραστηριότητα)
 - v. την επεξεργασία των δεδομένων σε κεντρικό επίπεδο από την ίδια τη Eurostat (για τα στοιχεία που δημοσιεύει).
- Η **Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ)** είναι η στατιστική κωδικοποίηση που χρησιμοποιείται για την στατιστική ταξινόμηση των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Για την ταξινόμηση αυτή λαμβάνονται υπόψη διάφοροι συντελεστές, όπως ο τύπος της παραγωγικής διαδικασίας ή των εργασιών που εκτελούνται, οι κυριότερες πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται, ο προορισμός των αγαθών που παράγονται κ.λπ. Η κατηγοριοποίηση αυτή μπορεί να είναι μονοψήφια, στην οποία ανήκουν οι γενικές κατηγορίες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, μέχρι τετραψήφια, στην οποία ανήκουν οι πιο αναλυτικές κατηγορίες. Από το πρώτο τρίμηνο του έτους 2008, η ταξινόμηση των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας γίνεται σύμφωνα με την νέα στατιστική ταξινόμηση ΣΤΑΚΟΔ 2008 η οποία είναι ταυτόσημη, σε επίπεδο τριψήφιας ταξινόμησης, με την ταξινόμηση NACE Rev.2 (Ευρωπαϊκή Ταξινόμηση των Οικονομικών Δραστηριοτήτων).

1.2. Έρευνα σε φορείς

Η έρευνα αφορά σε συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ της ομάδας εργασίας και στελεχών από φορείς που δραστηριοποιούνται στην περιοχή μελέτης σε πεδία σχετικά με το

αντικείμενο της παρούσας μελέτης.

Οι συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν έδωσαν τη δυνατότητα στην ομάδα εργασίας να περιγράψει με σαφήνεια προβλήματα και προοπτικές, εστιάζοντας σε συγκεκριμένες ομάδες στόχου, γεωγραφικές περιοχές και κλάδους, σε επίπεδο ανάλυσης το οποίο δεν είναι διαθέσιμο στις επίσημες στατιστικές.

ΜΕΡΟΣ Α: ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

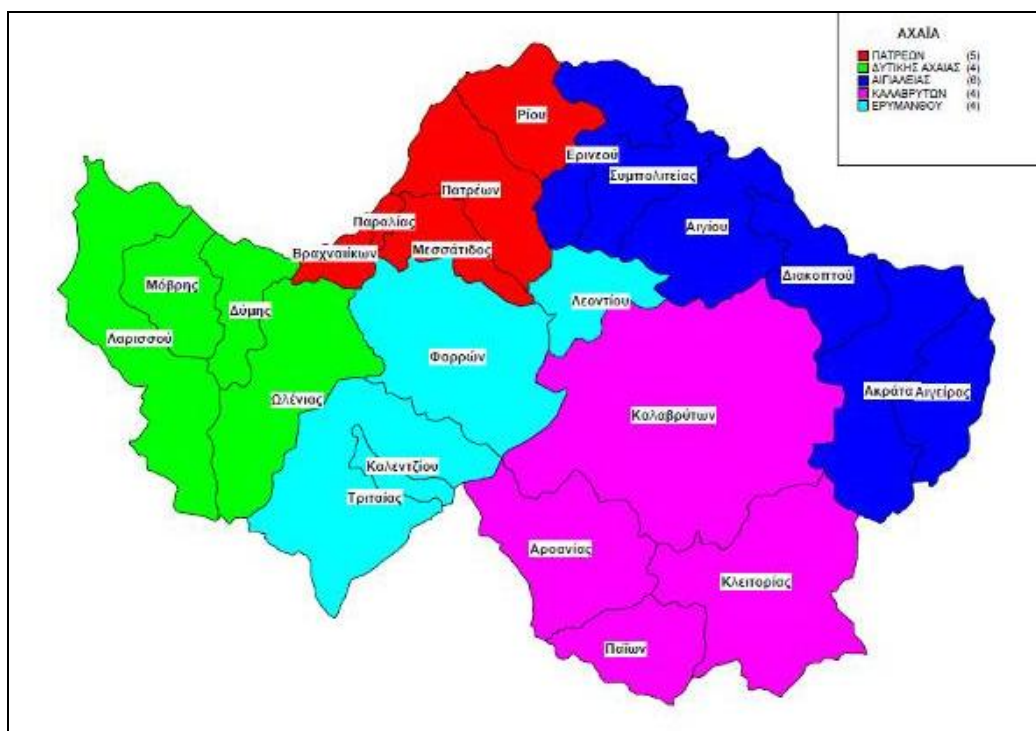
2. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

2.1. Κατανομή του πληθυσμού ανά δήμο της Π.Ε. Αχαΐας

Με την ψήφιση του νόμου 3852/2010 «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*», η διοικητική διαίρεση της Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας μεταβλήθηκε. Ειδικότερα, οι 22 οργανισμοί πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης της Αχαΐας συνενώθηκαν δημιουργώντας τους ακόλουθους 5 νέους δήμους:

1. **Δήμος Πατρέων**, με έδρα την Πάτρα, αποτελούμενος από τους δήμους α. Πατρέων β. Βραχναϊκών γ. Ρίου δ. Μεσσάτιδος και ε. Παραλίας, οι οποίοι καταργούνται.
2. **Δήμος Ερυμάνθου**, με έδρα τη Χαλανδρίτσα αποτελούμενος από τους δήμους α. Τριταίας β. Φαρρών και τις κοινότητες α. Καλεντζίου β. Λεόντιου, οι οποίοι καταργούνται.
3. **Δήμος Δυτικής Αχαΐας**, με έδρα την Κάτω Αχαΐα αποτελούμενος από τους δήμους α. Ωλένιας β. Μόβρης γ. Δύμης και δ. Λαρισσού, οι οποίοι καταργούνται.
4. **Δήμος Καλαβρύτων**, με έδρα τα Καλάβρυτα αποτελούμενος από τους δήμους α. Καλαβρύτων β. Αροανίας γ. Παΐων και δ. Λευκασίου, οι οποίοι καταργούνται.
5. **Δήμος Αιγιαλείας**, με έδρα το Αίγιο αποτελούμενος από τους δήμους α. Αιγίου β. Συμπολιτείας γ. Ερινεού δ. Διακοπτού ε. Ακράτας και στ. Αιγείρας, οι οποίοι καταργούνται.

Χάρτης 1 Πρόγραμμα Καλλικράτης – Νέοι δήμοι της Π.Ε. Αχαΐας

Ο πληθυσμός και η έκταση των νέων δήμων παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 1 Πρόγραμμα Καλλικράτης – Μόνιμος πληθυσμός και έκταση των Δήμων της Π.Ε. Αχαΐας (2011)

Δήμος	Μόνιμος πληθυσμός	% επί του πληθυσμού της Αχαΐας	Έκταση	% επί της έκτασης της Αχαΐας
Π.Ε. Αχαΐας	310.580	100	3.271,507	100
Πατρέων	214.580	69,09	334,858	10,24
Αιγιαλείας	49.740	16,02	723,063	22,10
Δυτικής Αχαΐας	26.300	8,47	573,300	17,52
Καλαβρύτων	11.220	3,61	1.058,147	32,34
Ερυμάνθου	8.740	2,81	582,139	17,79

Πηγή: Νόμος 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) και ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Απογραφή 2011, προσωρινά αποτελέσματα μόνιμου πληθυσμού) – Επεξεργασία: DATA RC

Ειδικότερα, η στενά ορισμένη περιοχή μελέτης (Δήμος Αιγιαλείας και Δήμος Καλαβρύτων) περιλαμβάνει μόνιμο πληθυσμό 60.960 κατοίκων. Ο πληθυσμός των δύο Δήμων αποτελεί το 19,63% του συνολικού πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας, ενώ καταλαμβάνουν έκταση ίση με το 54,45% της συνολικής έκτασης της Αχαΐας.

Πίνακας 2 Μόνιμος πληθυσμός και έκταση της περιοχής παρέμβασης (2011)

Δήμος	Μόνιμος πληθυσμός	% επί του πληθυσμού της Αχαΐας	Έκταση	% επί της έκτασης της Αχαΐας
Αιγιαλείας	49.740	16,02	723,063	22,10
Καλαβρύτων	11.220	3,61	1.058,147	32,34
ΣΥΝΟΛΟ	60.960	19,63	1.781,210	54,45

Πηγή: Νόμος 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) και ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Απογραφή 2011, προσωρινά αποτελέσματα μόνιμου πληθυσμού) – Επεξεργασία: DATA RC

2.2. Πληθυσμιακές μεταβολές μεταξύ των απογραφών

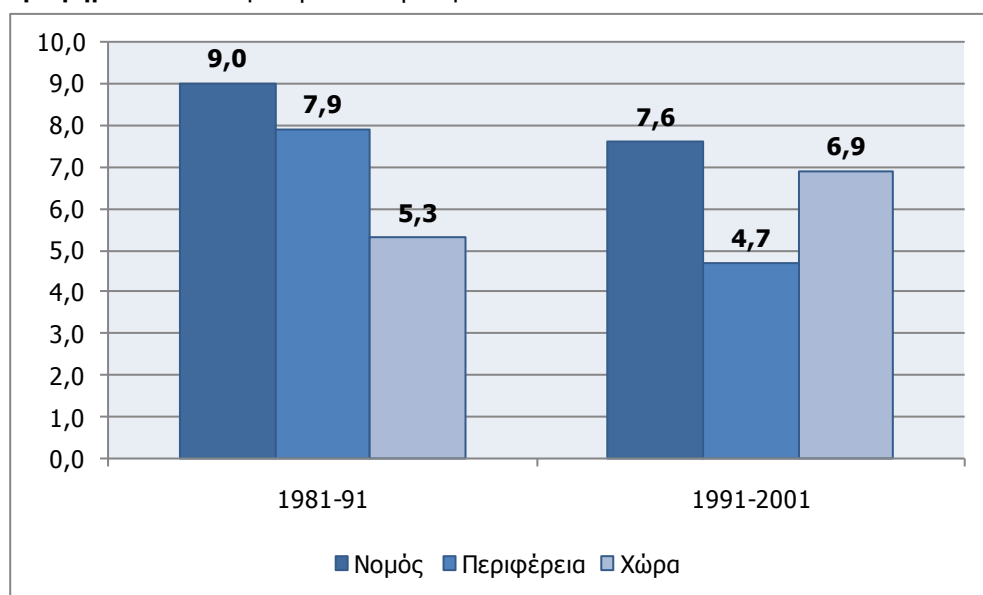
Για τη διερεύνηση των διαχρονικών πληθυσμιακών μεταβολών στην περιοχή παρέμβασης, χρησιμοποιούνται στοιχεία του πραγματικού πληθυσμού των απογραφών 1981, 1991 και 2001. Τα μέχρι στιγμής δημοσιευμένα στοιχεία της απογραφής 2011 είναι προσωρινά (δηλαδή μπορεί να μεταβληθούν κατά την περαιτέρω επεξεργασία των αποτελεσμάτων) και επιπλέον αναφέρονται στο μόνιμο² και όχι στον πραγματικό³ πληθυσμό των δήμων. Για τους λόγους αυτούς, στην ανάλυση που ακολουθεί δεν περιλαμβάνονται στοιχεία της απογραφής 2011.

Στο ακόλουθο γράφημα παρουσιάζεται η μεταβολή του πληθυσμού της Αχαΐας για το διάστημα 1981-2001 σε σχέση με την αντίστοιχη μεταβολή της περιφέρειας και του συνόλου της χώρας. Για το διάστημα 1981-1991, παρατηρούμε ότι ο πληθυσμός της Αχαΐας αυξήθηκε κατά 9%, ποσοστό μεγαλύτερο τόσο από το 7,9% της περιφέρειας, όσο και από το 5,3% του συνόλου της χώρας. Για την περίοδο 1991-2001, ο πληθυσμός της Αχαΐας αυξήθηκε κατά 7,6%, ενώ ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξήθηκε κατά 4,7% και της χώρας κατά 6,9%.

² **Μόνιμος Πληθυσμός:** ο αριθμός των ατόμων που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε κάθε περιφέρεια, περιφερειακή ενότητα, δήμο/ κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα και αυτοτελή οικισμό.

³ **Πραγματικός πληθυσμός:** είναι ο αριθμός των ατόμων που βρέθηκαν παρόντα κατά την ημέρα της απογραφής, σε κάθε περιφέρεια, περιφερειακή ενότητα, δήμο/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα και αυτοτελή οικισμό

Γράφημα 1 Μεταβολή του πληθυσμού 1981-2001

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η μεταβολή του πραγματικού πληθυσμού στις περιοχές των καλλικρατικών δήμων της Αχαΐας, ανά φύλο και συνολικά, μεταξύ των απογραφών 1991-2001. Τόσο ο Δήμος Αιγιαλείας, όσο και ο Δήμος Καλαβρύτων παρουσιάζουν αύξηση του πληθυσμού τους κατά 2,5%.

Πίνακας 3 Μεταβολή του πληθυσμού ανά Δήμο – Κοινότητα και φύλο (1991-2001)

Δήμοι/ Κοινότητες	2001			1991			Μεταβολή (%)		
	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Πατρέων	100.483	102.274	202.757	91.439	94.042	185.481	9,9	8,8	9,3
Αιγιαλείας	29.457	28.536	57.993	28.189	28.393	56.582	4,5	0,5	2,5
Δυτικής Αχαΐας	16.827	14.448	31.275	14.793	13.339	28.132	13,7	8,3	11,2
Καλαβρύτων	9.406	8.196	17.602	8.941	8.237	17.178	5,2	-0,5	2,5
Ερυμάνθου	7.060	6.102	13.162	6.504	6.130	12.634	8,5	-0,5	4,2
Σύνολο Π.Ε. Αχαΐας	163.233	159.556	322.789	149.866	150.141	300.007	8,9	6,3	7,6
Σύνολο περιφέρειας	376.596	363.910	740.506	354.071	353.245	707.316	6,4	3,0	4,7
Σύνολο χώρας	5.431.816	5.532.204	10.964.020	5.051.553	5.201.027	10.252.580	7,5	6,4	6,9

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφή 2001 – Επεξεργασία: DATA RC

Μια πιο πρόσφατη εικόνα για την πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφερειακής Ενότητας δίνεται στον ακόλουθο πίνακα όπου παρουσιάζεται η φυσική εξέλιξη του πληθυσμού ανά έτος, την περίοδο 2000-2010, με διάκριση σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Η φυσική εξέλιξη του πληθυσμού για κάθε έτος προκύπτει αν από τις γεννήσεις ζώντων αφαιρεθούν οι θάνατοι. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα, η περιφερειακή ενότητα παρουσιάζει θετική φυσική εξέλιξη καθώς οι γεννήσεις είναι σταθερά περισσότερες από τους θανάτους, με

εξαίρεση τις αγροτικές περιοχές. Το φαινόμενο της θετικής φυσικής εξέλιξης είναι πολύ έντονο στις αστικές και λιγότερο στις ημιαστικές περιοχές.

Πίνακας 4 Φυσική Εξέλιξη Πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας (2000-2010)

Περιοχές	Έτη										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Σύνολο	250	126	306	389	368	294	289	139	546	583	428
Αστικές	738	634	817	920	841	529	499	423	593	707	533
Ημιαστικές	34	56	21	27	32	265	237	174	258	298	276
Αγροτικές	-522	-564	-532	-558	-505	-500	-447	-458	-305	-422	-381

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Επεξεργασία: DATA RC

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει τον πραγματικό πληθυσμό, την επιφάνεια και την πυκνότητα του πληθυσμού στην Π.Ε. Αχαΐας κατά βαθμό αστικότητας [αστικός και αγροτικός⁴].

Πίνακας 5 Πληθυσμός, επιφάνεια και πυκνότητα πληθυσμού κατά βαθμό αστικότητας (2001)

Στοιχεία	Αστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές	Σύνολο Αχαΐας
Πραγματικός πληθυσμός	216.592	106.197	322.789
Αριθμός Δημοτικών/ Κοινοτικών διαμερισμάτων	10	235	245
Επιφάνεια σε τ.χμ.	161,644	3.109,863	3.271,507
Πυκνότητα πληθυσμού	1.340	34	99

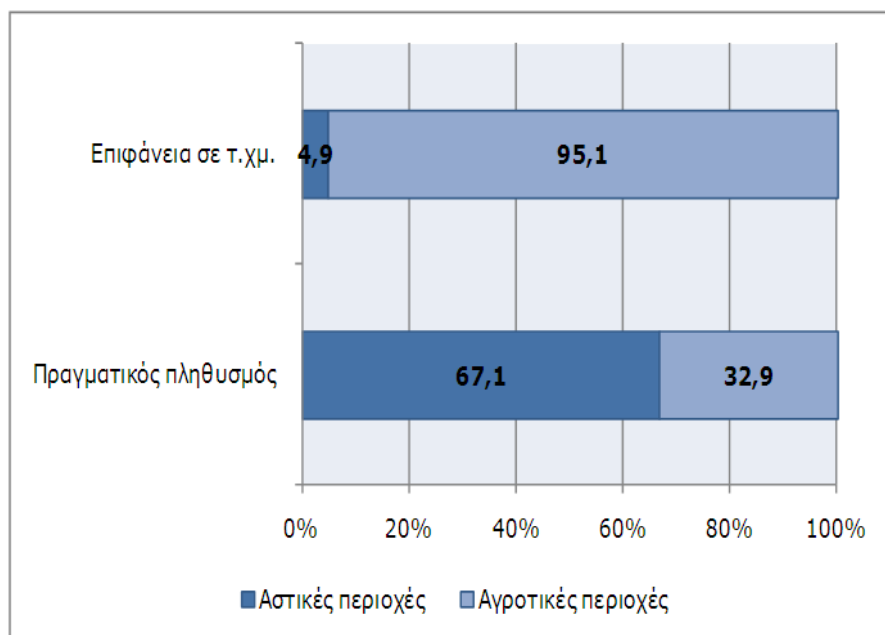
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφή 2001 – Επεξεργασία: DATA RC

Το 67,1% του πληθυσμού της Αχαΐας κατοικεί σε αστικές περιοχές, οι οποίες καταλαμβάνουν μόλις το 4,9% της συνολικής έκτασης της Αχαΐας. Η περιφερειακή ενότητα είναι πολύ πυκνοκατοικημένη, ιδιαίτερα στις παράκτιες περιοχές. Από την άλλη πλευρά το 32,9% του πληθυσμού κατοικεί σε αγροτικές περιοχές οι οποίες καταλαμβάνουν μόλις το 95,1% της συνολικής έκτασης της Αχαΐας. Ιδιαίτερα οι ορεινές περιοχές της Περιφερειακής Ενότητας εμφανίζουν εικόνα ερήμωσης.

Σε επίπεδο χώρας, το ποσοστό του πληθυσμού που κατοικεί σε αστικές περιοχές είναι 72,8% και σε αγροτικές περιοχές 27,2%.

⁴ Έπειτα από εφαρμογή του «Νόμου Καποδίστρια» δεν υφίσταται πλέον η κατηγορία «Ημιαστικός πληθυσμός»

Γράφημα 2 Ποσοστιαία κατανομή πραγματικού πληθυσμού και έκτασης της Π.Ε. Αχαΐας κατά βαθμό αστικότητας

3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Ο τελευταίος πίνακας παρουσιάζει την κατανομή του πληθυσμού της Π.Ε. Αχαΐας κατά εκπαιδευτικό επίπεδο και φύλο σύμφωνα με στοιχεία της Απογραφής του 2001 που υλοποιήθηκε από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Παρατηρούμε ότι:

- Το 39,8% του συνόλου του πληθυσμού άνω των 6 ετών είναι απόφοιτοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενώ ακολουθούν οι απόφοιτοι της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με 38,7%.
- Το ποσοστό των αναλφάβητων στην Π.Ε. Αχαΐας (3,6%) είναι χαμηλότερο σε σχέση με το ποσοστό της περιφέρειας (5,5%) και στο ίδιο επίπεδο με το ποσοστό της χώρας (3,6%).
- Η παραπάνω κατάταξη των εκπαιδευτικών επιπέδων παραμένει ίδια στους άνδρες (το 42,4% είναι οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 38,7% είναι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) ενώ στις γυναίκες το μεγαλύτερο ποσοστό αναλογεί στις απόφοιτες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (το 38,6% είναι οι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 37,1% είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης).

Πίνακας 6 Πληθυσμός ηλικίας 6 ετών και άνω κατά φύλο και εκπαιδευτικό επίπεδο (Π.Ε. Αχαΐας)

Εκπαιδευτικό επίπεδο	Σύνολο		Άνδρες		Γυναίκες	
	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό (%)	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό (%)	Απόλυτοι αριθμοί	Ποσοστό (%)
Σύνολο	300.041	100,0	150.975	100,0	149.066	100,0
Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	116.034	38,7	58.421	38,7	57.613	38,6
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	119.304	39,8	64.019	42,4	55.285	37,1
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	39.125	13,0	20.239	13,4	18.886	12,7
Εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	14.681	4,9	5.403	3,6	9.278	6,2
Αναλφάβητοι	10.897	3,6	2.893	1,9	8.004	5,4

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφή Πληθυσμού 2001/ Επεξεργασία: DATA RC

4. ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά και μεγέθη της αγοράς εργασίας στην περιοχή των Δήμων Αιγιαλείας και Καλαβρύτων. Η ανάλυση στηρίζεται στις μετρήσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ. που αφορούν στον πραγματικό πληθυσμό των εξεταζόμενων περιοχών. Πραγματικός πληθυσμός είναι ο αριθμός των ατόμων που βρέθηκαν παρόντα κατά την ημέρα της απογραφής.

4.1. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

4.1.1. Βασικοί δείκτες αγοράς εργασίας

Πίνακας 7 Δείκτες αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2001 & 2011)

Η αγορά εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας						
Περιγραφή	2001			2011		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία (15 ετών και άνω)	584.420	291.715	292.705	621.857	310.752	311.106
Εργατικό δυναμικό (15 ετών και άνω)	288.162	186.380	101.782	315.959	192.551	123.408
Απασχολούμενοι (15 ετών και άνω)	258.479	172.446	86.033	264.954	167.848	97.106
Άνεργοι (15 ετών και άνω)	29.683	13.934	15.749	51.006	24.703	26.303
Οικονομικώς μη ενεργοί (15 ετών και άνω)	296.258	105.335	190.923	305.898	118.201	187.697
Μεταβολές						
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία (15 ετών και άνω)				6,4	6,5	6,3
Εργατικό δυναμικό (15 ετών και άνω)				9,6	3,3	21,2
Απασχολούμενοι (15 ετών και άνω)				2,5	-2,7	12,9
Άνεργοι (15 ετών και άνω)				71,8	77,3	67,0
Οικονομικώς μη ενεργοί (15 ετών και άνω)				3,3	12,2	-1,7
Δείκτες						
Ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού	49,3	63,9	34,8	50,8	62,0	39,7
Ποσοστό απασχόλησης	44,2	59,1	29,4	42,6	54,0	31,2
Ποσοστό ανεργίας	10,3	7,5	15,5	16,1	12,8	21,3

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2001 & 2011 – Επεξεργασία: DATA RC

Από την ανάλυση και την επεξεργασία των στοιχείων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού των ετών 2001 και 2011 (πίνακας) για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συμπεραίνουμε τα ακόλουθα:

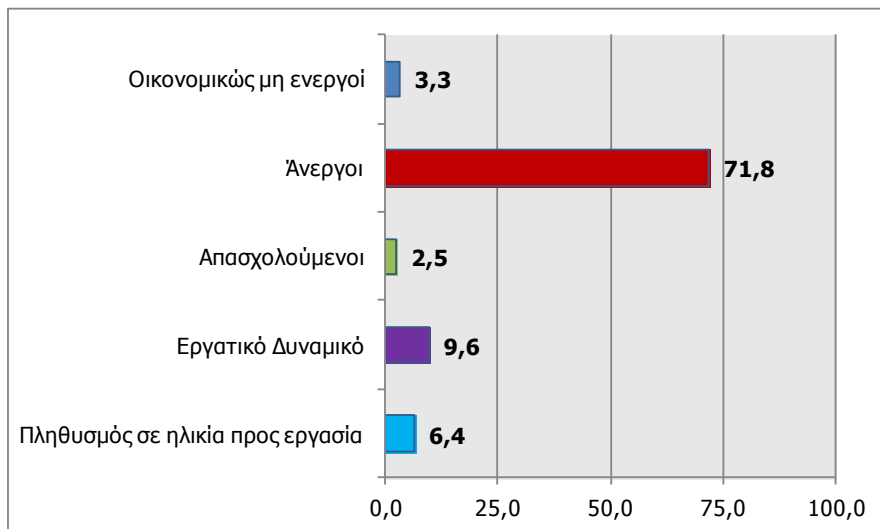
- Ο πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία αυξήθηκε κατά 6,4%. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην άνοδο του ανδρικού πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία κατά 6,5% και στην άνοδο του γυναικείου πληθυσμού κατά 6,3%.
- Το εργατικό δυναμικό αυξήθηκε κατά 9,6%, ωστόσο η άνοδος αυτή οφείλεται κατά

κύριο λόγο στην αύξηση (κατά 21,2%) του γυναικείου εργατικού δυναμικού και κατά δεύτερο στην αύξηση (κατά 3,3%) του ανδρικού εργατικού δυναμικού.

- Το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία αυξήθηκε ελαφρώς, από το 49,3%, στο 50,8%. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του γυναικείου εργατικού δυναμικού κατά 4,9%, ενώ αντίθετα το ποσοστό συμμετοχής του ανδρικού εργατικού δυναμικού στο συνολικό πληθυσμό σε ηλικία προς εργασία μειώθηκε κατά 1,9%.
- Ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 2,5%. Οι άνδρες απασχολούμενοι μειώθηκαν κατά 2,7%. Αντίθετα, ο αριθμός των απασχολούμενων γυναικών αυξήθηκε κατά 12,9%.
- Το ποσοστό απασχόλησης υποχώρησε, από το 44,2%, στο 42,6%. Ανά φύλο, το ποσοστό απασχόλησης των ανδρών μειώθηκε κατά 5,1 ποσοστιαίες μονάδες, τη στιγμή που το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αυξήθηκε κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες.
- Ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε κατά 71,8%. Η άνοδος αυτή οφείλεται στην άνοδο της ανεργίας και των δύο φύλων, καθώς για τους μεν άνεργους άνδρες ο αριθμός τους αυξήθηκε κατά 77,3% για τις δε άνεργες γυναίκες κατά 67%.
- Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε κατά 5,8 μονάδες, από το 10,3% το 2001, στο 16,1% το 2011. Το ποσοστό ανεργίας των ανδρών αυξήθηκε κατά 5,4 μονάδες, φτάνοντας στο 12,8% το 2011 (από 7,5% το 2001). Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών αυξήθηκε κατά 5,8 μονάδες, φτάνοντας στο 21,3% το 2011 (από 15,5% το 2001).

Από την παραπάνω ανάλυση καθώς και από το γράφημα που ακολουθεί προκύπτει πως η δομή της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας δεν παρουσίασε σημαντικές αλλαγές την τελευταία δεκαετία, με εξαίρεση την αύξηση του αριθμού των ανέργων. Το ακόλουθο γράφημα παρουσιάζει την ποσοστιαία μεταβολή στα βασικά μεγέθη της αγοράς εργασίας μεταξύ των ετών 2001 και 2011.

Γράφημα 3 Δείκτες αγοράς εργασίας – Μεταβολή (%) 2011-2001 (ΠΔΕ)

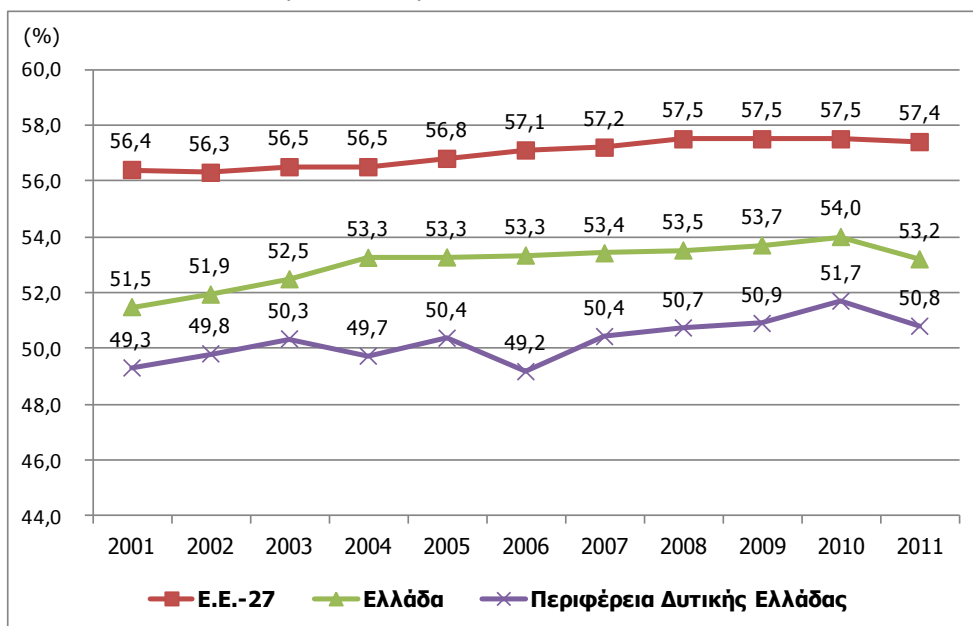

Το κύριο χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι η αύξηση του εργατικού δυναμικού, η οποία όμως δεν απορροφήθηκε πλήρως από την αγορά εργασίας, φέρνοντας ως αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των ανέργων.

4.1.2. Εργατικό Δυναμικό

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η εξέλιξη της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στο συνολικό πληθυσμό σε ηλικία προς εργασία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τη χώρα και την Ευρωπαϊκή Ένωση μεταξύ των ετών 2001 και 2011.

Γράφημα 4 Ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στην περιφέρεια, στη χώρα και στην Ε.Ε.-27 (2001-2011)

Παρατηρούμε ότι το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στο συνολικό πληθυσμό σε ηλικία προς εργασία στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, καθ' όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας.

Το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού ακολουθεί μία ελαφρώς ανοδική πορεία με μικρές διακυμάνσεις, καταλήγοντας το 2009 στο 50,8%, αυξημένο κατά 1,5% σε σχέση με το 2001.

Τόσο το εθνικό όσο και το περιφερειακό ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού υπολείπονται του μέσου όρου της Ε.Ε. καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο.

4.1.3. Απασχόληση

Όπως είδαμε παραπάνω, ο αριθμός των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το 2011 ανήλθε σε 264.954 άτομα. Από αυτά, οι 167.848 (ποσοστό 63,4%) ήταν άνδρες και οι 97.106 (ποσοστό 36,6%) γυναίκες.

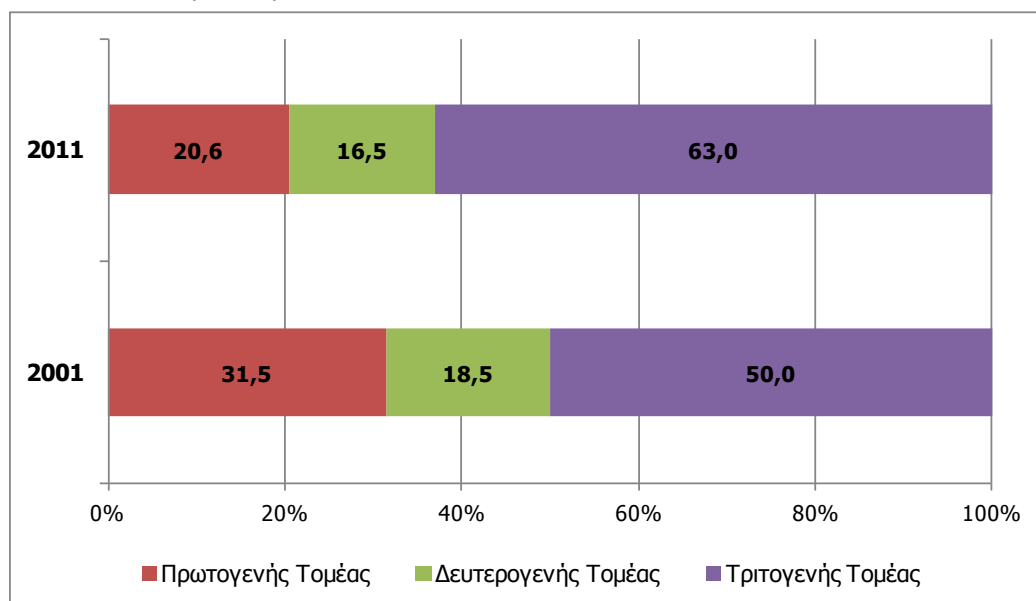
Η ανάλυση που ακολουθεί επικεντρώνεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της απασχόλησης, με βάση τους τομείς παραγωγής στους οποίους δραστηριοποιούνται οι απασχολούμενοι και τη θέση τους στο επάγγελμα.

Πίνακας 8 Απασχολούμενοι ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας (Π.Δ.Ε.)

	Έτος		Ποσοστιαία % μεταβολή (1991-2001)
	2001	2011	
Σύνολο απασχολούμενων	258.479	264.954	2,5
Απασχολούμενοι στον Πρωτογενή Τομέα	81.454	54.488	-33,1
Απασχολούμενοι στο Δευτερογενή Τομέα	47.797	43.591	-8,8
Απασχολούμενοι στον Τριτογενή Τομέα	129.228	166.875	29,1

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφή 2001/ Επεξεργασία: DATA RC

Γράφημα 5 Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας (Π.Δ.Ε.)

Από τα δεδομένα του πίνακα και του γραφήματος που προηγήθηκαν είναι φανερό ότι ο κύριος όγκος της απασχόλησης δημιουργείται στον τριτογενή τομέα. Μεταξύ των ετών 2001-2011 παρουσιάζεται μία σημαντική μετατόπιση της απασχόλησης από τον πρωτογενή προς τον τριτογενή τομέα.

Ο αριθμός των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα μειώθηκε κατά 33,1% μεταξύ των απογραφών 2001-2011. Παράλληλα, οι απασχολούμενοι στο δευτερογενή τομέα μειώθηκαν κατά 8,8%, ενώ οι απασχολούμενοι στον τριτογενή τομέα αυξήθηκαν κατά 29,1%.

Ο πρωτογενής τομέας εξακολουθεί να συμμετέχει με υψηλό ποσοστό στην απασχόληση της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος (20,6%), σε σύγκριση με την αντίστοιχη συμμετοχή του τομέα στη συνολική απασχόληση της χώρας (12,3%)⁵.

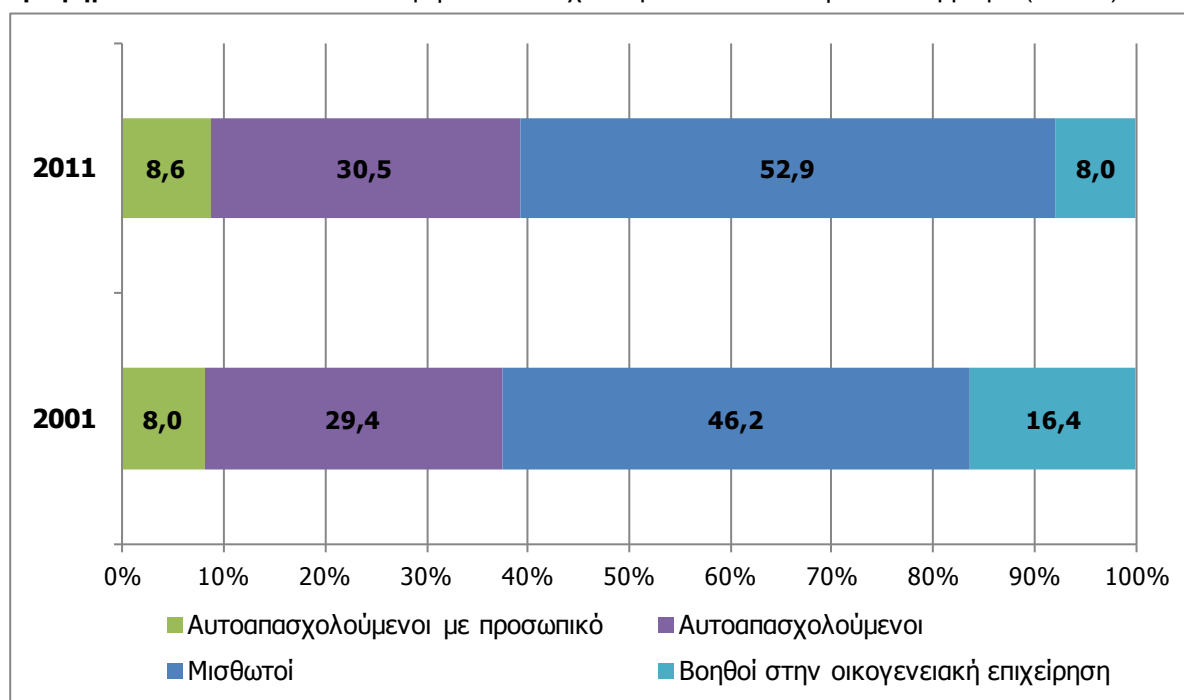
Πίνακας 9 Απασχολούμενοι ανά θέση στο επάγγελμα (Π.Δ.Ε.)

	Έτος		Ποσοστιαία % μεταβολή (2001-2011)
	2001	2011	
Σύνολο απασχολούμενων	258.479	264.954	2,5
Αυτοαπασχολούμενοι με προσωπικό	20.770	22.902	10,3
Αυτοαπασχολούμενοι	75.966	80.855	6,4
Μισθωτοί	119.468	140.092	17,3
Βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση	42.275	21.105	-50,1

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφή 2001/ Επεξεργασία: DATA RC

⁵ Η συμμετοχή των υπόλοιπων τομέων σε επίπεδο χώρας είναι: δευτερογενής 17,8% και τριτογενής 69,9%

Γράφημα 6 Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά θέση στο επάγγελμα (Π.Δ.Ε.)

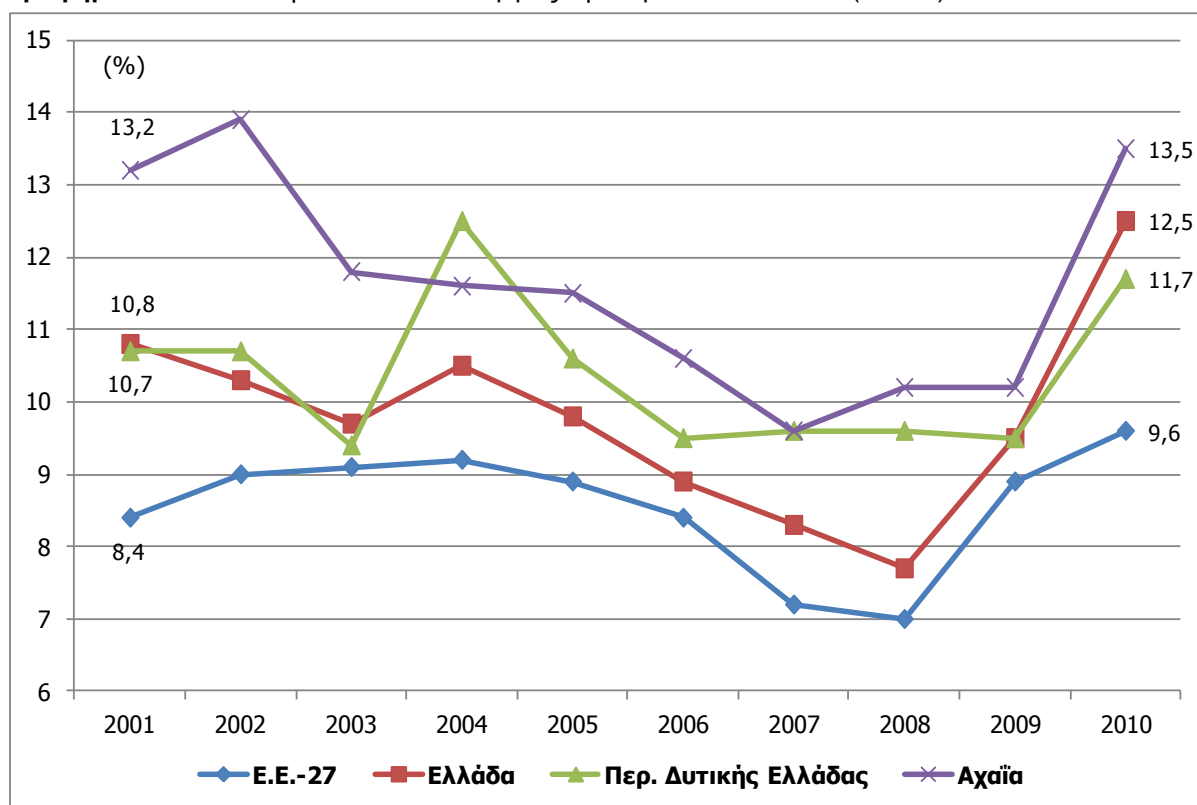
Από τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα και του γραφήματος παρατηρούμε ότι ο αριθμός των αυτοαπασχολούμενων με προσωπικό αυξήθηκε κατά 10,3% μεταξύ των ετών 2001-2011. Παράλληλα, οι μισθωτοί αυξήθηκαν κατά 17,3% και οι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό κατά 6,4%. Παράλληλα, μειώθηκε στο μισό ο αριθμός των απασχολούμενων ως βοηθών σε οικογενειακή επιχείρηση.

4.1.4. Ανεργία

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας⁶ στην Π.Ε. Αχαΐας, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, στο σύνολο της χώρας και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.-27) για την περίοδο 2001-2010.

⁶ Μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας.

Γράφημα 7 Μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας την περίοδο 2001-2010 (Π.Δ.Ε.)

Στα πλαίσια της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, η ΕΛΣΤΑΤ πραγματοποιεί, κάθε χρόνο, εκτιμήσεις για το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας του προηγούμενου έτους, σε επίπεδο νομών⁷.

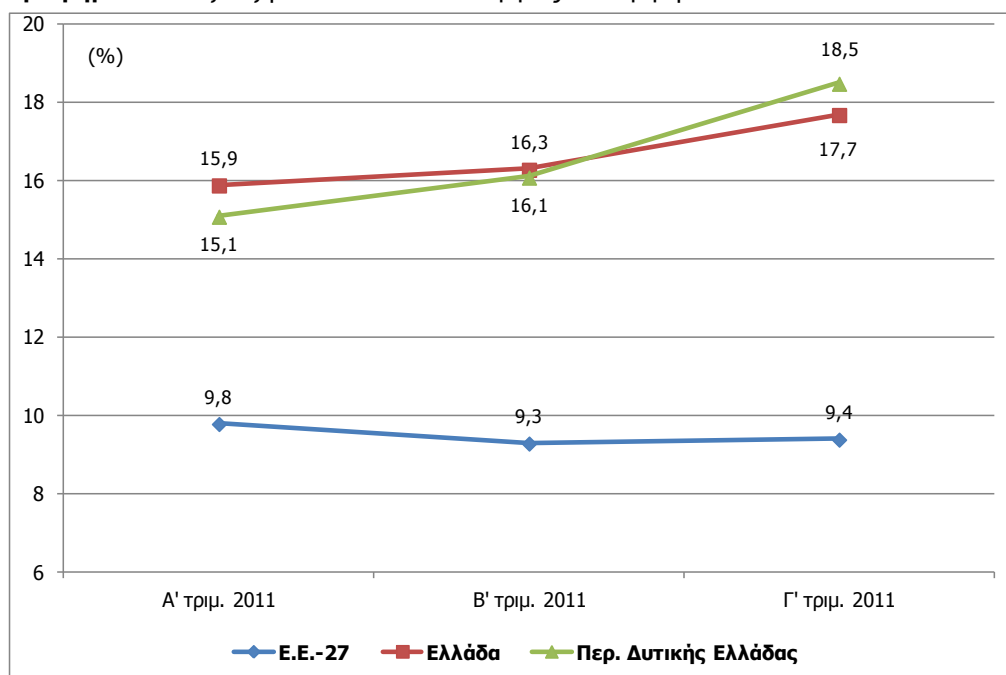
Για το 2010, το ποσοστό ανεργίας στην Π.Ε. Αχαΐας ανήλθε στο 13,5%, τη στιγμή που ο μ.ο. της χώρας ήταν 12,5%. Μεταξύ των ετών 2001-2010 το ποσοστό ανεργίας της Π.Ε. Αχαΐας σημείωσε σημαντικές διακυμάνσεις. Η εντυπωσιακή αύξηση του 2010, επανέφερε το ποσοστό ανεργίας της Π.Ε. στα επίπεδα του 2001.

Σε ολόκληρη την εξεταζόμενη περίοδο το ποσοστό ανεργίας της Αχαΐας κυμάνθηκε σε υψηλότερα επίπεδα από το ποσοστό ανεργίας της Ε.Ε.-27, της χώρας και της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (με ελάχιστες εξαιρέσεις).

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας τους μήνες του 2011 στην περιφέρεια, στη χώρα και στην Ε.Ε.-27.

⁷ Εξαιρούνται οι νομοί με εκτιμώμενο πληθυσμό κάτω των 40.000, για τους οποίους δε δίδονται εκτιμήσεις λόγω μεγάλου δειγματοληπτικού σφάλματος.

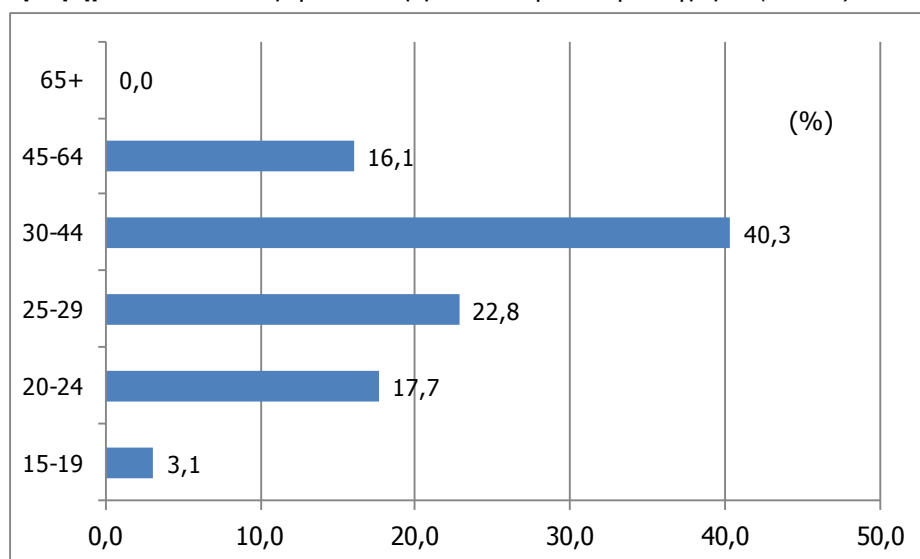
Γράφημα 8 Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας ανά τρίμηνο του 2011

Συνδυάζοντας τις πληροφορίες των δύο ανωτέρω γραφημάτων παρατηρούμε μία εντυπωσιακή άνοδο του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια και στη χώρα, η οποία μάλιστα συνεχίζεται καθ' όλη τη διάρκεια του 2011. Το Γ' τρίμηνο 2011 το ποσοστό ανεργίας επίπεδο περιφέρειας ανήλθε στο 18,5% και σε επίπεδο χώρας στο 17,7%.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η κατανομή των ανέργων ανά ηλικιακή κατηγορία στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας το 2011⁸.

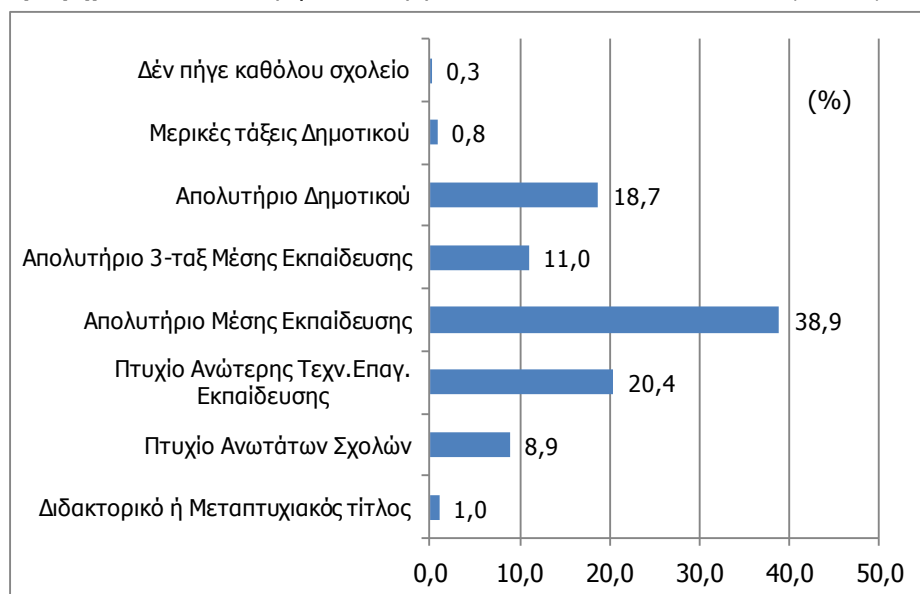
Γράφημα 9 Κατανομή των ανέργων ανά ηλικιακή κατηγορία (Π.Δ.Ε.)

⁸ Στοιχεία Β' τριμήνου

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ανέργων (40,3%) κατανέμεται στην ηλικιακή κατηγορία 30-44 ετών, ενώ σημαντικά ποσοστά καταλαμβάνουν οι κατηγορίες 25-29, 20-24 και 45-64 ετών.

Γράφημα 10 Κατανομή των ανέργων ανά εκπαιδευτικό επίπεδο (Π.Δ.Ε.)

Πάνω από το ένα τρίτο των ανέργων στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (38,9%) είναι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης. Το 20,4% των ανέργων είναι απόφοιτοι ανώτερης τεχνολογικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, το 18,7% απόφοιτοι δημοτικού, ενώ ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά οι υπόλοιπες κατηγορίες εκπαιδευτικού επιπέδου.

4.2. Δήμος Αιγιαλείας

4.2.1. Βασικοί δείκτες αγοράς εργασίας (εργατικό δυναμικό, απασχόληση και ανεργία)

Σύμφωνα με τα στοιχεία των Απογραφών 1991 και 2001, ο **πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία** στο Δήμο Αιγιαλείας είναι αυξημένος το 2001 κατά 6% σε σύγκριση με το 1991, μεταβολή χαμηλότερη από τις αντίστοιχες αυξήσεις, τόσο σε επίπεδο Ν. Αχαΐας (αύξηση 12,7%) όσο και σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (αύξηση 9,1%) καθώς σε επίπεδο χώρας (αύξηση 10,7%).

Αύξηση σημείωσε και ο **οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός** της περιοχής του ΟΤΑ κατά την απογραφική δεκαετία με ρυθμό μεταβολής 4,1%. Από τα ευρήματα του ακόλουθου πίνακα προκύπτει πως ενισχύεται το εργατικό δυναμικό του Δήμου κατά 8,5%, μεταβολή αρκετά χαμηλότερη συγκριτικά με το ευρύτερο περιβάλλον (νομού, περιφέρειας, χώρας).

Ο αριθμός των **ανέργων** αυξήθηκε κατά 41,9%, ακολουθώντας τη γενικότερη πορεία σε επίπεδο χώρας. Ο ρυθμός αύξησης των ανέργων σε επίπεδο χώρας άγγιξε το 63,5%, σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας το 80,1% και σε επίπεδο Ν. Αχαΐας το 88,6%.

Εξετάζοντας κάθε Δημοτική Ενότητα (ΔΕ) χωριστά, παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη αύξηση του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία σημειώθηκε στη Δ.Ε. Ακράτας (33,6%) και συνοδεύτηκε από μικρή αναλογικά αύξηση των απασχολούμενων (19,8%), σημαντική αύξηση των οικονομικώς μη ενεργών (35,6%) και εκρηκτική άνοδο των ανέργων (166,2%). **Ηπιότερες μεταβολές σημειώθηκαν στη ΔΕ Αιγίου, με τον πληθυσμό σε ηλικία προς εργασία να παραμένει ουσιαστικά στάσιμος (μείωση 0,4%), τους απασχολούμενους να αυξάνονται κατά μόλις 1,2%, τους ανέργους να αυξάνονται κατά 13,4% και τους οικονομικά μη ενεργούς να μειώνονται κατά 2,7%.** Οι ΔΕ Ακράτας και Αιγίου αποτελούν τα δύο άκρα όσον αφορά στην ένταση των μεταβολών που παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 10 Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός για τα απογραφικά έτη 1991 και 2001

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 10 ΕΤΩΝ ΚΑ ΑΝΩ - ΣΥΝΟΛΟ	Απογραφή 1991					Απογραφή 2001					Ποσοστιαία 2001/1991		Μεταβολή		
	Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι	Ανεργοί	Οικονομικός μη ενεργοί	Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι	Ανεργοί	Οικονομικός μη ενεργοί	Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμενοι	Ανεργοί	Οικονομικός μη ενεργοί
Ελλάδα	8.934.162	3.886.157	3.571.957	314.200	5.048.005	9.887.737	4.621.848	4.108.083	513.765	5.265.889	10,7	18,9	15,0	63,5	4,3
Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας	608.959	262.654	238.293	24.361	346.305	664.283	291.357	247.485	43.872	372.926	9,1	10,9	3,9	80,1	7,7
Ν. Αχαΐας	257.521	111.528	100.622	10.906	145.993	290.240	129.097	108.527	20.570	161.143	12,7	15,8	7,9	88,6	10,4
Δ. Αιγιάλειας	49.798	21.729	19.563	2.166	28.069	52.785	23.567	20.493	3.074	29.218	6,0	8,5	4,8	41,9	4,1
Δ.Ε. Αιγίου	25.316	10.976	9.691	1.285	14.340	25.222	11.267	9.810	1.457	13.955	-0,4	2,7	1,2	13,4	-2,7
Δ.Ε. Συμπολιτείας	6.430	2.852	2.637	215	3.578	7.093	3.229	2.901	328	3.864	10,3	13,2	10,0	52,6	8,0
Δ.Ε. Ερινεού	3.274	1.437	1.255	182	1.837	3.471	1.575	1.291	284	1.896	6,0	9,6	2,9	56,0	3,2
Δ.Ε. Διακοπτού	6.212	2.555	2.342	213	3.657	6.422	2.745	2.388	357	3.677	3,4	7,4	2,0	67,6	0,5
Δ.Ε. Ακράτας	4.839	2.049	1.895	154	2.790	6.464	2.680	2.270	410	3.784	33,6	30,8	19,8	166,2	35,6
Δ.Ε. Αιγείρας	3.727	1.860	1.743	117	1.867	4.113	2.071	1.833	238	2.042	10,4	11,3	5,2	103,4	9,4

[Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφές 1991 & 2001 – Επεξεργασία DATA RC]

Εξετάζοντας την εξέλιξη των βασικών οικονομικών δεικτών στην περιοχή του Ο.Τ.Α., μεταξύ των ετών 1991-2001, σημειώνουμε το **χαμηλό ρυθμό αύξησης του εργατικού δυναμικού και των απασχολούμενων**, σε συνδυασμό με τη **σημαντική αύξηση των ανέργων κυρίως ανδρών**. Όσον αφορά στις γυναίκες θα πρέπει να τονιστεί το **πολύ χαμηλό ποσοστό συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας** (συγκεκριμένα μόνο το 44,3% των γυναικών 15-64 ετών συμμετέχει στην αγορά εργασίας).

Το **ποσοστό ανεργίας των ανδρών** αγγίζει το 2001 το 11,5% (από 6,9% το 1991), ενώ το **ποσοστό ανεργίας των γυναικών** ανήλθε στο 16,9% (από 15,6% το 1991).

Παρά την αύξηση του **πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία**, ο αριθμός των **απασχολούμενων ανδρών** ηλικίας 15-64 ετών μειώθηκε κατά 3,6%, ενώ αντίστοιχα οι **γυναίκες απασχολούμενες** αυξήθηκαν κατά 31,7%.

Ο αριθμός των **οικονομικώς μη ενεργών ανδρών**, 15-64 ετών, σημείωσε ραγδαία αύξηση, κατά 32% το 2001. Παράλληλα, οριακή αύξηση κατά 1,5% σημείωσε και ο **οικονομικώς ενεργός πληθυσμός των ανδρών**. Η ταυτόχρονη αύξηση του ενεργού και μη ενεργού ανδρικού πληθυσμού έγινε δυνατή καθώς αυξήθηκε συνολικά ο πληθυσμός των ανδρών σε ηλικία προς εργασία. Αντιστοίχως, στο **γυναικείο πληθυσμό** ηλικίας 15-64 ετών παρατηρούμε αύξηση του συνολικού πληθυσμού σε ηλικία των εργασία, αύξηση του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού κατά 29,5%, η οποία συνοδεύτηκε από μείωση του οικονομικώς μη ενεργού πληθυσμού κατά 13,9%.

Η απασχόληση χαρακτηρίζεται κυρίως από δύο βασικούς δείκτες: το **ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού**, το οποίο εκφράζει την ποσοστιαία συμμετοχή του εργατικού δυναμικού ηλικίας 15-64 ετών στο σύνολο του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία 15-64 ετών και το **ποσοστό απασχόλησης**, το οποίο εκφράζει την ποσοστιαία αναλογία των απασχολούμενων 15-64 ετών επίσης στο σύνολο του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία.

Από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα και του γραφήματος συμπεραίνεται πως στην περιοχή του Δήμου Αιγιάλειας το **ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού** σημείωσε ελαφρά άνοδο, κατά 3,1 ποσοστιαίες μονάδες, την εξεταζόμενη δεκαετία, φτάνοντας στο 60,5%, **παραμένοντας, ωστόσο σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, κυρίως λόγω χαμηλής συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό.**

Παράλληλα, το **ποσοστό απασχόλησης** στο Δήμο, αυξήθηκε οριακά στο 52,4% το 2001, από 51,5% που ήταν το 1991. Αυτή η σχετική στασιμότητα (αύξηση κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες) κρίνεται ως αρνητικό φαινόμενο, ιδιαίτερα μάλιστα αν λάβουμε υπόψη ότι σε εθνικό επίπεδο το ίδιο χρονικό διάστημα σημειώθηκε αύξηση του ποσοστού απασχόλησης κατά 7,4 ποσοστιαίες μονάδες.

Ο **δείκτης ανεργίας** ή **ποσοστό ανεργίας** θεωρείται ένας από τους βασικότερους κοινωνικοοικονομικούς δείκτες εκτίμησης της κοινωνικής κατάστασης μιας περιοχής. Αποτελεί το βασικότερο δείκτη εκτίμησης της κοινωνικής συνοχής και ορίζεται ως το ποσοστό επί τοις εκατό του συνόλου των ανέργων μιας περιοχής στο σύνολο του

εργατικού δυναμικού (στις μετρήσεις χρησιμοποιούνται άτομα ηλικίας από 15 ετών και άνω).

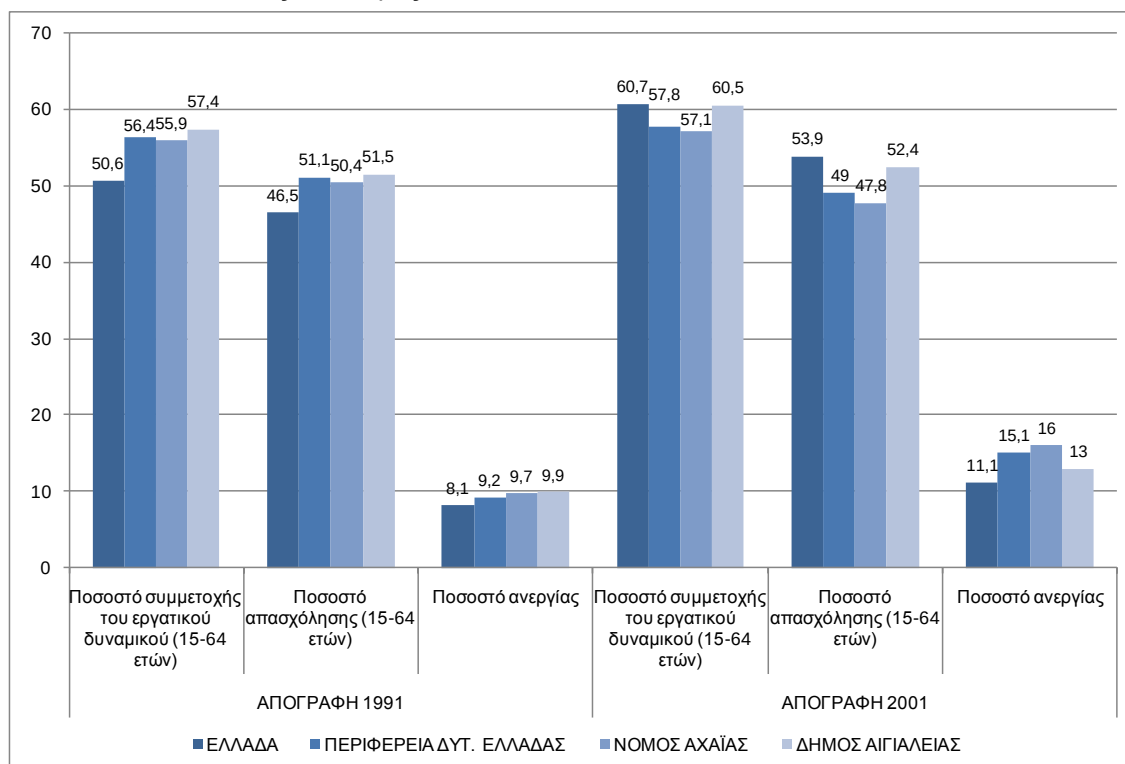
Το **ποσοστό ανεργίας** στον Δήμο Αιγιαλείας, το 2001, ανήλθε στο 13% από 9,9% το 1991. Το φαινόμενο της ανεργίας εξακολουθεί να πλήττει σε μεγαλύτερο βαθμό τις γυναίκες από ότι τους άνδρες. Ωστόσο, η αύξηση του ανδρικού ποσοστού ανεργίας ήταν εντυπωσιακή κατά την εξεταζόμενη δεκαετία, αφού ξεπέρασε τις 4,6 ποσοστιαίες μονάδες.

Πίνακας 11 Βασικοί οικονομικοί δείκτες Δήμου Αιγιαλείας

Πραγματικός πληθυσμός	ΣΥΝΟΛΟ		ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Ποσοστιαία (%) Μεταβολή 2001/1991		
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία (15 ετών και άνω)	45.729	49.693	22.544	25.114	23.185	24.579	8,7	11,4	6,0
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία (15-64 ετών)	36.432	37.998	18.183	19.555	18.249	18.443	4,3	7,5	1,1
Εργατικό δυναμικό (15 ετών και άνω)	21.656	23.550	15.222	15.264	6.434	8.286	8,7	0,3	28,8
Εργατικό δυναμικό (15-64 ετών)	20.900	22.983	14.595	14.819	6.305	8.164	10,0	1,5	29,5
Απασχολούμενοι (15 ετών και άνω)	19.513	20.493	14.168	13.502	5345	6.991	5,0	-4,7	30,8
Απασχολούμενοι (15-64 ετών)	18.759	19.926	13.543	13.057	5216	6.869	6,2	-3,6	31,7
Άνεργοι	2143	3.057	1054	1.762	1089	1.295	42,7	67,2	18,9
Άνεργοι (15-64 ετών)	2141	3.057	1052	1.762	1089	1.295	42,8	67,5	18,9
Οικονομικώς μη ενεργός πληθυσμός	24.073	26.143	7.322	9.850	16.751	16.293	8,6	34,5	-2,7
Οικονομικώς μη ενεργός πληθυσμός (15-64 ετών)	15.532	15.015	3.588	4.736	11.944	10.279	-3,3	32,0	-13,9
ΔΕΙΚΤΕΣ (%)							Μεταβολή σε ποσοστιαίες μονάδες		
Ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού (15-64 ετών)	57,4	60,5	80,3	75,8	34,5	44,3	3,1	-4,5	9,7
Ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού (15 ετών και άνω)	47,4	47,4	67,5	60,8	27,8	33,7	0,0	-6,7	6,0
Ποσοστό απασχόλησης (15-64 ετών)	51,5	52,4	74,5	66,8	28,6	37,2	0,9	-7,7	8,7
Ποσοστό ανεργίας	9,9	13,0	6,9	11,5	16,9	15,6	3,1	4,6	-1,3

[Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφές 1991 & 2001 – Επεξεργασία DATA RC]

Γράφημα 11 Βασικοί οικονομικοί δείκτες Δήμου Αιγιαλείας, Νομού Αχαΐας, Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και Χώρας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφές 1991 & 2001 – Επεξεργασία DATA RC

4.2.2. Κατανομή της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής

Μελετώντας την εξέλιξη της κατανομής των απασχολούμενων δημοτών ανά τομέα παραγωγής παρατηρούμε ότι μεταξύ των απογραφικών ετών 1991 και 2001, στην περιοχή του Δήμου Αιγιαλείας σημειώθηκε σημαντική μείωση των απασχολούμενων⁹ του **πρωτογενή τομέα** παραγωγής, κατά 18,8%. Θα πρέπει να σημειωθεί πως η εν λόγω μεταβολή ακολουθεί τη γενικότερη τάση μείωσης των απασχολούμενων του πρωτογενή τομέα σε επίπεδο περιφέρειας, χώρας και νομού. Αντιθέτως, σχεδόν ισόποση σε ποσοστιαίες μονάδες αύξηση (18%) σημείωσαν οι απασχολούμενοι στον **τριτογενή τομέα**. Μικρότερη μεταβολή σημείωσαν οι απασχολούμενοι του **δευτερογενή τομέα**, οι οποίοι το 2001 ήταν κατά 7,7% αυξημένοι σε σχέση με το 1991.

Εξετάζοντας την ποσοστιαία συμμετοχή των απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής προκύπτει πως η **πλειοψηφία των απασχολούμενων απορροφάται στον τριτογενή τομέα**, με ποσοστό που ανέρχεται στο 42,9% το 1991 και 49,1% το 2001. Ακολουθεί, με μειωμένο μεταξύ των δύο απογραφών ποσοστό, ο πρωτογενής τομέας (από 31,2% το

⁹ 15 ετών και άνω

1991 στο 24,5% το 2001), ενώ ο δευτερογενής τομέας διατηρεί σταθερή τη συμμετοχή του στην απασχόληση με ποσοστό που ανέρχεται στο 21,4% το 2001 (από 20,5 το 1991).

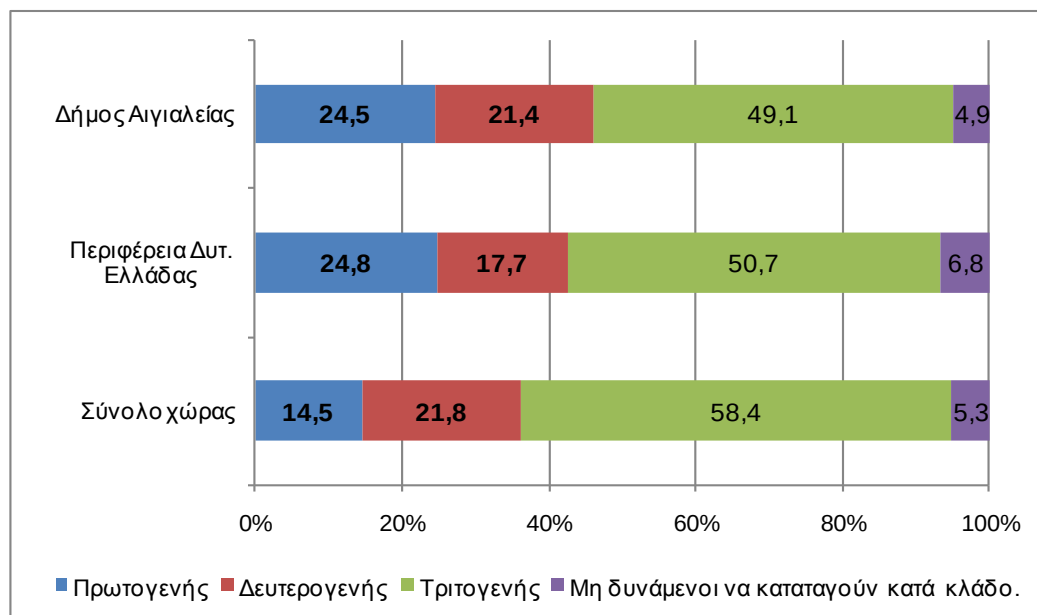
Πίνακας 12 Κατανομή απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής στις Δημοτικές Ενότητες και στο Δήμο Αιγιαλείας (1991 & 2001)

	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991					ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001				
	Σύνολο	Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής	Δεν Δήλωσαν	Σύνολο	Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής	Δεν Δήλωσαν
Δήμος Αιγιαλείας	15.880	4.949	3.263	6.810	858	16.379	4.019	3.513	8.037	810
Δ.Ε. Αιγίου	1.254	520	223	442	69	2.901	1.009	466	1.279	147
Δ.Ε. Συμπολιτείας	9.660	2.428	2.164	4.569	499	9.800	1.891	2.423	5.112	374
Δ.Ε. Ερινεού	2.631	1.135	448	904	144	1.290	412	182	565	131
Δ.Ε. Διακοπτού	2.335	866	428	895	146	2.388	707	442	1.081	158
Δ.Ε. Ακράτας	1.892	550	308	877	157	2.270	431	402	1.133	304
Δ.Ε. Αιγείρας	1.741	854	153	533	201	1.833	566	269	843	155
Ποσοστιαία Κατανομή (%)										
Δήμος Αιγιαλείας	100,0	31,2	20,5	42,9	5,4	100,0	24,5	21,4	49,1	4,9
Δ.Ε. Αιγίου	100,0	41,5	17,8	35,2	8,0	100,0	34,8	16,1	44,1	5,1
Δ.Ε. Συμπολιτείας	100,0	25,1	22,4	47,3	58,2	100,0	19,3	24,7	52,2	3,8
Δ.Ε. Ερινεού	100,0	43,1	17,0	34,4	16,8	100,0	31,9	14,1	43,8	10,2
Δ.Ε. Διακοπτού	100,0	37,1	18,3	38,3	17,0	100,0	29,6	18,5	45,3	6,6
Δ.Ε. Ακράτας	100,0	29,1	16,3	46,4	18,3	100,0	19,0	17,7	49,9	13,4
Δ.Ε. Αιγείρας	100,0	49,1	8,8	30,6	23,4	100,0	30,9	14,7	46,0	8,5

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφές 1991 & 2001 – Επεξεργασία DATA RC

Για λόγους συγκρισιμότητας στον ακόλουθο γράφημα παρατίθεται η κατανομή των απασχολούμενων ανά τομέα σε επίπεδο χώρας, περιφέρειας και δήμου.

Γράφημα 12 Κατανομή απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής στο Δήμο Αιγιαλείας, στην ΠΔΕ και στο σύνολο της χώρας (2001)

[Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφή 2001 – Επεξεργασία Data RC]

4.3. Δήμος Καλαβρύτων

4.3.1. Βασικοί δείκτες αγοράς εργασίας (εργατικό δυναμικό, απασχόληση και ανεργία)

Σύμφωνα με τα στοιχεία των Απογραφών 1991 και 2001, στο Δήμο Καλαβρύτων το 2001 σημειώνεται **αύξηση του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία κατά 4,1%** αναφορικά με το 1991, αύξηση που ωστόσο κυμαίνεται σε χαμηλότερα επίπεδα συγκριτικά με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και την Ελληνική Επικράτεια (αύξηση κατά 20,3% και 10,7% αντίστοιχα).

Από τα ευρήματα του ακόλουθου πίνακα προκύπτει πως **αποδυναμώνεται το εργατικό δυναμικό του Δήμου** κατά 10,6%, μεταβολή που έρχεται σε αντίθεση συγκριτικά με το ευρύτερο περιβάλλον (Νομού, Περιφέρειας, Χώρας) όπου σημειώνεται αύξηση. Επιπλέον, η εξέλιξη αυτή συνοδεύεται από την **σημαντική άνοδο του αριθμού των ανέργων (+154,5%)** στο Δήμο Καλαβρύτων και τη ταυτόχρονη **μείωση των απασχολούμενων κατά 18,4%**.

Πίνακας 13 Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός για τα απογραφικά έτη 1991 και 2001

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ Σ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 10 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ – ΣΥΝΟΛΟ	Απογραφή 1991				Απογραφή 2001				Ποσοστιαία Μεταβολή 2001/1991			
	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμε νοι	Ανεργοί	Οικονομικώς μη ενεργοί	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμε νοι	Ανεργοί	Οικονομικώς μη ενεργοί	Εργατικό δυναμικό	Απασχολούμε νοι	Ανεργοί	Οικονομικώς μη ενεργοί
Ελλάδα	3.886.157	3.571.957	314.200	5.048.005	4.621.848	4.108.083	513.765	5.265.889	18,9	15,0	63,5	4,3
Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας	262.654	238.293	24.361	346.305	291.357	247.485	43.872	372.926	10,9	3,9	80,1	7,7
Ν. Αχαΐας	111.528	100.622	10.906	145.993	129.097	108.527	20.570	161.143	15,8	7,9	88,6	10,4
Δήμος Καλαβρύτων	6.878	6.568	310	8.571	6.148	5.359	789	9.936	-10,6	-18,4	154,5	15,9

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφές 1991 & 2001 – Επεξεργασία DATA RC

Αναλύοντας περαιτέρω τους βασικούς οικονομικούς δείκτες στην περιοχή του Δήμου προκύπτει πως το πρόβλημα της ανεργίας είναι έντονο ιδιαίτερα στον ανδρικό πληθυσμό ηλικίας 15 ετών και άνω καθώς οι απασχολούμενοι μειώθηκαν (-21,3%) και ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε κατά 181,7%.

Η απασχόληση χαρακτηρίζεται κυρίως από δύο βασικούς δείκτες: **το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού**, το οποίο εκφράζει την ποσοστιαία συμμετοχή του εργατικού δυναμικού ηλικίας 15 ετών και άνω στο σύνολο του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία 15 ετών και το **ποσοστό απασχόλησης**, το οποίο εκφράζει την ποσοστιαία

αναλογία των απασχολούμενων 15 ετών επίσης στο σύνολο του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία (στις μετρήσεις χρησιμοποιούνται άτομα ηλικίας από 15 ετών και άνω).

Από τα ευρήματα του επόμενου πίνακα συμπεραίνεται πως στην περιοχή του Δήμου Καλαβρύτων **το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού κινήθηκε πτωτικά την εξεταζόμενη δεκαετία** καθώς από 44,5% το 1991 διαμορφώθηκε στο 38,2% το 2001.

Σαφώς σημαντικότερη είναι η **μείωση του ποσοστού απασχόλησης στο Δήμο**, καθώς το 2001 **υποχώρησε στο 33,3% από 42,5%** που ήταν το 1991. **Η εν λόγω μεταβολή οφείλεται κυρίως στην υψηλότερη μείωση του ποσοστού απασχόλησης των ανδρών** (1991: 58,9% και 2001: 43,4%). Σε εθνικό επίπεδο την εξεταζόμενη περίοδο ο συγκεκριμένος δείκτης σημείωσε αύξηση κατά 15,9 ποσοστιαίες μονάδες.

Ο δείκτης ανεργίας ή **ποσοστό ανεργίας** θεωρείται ένας από τους βασικότερους κοινωνικοοικονομικούς δείκτες εκτίμησης της κοινωνικής κατάστασης μιας περιοχής. Αποτελεί το βασικότερο δείκτη εκτίμησης της κοινωνικής συνοχής και ορίζεται ως το ποσοστό επί τοις εκατό του συνόλου των ανέργων μιας περιοχής στο σύνολο του εργατικού δυναμικού (στις μετρήσεις χρησιμοποιούνται άτομα ηλικίας από 15 ετών και άνω).

Το ποσοστό ανεργίας στον Δήμο Καλαβρύτων το 2001 ανήλθε στο 12,8% από 4,5% που κυμαίνονταν το 1991, μεταβολή υψηλότερη εκείνης σε περιφερειακό αλλά και εθνικό επίπεδο. Το φαινόμενο της ανεργίας φαίνεται να πλήττει κυρίως το γυναικείο πληθυσμό του Δήμου με ποσοστό ανεργίας που ανέρχεται στο 16,1% το 2001 με το αντίστοιχο ποσοστό των ανδρών να κυμαίνεται στο 11,3%.

Πίνακας 14 Βασικοί οικονομικοί δείκτες Δήμου Καλαβρύτων

Πραγματικός πληθυσμός	ΣΥΝΟΛΟ		ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ		Ποσοστιαία Μεταβολή 2001/1991		
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Πληθυσμός σε ηλικία προς εργασία	15.449	16.084	8.023	8.583	7.426	7.501	4,1	7,0	1,0
Εργατικό δυναμικό	6.878	6.148	4.898	4.199	1.980	1.949	-10,6	-14,3	-1,6
Απασχολούμενοι	6.568	5.359	4.729	3.723	1.839	1.636	-18,4	-21,3	-11,0
Ανεργοί	310	789	169	476	141	313	154,5	181,7	122,0
Οικονομικώς μη ενεργός πληθυσμός	8.571	9.936	3.125	4.384	5.446	5.552	15,9	40,3	1,9
Ποσοστό (%)									
Ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού	44,5	38,2	61,0	48,9	26,7	26,0	-14,1	-19,9	-2,5
Ποσοστό απασχόλησης	42,5	33,3	58,9	43,4	24,8	21,8	-21,6	-26,4	-11,9
Ποσοστό ανεργίας	4,5	12,8	3,5	11,3	7,1	16,1	184,7	228,5	125,5

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφές 1991 & 2001 – Επεξεργασία DATA RC

Μελετώντας την εξέλιξη της κατανομής των απασχολούμενων δημοτών κατά ηλικιακή κατηγορία, αύξηση παρατηρήθηκε στον μέσο παραγωγικό πληθυσμό (30-44 ετών) του Δήμου μεταξύ των δυο Απογραφών, καθώς από 2.065 άτομα το 1991 ανήλθαν στα 2.219 άτομα το 2001. Επίσης, μείωση σημείωσε ο ώριμος παραγωγικός πληθυσμός (45-64 ετών) του Δήμου κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες ενώ ο νεανικός παραγωγικός πληθυσμός (15-29 ετών) κυμαίνεται στα ίδια χαμηλά επίπεδα (~22%).

Γενικότερα, την υψηλότερη συμμετοχή στην απασχόληση, τόσο σε δημοτικό όσο και στο ευρύτερο περιβάλλον, κατέχει η ηλικιακή κατηγορία 30-44 ετών και ακολουθούν οι ομάδες του ώριμου και νεανικού παραγωγικού πληθυσμού, όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 15 Κατανομή απασχολούμενων ανά ηλικιακή κατηγορία στο Δήμο Καλαβρύτων, στο Νομό Αχαΐας, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και στη Χώρα

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΩ ΤΩΝ 10ΕΤΩΝ	Απογραφή 1991				Απογραφή 2001			
	Δήμος Καλαβρύτων	Νομός Αχαΐας	Π.Δ.Ε.	Ελλάδα	Δήμος Καλαβρύτων	Νομός Αχαΐας	Π.Δ.Ε.	Ελλάδα
10-29	1.486	26.517	60.687	928.199	1.176	26.645	56.185	1.005.903
30-44	2.065	40.959	92.149	1.430.092	2.219	47.179	102.166	1.755.474
45-64	2.449	30.058	76.819	1.129.337	1.786	32.138	74.585	1.259.557
65+	568	2.773	7.483	74.283	178	2.565	5.887	81.015
ΣΥΝΟΛΟ	6.568	100.307	237.138	3.561.911	5.359	108.527	238.823	4.101.949
ΠΟΣΟΣΤΟ (%)								
10-29	22,6	26,4	25,6	26,1	21,9	24,6	23,5	24,5
30-44	31,4	40,8	38,9	40,1	41,4	43,5	42,8	42,8
45-64	37,3	30,0	32,4	31,7	33,3	29,6	31,2	30,7
65+	8,6	2,8	3,2	2,1	3,3	2,4	2,5	2
ΣΥΝΟΛΟ	100	100	100	100	100	100	100	100

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφές 1991 & 2001 – Επεξεργασία DATA RC

Μεταξύ των απογραφικών ετών 1991 και 2001, στην περιοχή του Δήμου Καλαβρύτων παρατηρείται μείωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, καθώς το ποσοστό των απασχολούμενων στο συγκεκριμένο τομέα από 44,7% το 1991 μειώθηκε στο 28,3% το 2001. Η μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζεται στα Δ.Ε. Αροανίας και Λευκασίου. Στο δευτερογενή τομέα σε επίπεδο Δήμου υπάρχει αύξηση κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες, από 12,7% το 1991 σε 15,7% το 2001.

4.3.2. Κατανομή της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής

Εξετάζοντας την ποσοστιαία συμμετοχή των απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής προκύπτει πως το υψηλότερο ποσοστό το 1991 απασχολούνταν στον πρωτογενή τομέα, (44,7%), ενώ σαφώς χαμηλότερη ήταν η συνεισφορά του δευτερογενή (12,7%) και του τριτογενή τομέα (35,4%) στην απασχόληση του Δήμου. **Η συγκεκριμένη εικόνα αντιστράφηκε το 2001, καθώς ο πρωτογενής τομέας συγκεντρώνει το 28,3% των απασχολούμενων, ο δευτερογενής το 15,7% και ο τριτογενής 44,8%.** Το 2001, σε επίπεδο χώρας, περιφέρειας και νομού παρατηρούμε πολύ υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής του τριτογενή τομέα στη συνολική απασχόληση και αντιστοίχως σαφώς χαμηλότερη συμμετοχή του πρωτογενή τομέα.

Πίνακας 16 Κατανομή απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής στις Δ.Ε. του Δήμου Καλαβρύτων (1991 & 2001)

	ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1991					ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001				
	Σύνολο	Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής	Δεν Δήλωσαν	Σύνολο	Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής	Δεν Δήλωσαν
Δήμος Καλαβρύτων	6.568	2.935	833	2.322	478	5.359	1.518	841	2.399	601
Δ.Ε. Καλαβρύτων	3.162	1.183	424	1.241	314	2.791	812	426	1.243	310
Δ.Ε. Αροανίας	1.539	776	193	494	76	801	245	134	339	83
Δ.Ε. Λευκασίου	805	433	88	222	62	1.239	384	199	547	109
Δ.Ε. Παϊών	1.062	543	128	365	26	528	77	82	270	99
ΠΟΣΟΣΤΟ (%)										
Δήμος Καλαβρύτων	100,0	44,7	12,7	35,4	7,3	100,0	28,3	15,7	44,8	11,2
Δ.Ε. Καλαβρύτων	100,0	37,4	13,4	39,2	9,9	100,0	29,1	15,3	44,5	11,1
Δ.Ε. Αροανίας	100,0	50,4	12,5	32,1	4,9	100,0	30,6	16,7	42,3	10,4
Δ.Ε. Λευκασίου	100,0	53,8	10,9	27,6	7,7	100,0	31,0	16,1	44,1	8,8
Δ.Ε. Παϊών	100,0	51,1	12,1	34,4	2,4	100,0	14,6	15,5	51,1	18,8
Ελλάδα	100,0	18,7	23,9	51,6	5,8	100,0	14,5	21,8	58,4	5,3
ΠΔΕ	100,0	32,5	18,7	42,3	6,5	100,0	24,8	17,7	50,7	6,8
Ν. Αχαΐας	100,0	18,5	23,9	50,7	6,9	100,0	12,4	19,8	60,6	7,1

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφές 1991 & 2001 – Επεξεργασία DATA RC

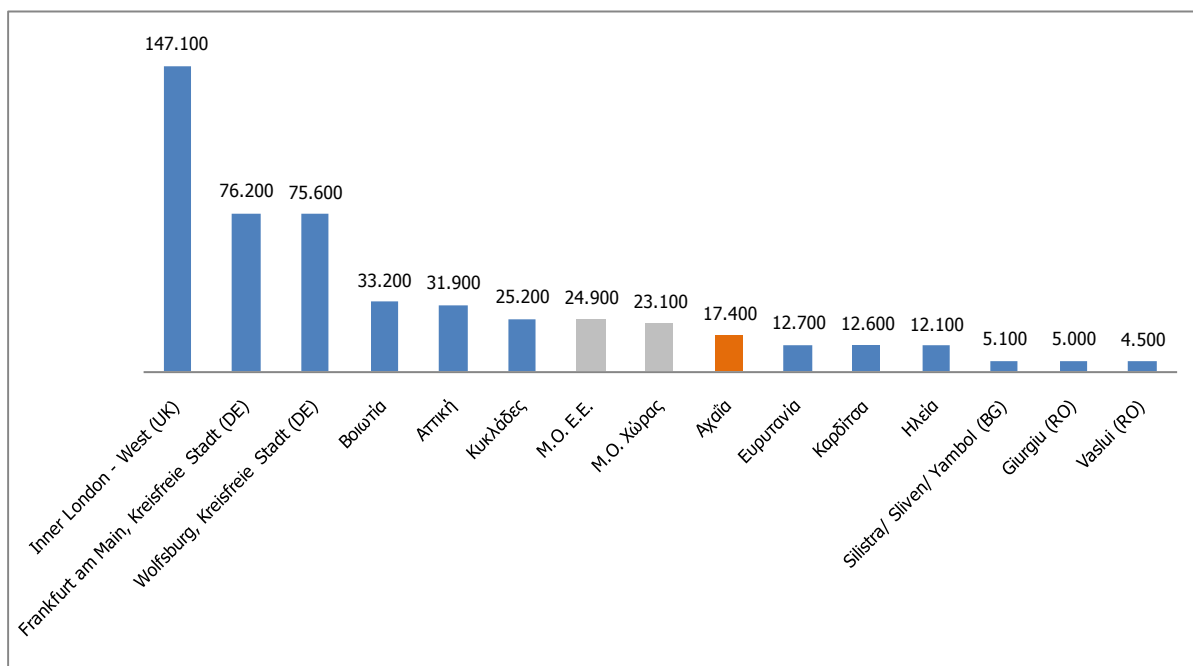
5. Βασικά οικονομικά μεγέθη της περιοχής παρέμβασης

5.1. Η θέση της Π.Ε. Αχαΐας σε σχέση με τις αντίστοιχες διοικητικές διαιρέσεις της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο περισσότερο διαδεδομένος δείκτης για την πραγματοποίηση συγκρίσεων του οικονομικού επιπέδου διαφορετικών περιοχών καθώς και για διαχρονικές συγκρίσεις είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ανά κάτοικο (κ.κ. ΑΕΠ). Στοιχεία για το κ.κ. ΑΕΠ είναι διαθέσιμα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και την Eurostat σε επίπεδο χώρας, περιφέρειας και περιφερειακής ενότητας.

Στο ακόλουθο γράφημα δίνεται μια εικόνα της θέσης της Π.Ε. Αχαΐας ως προς το κ.κ. Α.Ε.Π. σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης, το 2007, σε σύγκριση με τις περιφερειακές ενότητες της χώρας και τις αντίστοιχες διοικητικές διαιρέσεις της Ε.Ε.-27 καθώς και με τον αντίστοιχο εθνικό και κοινοτικό Μ.Ο.

Γράφημα 13 κ.κ. Α.Ε.Π. σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης το 2007 (Π.Ε., Χώρα, Ευρωπαϊκή Ένωση)

Για την καλύτερη κατανόηση του γραφήματος θα πρέπει να σκεφτούμε τα ποσά που παρουσιάζονται ως εξής: Αν υποθέσουμε την ύπαρξη μιας αγοράς, όπου οι πολίτες κάθε χώρας ή περιοχής της Ε.Ε. αντιμετωπίζουν τις ίδιες τιμές για τα αγαθά που καταναλώνουν, τότε η αγοραστική τους δύναμη εκφράζεται στις Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (Μ.Α.Δ.)

του παραπάνω πίνακα. Μία Μ.Α.Δ. αγοράζει την ίδια ποσότητα αγαθών/ υπηρεσιών σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. Σε αυτή την υποθετική αγορά ο μέσος ευρωπαίος έχει στη διάθεσή του 24.900 Μ.Α.Δ.

Η Π.Ε. Αχαΐας βρίσκεται στην 24^η θέση, μεταξύ των νομών της χώρας, με βάση το κ.κ. Α.Ε.Π. σε Μ.Α.Δ., με 17.400 μονάδες. Η Π.Ε. βρίσκεται περισσότερο κοντά στις αντίστοιχες περιοχές (NUTS 3) της Ε.Ε. με το χαμηλότερο Α.Ε.Π. σε Μ.Α.Δ. από ότι σε αυτές με το υψηλότερο, καθώς τον χωρίζουν, μόλις, 12.900 μονάδες από την τελευταία [Vaslui (RO)] και 129.700 από την πρώτη [(Inner London - West (UK))]. Το κ.κ. Α.Ε.Π. σε Μ.Α.Δ. της Π.Ε. Αχαΐας βρίσκεται λίγο πάνω από το μισό του Μ.Ο. της Ε.Ε. και της χώρας.

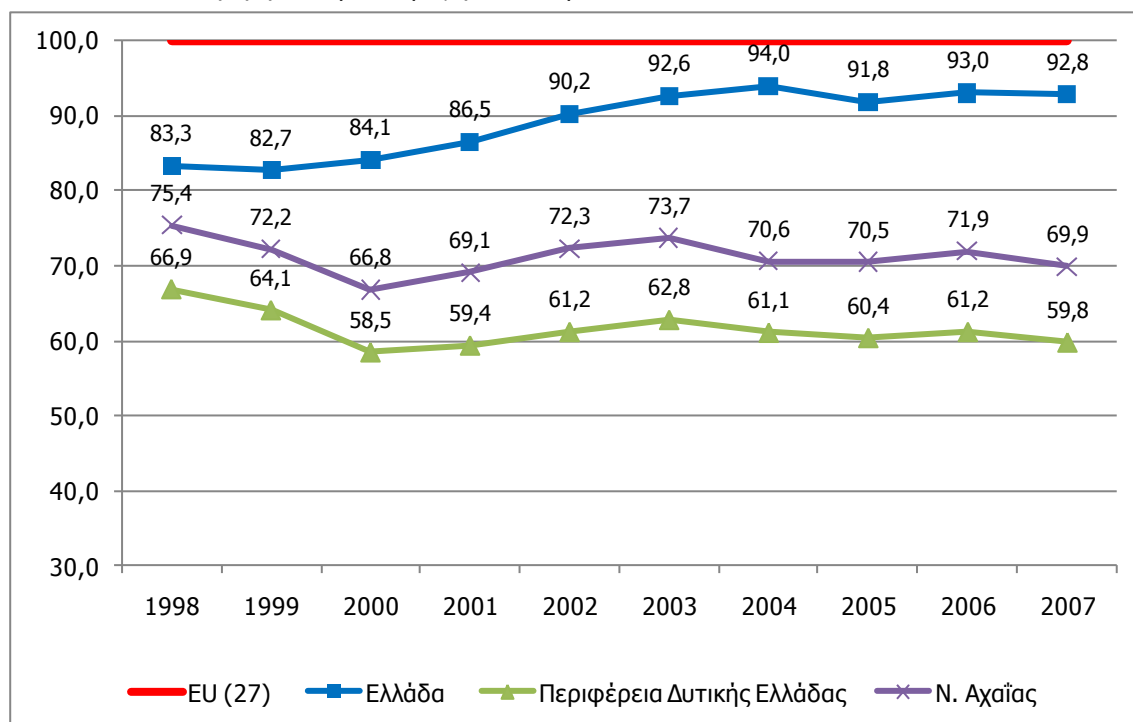
Περιορισμοί στη χρήση του κ.κ. ΑΕΠ:

Σχετικά με τη χρήση του τοπικού (νομαρχιακού ή περιφερειακού) κ.κ. ΑΕΠ για την εξαγωγή συμπερασμάτων θα πρέπει να τονίσουμε δύο περιορισμούς που προέρχονται από τον τρόπο υπολογισμού του δείκτη. Παρά τους ακόλουθους περιορισμούς το κ.κ. ΑΕΠ είναι ο πλέον κατάλληλος δείκτης για την πραγματοποίηση συγκρίσεων μεταξύ περιοχών. Ειδικότερα:

Το κ.κ. ΑΕΠ τείνει να υπερεκτιμά την πραγματική οικονομική κατάσταση των κατοίκων περιοχών με αυξημένη βιομηχανική δραστηριότητα (για παράδειγμα η Π.Ε. Βοιωτίας βρίσκεται στην πρώτη θέση μεταξύ των νομών της χώρας, με βάση το ΑΕΠ ανά κάτοικο). Το πρόβλημα έχει να κάνει με τις διανομαρχιακές μετακινήσεις εργαζομένων, καθώς το τοπικό ΑΕΠ αφορά προϊόν που παράγεται από τους εργαζομένους σε μια περιοχή, αλλά διαιρείται με τον αριθμό των κατοίκων της περιοχής. Από την άλλη πλευρά, το πραγματικό εισόδημα των κατοίκων περιοχών με σημαντική αγροτική παραγωγή, συνήθως υποεκτιμάται, καθώς δε λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως η αυξημένη ιδιοκατοίκηση και ιδιοκατανάλωση (π.χ. ιδιοκατανάλωση αγροτικών προϊόντων, χρήση επαγγελματικού οχήματος από το νοικοκυριό κ.λπ).

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του κ.κ. Α.Ε.Π. της Αχαΐας (σε Μ.Α.Δ.) ως ποσοστό του μέσου Ευρωπαϊκού (ΕU-27), στη δεκαετία 1998-2007, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα μεγέθη σε επίπεδο περιφέρειας και χώρας.

Γράφημα 14 κ.κ. ΑΕΠ σε ΜΑΔ ως ποσοστό του μέσου Ευρωπαϊκού (ΕU-27) (χώρα/ περιφέρεια/ περιφερειακή ενότητα) για τα έτη 1998-2007

Ο εθνικός δείκτης εμφανίζει μία σημαντική άνοδο μεταξύ των ετών 1999 και 2004 αγγίζοντας το 94% του ευρωπαϊκού μέσου όρου το 2004, για να σταθεροποιηθεί τα τελευταία χρόνια σε χαμηλότερα, σχεδόν κατά μία ποσοστιαία μονάδα, επίπεδα. Με το κατά κεφαλή προϊόν της Ελλάδας να αντιστοιχεί σε 92,8% του μέσου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27, το 2007, στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αναλογεί ΑΕΠ ανά κάτοικο ίσο με το 59,8% του ευρωπαϊκού.

Το κ.κ. ΑΕΠ (σε ΜΑΔ) της Π.Ε. Αχαΐας, ως ποσοστό του μέσου ευρωπαϊκού, κυμαίνεται υψηλότερα από το μέσο όρο της περιφέρειας και χαμηλότερα της χώρας. Το κ.κ. ΑΕΠ (σε ΜΑΔ) της Αχαΐας ακολουθεί τις διακυμάνσεις του αντίστοιχου περιφερειακού δείκτη. Έτσι, την τελευταία δεκαετία (1998-2007), σταδιακά αποκλίνει από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, τη στιγμή που το ΑΕΠ της χώρας ακολουθεί πορεία σύγκλισης.

5.2. Βασικά οικονομικά μεγέθη και δείκτες

Με **κατά κεφαλή προϊόν** 15,2 χιλ. € η Π.Ε. Αχαΐας κατατάσσεται 24^{ος} με βάση το κριτήριο αυτό με 75,3% του μέσου όρου της Ελλάδας το 2007 (53,2% του μέσου όρου της Ε.Ε.¹⁰). Με **δηλωθέν εισόδημα** 15,2 χιλ. ευρώ ανά φορολογούμενο το 2007 (ετήσια αύξηση 5,8%, 98,1% του μέσου όρου της Ελλάδας), οι φορολογούμενοι του πλήρωσαν κατά μέσο όρο για **φόρο εισοδήματος** 1.335 ευρώ, έναντι μέσου όρου χώρας 1.504 ευρώ. Σε αυτόν αναλογεί το 2,7% των φορολογουμένων, το 2,6% του δηλωθέντος εισοδήματος της χώρας και 2,4% του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Η τελευταία στήλη του ακόλουθου πίνακα παρουσιάζει την κατάταξη της Π.Ε. Αχαΐας μεταξύ των 52 νομών της χώρας στα βασικότερα οικονομικά μεγέθη. Από τα στοιχεία του πίνακα παρατηρούμε ότι το 2007, η Π.Ε. Αχαΐας σε ό,τι αφορά τις **κατά κεφαλή αποταμιευτικές καταθέσεις** βρίσκεται στην 30^η θέση. Εξετάζοντας την κατάταξη της Π.Ε. αναφορικά με το **κατά φορολογούμενο δηλωθέν εισόδημα** παρατηρούμε ότι καταλαμβάνει την 5^η θέση, ενώ αναφορικά με το **φόρο εισοδήματος που συνεισφέρει ο κάθε φορολογούμενος** κατατάσσεται, επίσης, στην 5^η θέση.

Πίνακας 17 Βασικά μεγέθη και δείκτες της Π.Ε. Αχαΐας

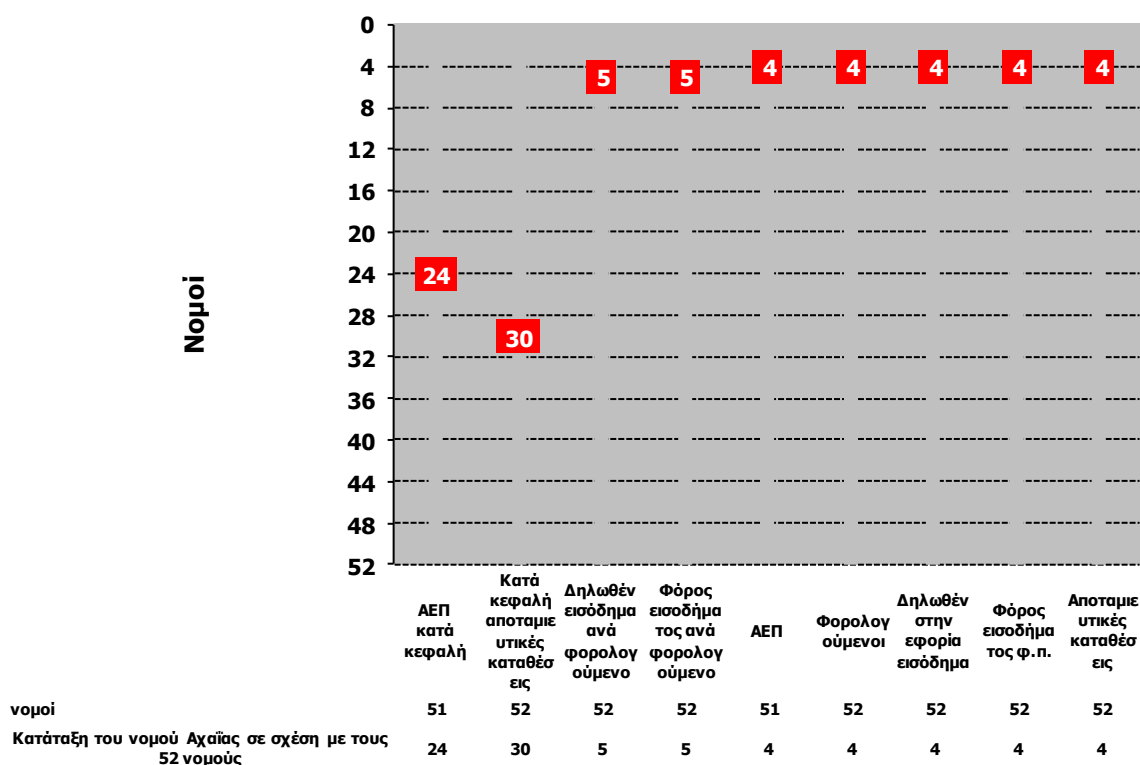
		Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας	Μέσος όρος χώρας	Κατάταξη σε σχέση με τις 52 ¹¹ Π.Ε.
ΑΕΠ κατά κεφαλή	2007	15,2 χιλ. ευρώ	20,2	24
Κατά κεφαλή αποταμιευτικές καταθέσεις	2007	10,3 χιλ. ευρώ	15,4	30
Δηλωθέν εισόδημα ανά φορολογούμενο	2007	15,2 χιλ. ευρώ	15,6	5
Φόρος εισοδήματος ανά φορολογούμενο	2007	1,34 χιλ. ευρώ	1,5	5
Συμμετοχή στα συνολικά μεγέθη της χώρας				
ΑΕΠ	2007	2,3%		4
Φορολογούμενοι	2007	2,7%		4
Δηλωθέν στην εφορία εισόδημα	2007	2,6%		4
Φόρος εισοδήματος φ.π.	2007	2,4%		4
Αποταμιευτικές καταθέσεις	2007	2%		4

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (για τα ΑΕΠ και κ.κ.ΑΕΠ) και Επιλογές, «Νομοί της Ελλάδος», Έκδοση 2009 (για τα υπόλοιπα μεγέθη και δείκτες)

¹⁰ Για τη σύγκριση με Ε.Ε. χρησιμοποιείται το κ.κ. ΑΕΠ προσαρμοσμένο σε μονάδες αγοραστικής δύναμης

¹¹ Εξαίρεση αποτελεί το ΑΕΠ και κ.κ. ΑΕΠ, όπου η Αττική εκλαμβάνεται ως μία περιφερειακή ενότητα και όχι ως δύο (Περιφέρεια Πρωτευούσης και Υπόλοιπο Αττικής)

Γράφημα 15 Κατάταξη της Π.Ε. Αχαΐας σε σχέση με τις 52 Π.Ε. της χώρας

5.3. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Η διαχρονική εξέλιξη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος και του κατά κεφαλή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της Π.Ε. Αχαΐας, της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και της χώρας την περίοδο 2000–2007, όπως τα μεγέθη αυτά προκύπτουν από τους Περιφερειακούς Λογαριασμούς της ΕΛ.ΣΤΑΤ., παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα. Καθ' όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο το ποσοστό της συμμετοχής του ΑΕΠ στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας δεν παρουσίασε σημαντικές μεταβολές. **Η συμμετοχή της Π.Ε. Αχαΐας στο ΑΕΠ της χώρας το 2007, ήταν η ίδια με το 2000, 2,3%.** Ωστόσο, την ίδια περίοδο, το ποσοστό της συμμετοχής της περιφέρειας στο ΑΕΠ της χώρας εμφάνισε πτωτική τάση και κατέληξε στο 4,2% το 2007, από 4,6% το 2000.

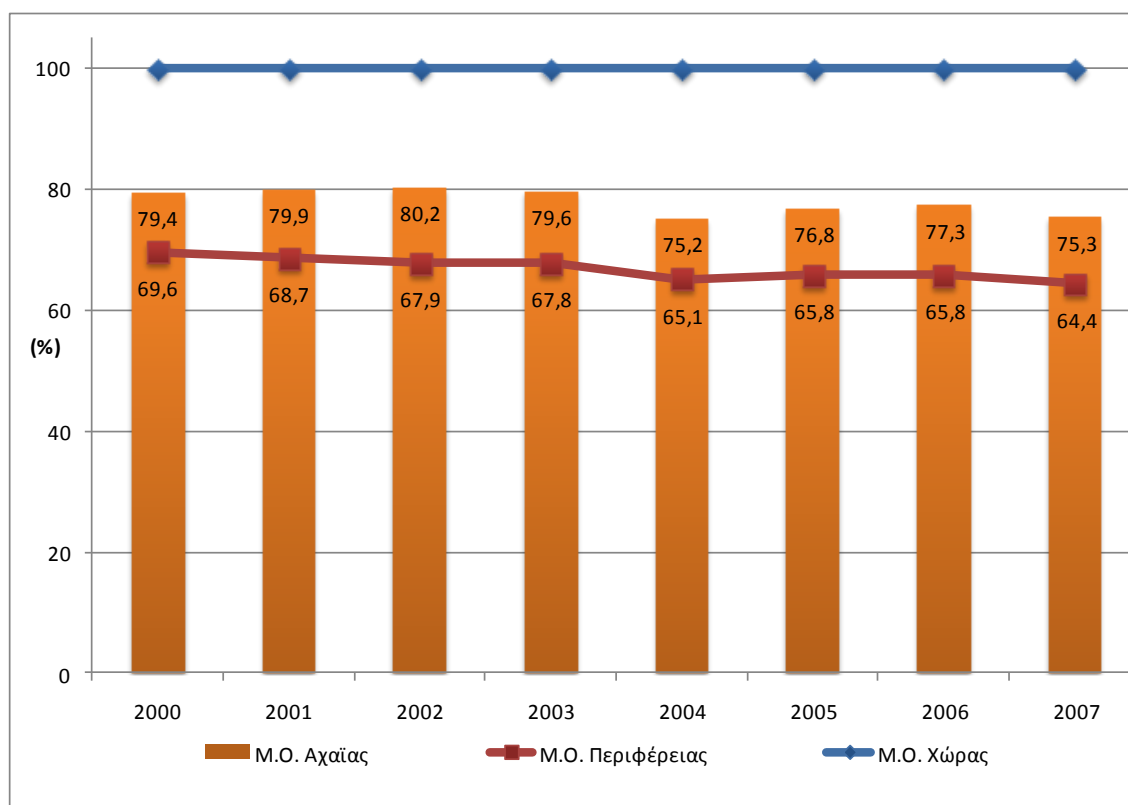
Πίνακας 18 Σύγκριση ΑΕΠ και κ.κ. ΑΕΠ της Π.Ε. Αχαΐας και της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στο σύνολο της χώρας

		ΑΕΠ (ποσά σε εκ. €)	κ.κ. ΑΕΠ (ποσά σε €)	% συμμετοχής του ΑΕΠ της Π.Ε. και της περιφέρειας στο σύνολο της χώρας	% κ.κ. ΑΕΠ της Π.Ε. και της περιφέρειας στο σύνολο της χώρας
2000	Π.Ε. Αχαΐας	3.154	9.912	2,3	79,4
	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	6.273	8.690	4,6	69,6
	Σύνολο Χώρας	136.281	12.483	-	
2001	Π.Ε. Αχαΐας	3.421	10.679	2,3	79,9
	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	6.641	9.183	4,5	68,7
	Σύνολο Χώρας	146.428	13.372	-	
2002	Π.Ε. Αχαΐας	3.698	11.433	2,4	80,2
	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	7.025	9.672	4,5	67,9
	Σύνολο Χώρας	156.615	14.254	-	
2003	Π.Ε. Αχαΐας	4.068	12.450	2,4	79,6
	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	7.735	10.609	4,5	67,8
	Σύνολο Χώρας	172.431	15.642	-	
2004	Π.Ε. Αχαΐας	4.170	12.627	2,2	75,2
	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	7.992	10.929	4,3	65,1
	Σύνολο Χώρας	185.813	16.798	-	
2005	Π.Ε. Αχαΐας	4.508	13.508	2,3	76,8
	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	8.485	11.569	4,3	65,8
	Σύνολο Χώρας	195.366	17.594	-	
2006	Π.Ε. Αχαΐας	4.916	14.587	2,3	77,3
	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	9.139	12.423	4,3	65,8
	Σύνολο Χώρας	210.460	18.878	-	
2007	Π.Ε. Αχαΐας	5.184	15.237	2,3	75,3
	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	9.614	13.029	4,2	64,4
	Σύνολο Χώρας	226.437	20.231	-	

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ./Επεξεργασία: Data RC

Σε ό,τι αφορά το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Π.Ε. Αχαΐας, καθ' όλη την περίοδο 2000-2007 κυμάνθηκε σε υψηλότερα επίπεδα συγκριτικά με το κ.κ. ΑΕΠ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί η απομάκρυνση του κ.κ. ΑΕΠ της Π.Ε. Αχαΐας από το κ.κ. ΑΕΠ της χώρας από το 2003 και έπειτα. Ειδικότερα, από το 79,6% του μέσου όρου της χώρας το 2003, το κ.κ. ΑΕΠ της Αχαΐας πέφτει, το 2007, στο 75,3% του μ.ο. της χώρας.

Γράφημα 16 Διαχρονική εξέλιξη του κ.κ. ΑΕΠ 2000-2007

6. ΤΟΜΕΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Στην παρούσα ενότητα αναλύονται οι τομείς οικονομικής δραστηριότητας της Π.Ε. Αχαΐας με στόχο να καταδειχθούν τα χαρακτηριστικά και οι δυνατότητες ανάπτυξης κάθε τομέα. Επιπλέον, παρέχονται αναλυτικά στοιχεία για την πορεία κρίσιμων κλάδων κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας, όπως η αγροτική παραγωγή σε τόνους για τον πρωτογενή τομέα, οι βιομηχανικές μονάδες, οι απασχολούμενοι και ο τζίρος αυτών για τον δευτερογενή τομέα, όπως και η εξέλιξη της οικοδομικής δραστηριότητας. Τέλος, για τον τριτογενή τομέα, τα επιμέρους στοιχεία που αναλύονται έχουν να κάνουν με τον τουρισμό, τις διανυκτερεύσεις, την πληρότητα των κλινών της Π.Ε. κλπ.

6.1. Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας

6.1.1. Πρωτογενής τομέας

Η αγροτική οικονομία είναι ανεπτυγμένη και εντατική στην παραθαλάσσια πεδινή ζώνη της Αχαΐας, με κύρια προϊόντα: κορινθιακή σταφίδα, σταφύλια, κρασί, λεμόνια, αχλάδια, λαχανικά, λάδι, καθώς και δημητριακά, αμύγδαλα, ζωοκομία, ξυλεία κ.ά.

Ο πρωτογενής τομέας συμμετέχει κατά 5,2% στη συνολικά παραγόμενη Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) της Π.Ε. Αχαΐας, ποσοστό υψηλότερο από το μέσο όρο της χώρας (3,8%) και χαμηλότερο από το μέσο όρο της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (10,4%). **Το 2007, η Π.Ε. Αχαΐας παρήγαγε το 3,08% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας του πρωτογενή τομέα της χώρας καταλαμβάνοντας την 11^η θέση μεταξύ των νομών της Ελλάδας.**

Το 2007 η Αχαΐα παρήγαγε το 15,9% της παραγωγής πατάτας της χώρας, το 4,45% της παραγωγής τομάτας, το 3,36% της παραγωγής εσπεριδοειδών και το 3,04% της παραγωγής γάλακτος. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει την εξέλιξη της γεωργικής παραγωγής της Αχαΐας την περίοδο 2002-2007. Χαρακτηριστικά της περιόδου είναι:

- Η μείωση της παραγωγής ελαιολάδου, κατά 50%, το 2007 σε σχέση με το 2002.
- Η μείωση της παραγωγής εσπεριδοειδών επίσης κατά 50%.
- Η αύξηση της παραγωγής ροδάκινων και μήλων κατά 34% και 22% αντίστοιχα.

- Η διατήρηση σε σταθερά επίπεδα της παραγωγής σιταριού, τομάτας, πατάτας, κρέατος και γάλακτος.

Πίνακας 19 Γεωργική παραγωγή της Π.Ε. Αχαΐας

Προϊόν	Έτη					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ελαιόλαδο (τόνοι)	17.228	13.948	13.617	16.585	12.362	8.612
Καπνός (τόνοι)	6	5	5	5	10	9
Σιτάρι (τόνοι)	14.250	14.326	14.251	13.774	14.524	15.146
Ρύζι (τόνοι)	-	-	3	-	-	-
Εσπεριδοειδή (τόνοι)	65.696	15.274	10.118	19.509	33.679	32.986
Μήλα (τόνοι)	1.124	1.101	1.149	1.254	1.678	1.375
Ροδάκινα (τόνοι)	528	615	517	550	633	706
Πατάτες (τόνοι)	135.496	132.278	132.637	129.330	147.394	147.775
Τομάτες (τόνοι)	59.639	55.876	57.959	56.203	48.313	64.952
Κρέας (τόνοι)	7.868	7.178	7.383	7.273	7.548	7.980
Γάλα (τόνοι)	59.034	63.530	63.819	62.578	65.664	61.321

Πηγή: Επιλογές, Νομοί της Ελλάδος – 2009

Η παραγωγή του πρωτογενούς τομέα συνδέεται άμεσα και στηρίζει τις μεταποιητικές μονάδες, επεξεργασίας και τυποποίησης, που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

Τα κυριότερα **προβλήματα** στη γεωργία εντοπίζονται¹²:

- Στο μικρό και πολυτεμαχισμένο γεωργικό κλήρο, που εμποδίζει την άσκηση αποδοτικής γεωργίας
- Στο χαμηλό βαθμό εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των αγροτών.
- Στις αδυναμίες που παρουσιάζει ο τομέας εμπορίας και διακίνησης των αγροτικών προϊόντων.
- Στην απαξίωση των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και την ως εκ τούτου αδυναμία τους να συμβάλλουν στην εξομάλυνση των συνθηκών προώθησης των αγροτικών προϊόντων και διακίνησης των αγροτικών εισροών.

Οι **δυνατότητες ανάπτυξης** του πρωτογενή τομέα είναι συνυφασμένες με:

- Τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- Την προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών.
- Τη διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων.

¹² Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων (2007-2013)

- Τη βελτίωση των αγροτικών και αλιευτικών υποδομών.
- Τη βελτίωση της ποιότητας με έμφαση στα προϊόντα ονομασίας προέλευσης.
- Τη συνδυασμένη ανάπτυξη νέων μεθόδων γεωργικών, κτηνοτροφικών, μελισσοκομικών και αλιευτικών δραστηριοτήτων μέσα από την καθετοποίηση της παραγωγής τους.
- Τη βελτίωση των δομών και μηχανισμών πληροφόρησης, εκπαίδευσης και τεχνικής υποστήριξης του ανθρώπινου δυναμικού.

6.1.2. Δευτερογενής τομέας

Η Π.Ε. Αχαΐας κατατάσσεται 7^η μεταξύ των Π.Ε. της χώρας παράγοντας το 3,5% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της **μεταποίησης** στη χώρα. Όσον αφορά στον κλάδο των **κατασκευών**, η Π.Ε. κατατάσσεται 29^η, παράγοντας μόλις το 0,74% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας του κλάδου.

Πλεονέκτημα για την ανάπτυξη μεταποιητικών μονάδων στην Π.Ε. Αχαΐας αποτελεί η λειτουργία ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ στην Πάτρα, η ύπαρξη ποιοτικών προϊόντων του πρωτογενή τομέα ως πρώτης ύλης για μεταποίηση, η τεχνογνωσία που μπορεί να μεταφερθεί στις επιχειρήσεις μέσω των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων και Ερευνητικών Ινστιτούτων της Π.Ε., η θέση της Π.Ε. και η λειτουργία της ως πύλης της χώρας προς την Ιταλία και την Ε.Ε.

Βασικά μεγέθη βιομηχανικής δραστηριότητας

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται τα βασικά μεγέθη βιομηχανικής δραστηριότητας στην Π.Ε. Αχαΐας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., **το χρονικό διάστημα 2000-2006 ο αριθμός των μεταποιητικών μονάδων (άνω των 10 ατόμων)¹³ μειώνεται συνεχώς.** Το 2006 λειτουργούν 22 λιγότερες μεταποιητικές μονάδες άνω των 10 ατόμων, σε σχέση με το 2001, επίσης, ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων¹⁴ σε αυτές εμφανίζεται, το 2006, μειωμένος κατά 626 άτομα. Εξετάζοντας τις μέσες τιμές (στο δεύτερο μέρος του πίνακα) της ακαθάριστης αξίας παραγωγής, της προστιθέμενης αξίας και των

¹³ Η Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας της ΕΛ.ΣΤΑΤ. ερευνά απογραφικά μόνο τις μεταποιητικές μονάδες με μέση ετήσια απασχόληση μεγαλύτερη ή ίση των 10 ατόμων.

¹⁴ Στους απασχολούμενους περιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι επιχειρηματίες και μέλη της οικογένειάς τους, οι μισθωτοί, οι ημερομίσθιοι και οι μαθητευόμενοι, με αμοιβή ή χωρίς αμοιβή.

πωλήσεων, παρατηρούμε ότι η πορεία αυξάνονται κάθε χρόνο.

Πίνακας 20 Βασικά οικονομικά μεγέθη βιομηχανικής δραστηριότητας 2000-2006 (Π.Ε. Αχαΐας)

Έτος	Αριθμός μονάδων *	Αριθμός απασχολούμενων	Αμοιβές απασχολούμενων (σε €)	Ακαθάριστη ¹⁵ αξία παραγωγής (σε €)	Προστιθέμενη ¹⁶ αξία (σε €)	Πωλήσεις
2001	112	6.192	98.264.649	766.626.401	369.797.189	691.975.789
2002	114	5.757	103.230.752	775.915.440	395.039.467	721.904.825
2003	109	5.558	109.116.589	803.174.641	413.895.203	737.616.424
2004	102	5.472	118.170.626	833.742.373	395.787.235	776.046.353
2005	98	5.319	125.410.234	843.925.700	391.163.898	789.100.246
2006	90	5.566	141.140.743	1.056.405.982	516.105.505	989.517.731
Μ.Ο.	104	5.644	115.888.932	846.631.756	413.631.416	784.360.228

*με μέση ετήσια απασχόληση μεγαλύτερη ή ίση των 10 ατόμων

Μέσοι όροι ανά βιομηχανική μονάδα και ανά απασχολούμενο

Έτος	Απασχολούμενοι/ μονάδα	Αμοιβές/ απασχολούμενο	Ακαθάριστη αξία παραγωγής/ μονάδα	Προστιθέμενη αξία/μονάδα	Πωλήσεις/ μονάδα
2001	55	15.870	6.844.879	3.301.761	6.178.355
2002	51	17.931	6.806.276	3.465.258	6.332.498
2003	51	19.632	7.368.575	3.797.204	6.767.123
2004	54	21.596	8.173.945	3.880.267	7.608.298
2005	54	23.578	8.611.487	3.991.468	8.052.043
2006	62	25.358	11.737.844	5.734.506	10.994.641

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας 2001-2006

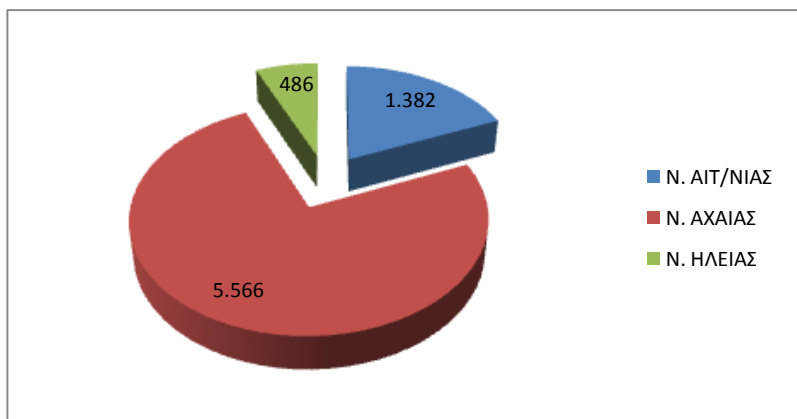
Στο ακόλουθο γράφημα παρουσιάζεται η **κατανομή της μεταποιητικής δραστηριότητας, στις περιφερειακές ενότητες της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας**, με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων σε μεταποιητικές μονάδες άνω των 10 ατόμων. Δίνεται έτσι μία εικόνα για τη χωρική διάθροιση των μεγαλύτερων μεταποιητικών μονάδων. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι πολύ σημαντικό ρόλο στην απασχόληση παίζουν και οι μικρότερες μεταποιητικές μονάδες (κάτω από 10 απασχολούμενους). Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι στο σύνολο της χώρας, το 2006, οι μεγάλες μεταποιητικές μονάδες (10+) απασχόλησαν 214.964 άτομα, ενώ οι μικρότερες απασχόλησαν 185.270 άτομα.

¹⁵ Ακαθάριστη αξία παραγωγής: Το άθροισμα της αξίας των παραχθέντων προϊόντων κατά την περίοδο αναφοράς της έρευνας, των εσόδων από την παροχή υπηρεσιών σε τρίτους και των λοιπών οργανικών εσόδων.

¹⁶ Προστιθέμενη αξία: Η Ακαθάριστη αξία παραγωγής αφού αφαιρεθεί η Αξία αναλώσεων, όπου ως Αξία αναλώσεων ορίζεται η αξία των πρώτων και βοηθητικών υλών, η αξία των αναλωθέντων υλικών συσκευασίας, των καυσίμων, της ηλεκτρικής ενέργειας και των λοιπών αναλωθέντων υλικών κατά το συγκεκριμένο έτος.

Στο γράφημα παρατηρούμε ότι οι μεταποιητικές μονάδες της Π.Ε. Αχαΐας συγκεντρώνουν τη μεγάλη πλειοψηφία των απασχολούμενων σε μεταποιητικές μονάδες άνω των 10 ατόμων (5.566 άτομα ή 74,9%), στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας αντιστοιχεί το 18,6% και στη Π.Ε. Ηλείας μόλις το 6,5%.

Γράφημα 17 Κατανομή της βιομηχανικής δραστηριότητας στις περιφερειακές ενότητες της περιφέρειας με βάση τον αριθμό απασχολούμενων

Βασικά μεγέθη οικοδομικής δραστηριότητας

Η οικοδομική δραστηριότητα αποτελεί σημαντική ένδειξη της οικονομικής ανάπτυξης μιας περιοχής. Εκτός από το εισόδημα που αποδίδει στους απασχολούμενους του κλάδου, συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη της οικιστικής και οικονομικής δραστηριότητας δημιουργώντας τις απαραίτητες κτιριακές υποδομές. Η παρούσα ενότητα έχει στόχο να αποτυπώσει την εξέλιξη της οικοδομικής δραστηριότητας στην Π.Ε. Αχαΐας κατά την τελευταία εξαετία, σύμφωνα με τα διαθέσιμα συγκεντρωτικά ετήσια στοιχεία.

Πίνακας 21 Αριθμός αδειών νέων οικοδομών και προσθηκών στην Π.Ε. Αχαΐας (2004-2009)

		2004	2005	2006	2007	2008	2009
Νέες Οικοδομές	Αριθμός	1.586	2.053	1.574	1.524	1.155	1.218
	Όγκος	1.896.769	2.936.649	2.075.336	2.087.929	1.923.913	1.361.786
Προσθήκες	Αριθμός	723	744	688	693	555	507
	Όγκος	534.908	476.907	450.247	528.873	429.777	399.330
Σύνολο	Αριθμός	2.309	2.797	2.262	2.217	1.710	1.725
	Όγκος	2.431.677	3.413.556	2.525.583	2.616.802	2.353.690	1.761.116

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Η οικοδομική δραστηριότητα στην Π.Ε. Αχαΐας σημείωσε μία κορύφωση το 2005 οπότε και έφτασε (συνολικά) τις 2.797 οικοδομικές άδειες για νέες οικοδομές και

προσθήκες και εμφανίζει ετήσιες μειώσεις το 2006 (- 19,1%), 2007 (-2%) και 2008 (- 22,9%). Το 2009 αριθμός νέων αδειών οικοδομών και προσθηκών παρέμεινε σταθερός (+0,9%).

Σημαντική είναι η παράμετρος του όγκου σε κυβικά μέτρα των οικοδομών και προσθηκών. Για παράδειγμα, άλλη οικονομική σημασία έχει η κατασκευή μιας πολυκατοικίας και διαφορετική η κατασκευή μιας μονοκατοικίας. Ο συνολικός όγκος των οικοδομών και προσθηκών ακολούθησε αντίστοιχη πορεία με τον αριθμό αυτών. Έτσι, μετά από μία μεγάλη αύξηση (κατά 40,4%) το 2005, ισορροπεί σε χαμηλότερα επίπεδα τα επόμενα χρόνια. Το 2009, παρά τη μικρή ετήσια αύξηση του αριθμού των νέων αδειών, ο συνολικός όγκος τους μειώθηκε κατά 25,2% σε σχέση με το 2008. Σε σχέση με το 2004, ο συνολικός όγκος νέων οικοδομών και προσθηκών είναι μικρότερος κατά 27,6% το 2009.

Σε σύγκριση με το 2004, ο αριθμός των νέων οικοδομών και προσθηκών είναι μειωμένος κατά 25,3%, ενώ ο όγκος τους έχει μειωθεί κατά 27,6%. **Η Π.Ε. Αχαΐας ακολουθεί τη φθίνουσα πορεία της οικοδομικής δραστηριότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας από το 2005 και μετά.**

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται ο αριθμός των νέων κτιρίων που από την οικοδομική τους άδεια προορίζονται για λειτουργία καταστημάτων. Μετά από μία μεγάλη ετήσια αύξηση της κατασκευής καταστημάτων, το 2005, η οποία αφορά όλες τις περιφερειακές ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και έφτασε στο 35,4% στην Π.Ε. Αχαΐας, τα επόμενα έτη παρατηρούνται μικρότερες διακυμάνσεις με διαδοχικές μειώσεις και αυξήσεις. Τα δύο τελευταία χρόνια η ετήσια μείωση ήταν της τάξης του 25,3% το 2008 και 20,4% το 2009.

Πίνακας 22 Αριθμός νέων κτιρίων καταστημάτων, βάσει των οικοδομικών αδειών (2004-2009)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΠΔΕ	903	1377	1139	1243	1010	776
Αιτωλ/νία	341	481	383	403	374	283
Αχαΐα	407	551	518	538	402	320
Ηλεία	155	345	238	302	234	173

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

6.1.3. Τριτογενής τομέας

Ο Τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα στην Π.Ε. Αχαΐας συγκεντρώνοντας το 60,5% των απασχολούμενων¹⁷. Το εμπόριο, ο τουρισμός και κυρίως η παροχή υπηρεσιών εμφανίζουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης.

Τουρισμός

Όσον αφορά στον **τουρισμό** τονίζονται οι μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη ποικίλων τουριστικών δραστηριοτήτων (θαλάσσιος τουρισμός, θρησκευτικός, οικολογικός, ιαματικός, συνεδριακός κ.ά). Η περιοχή διαθέτει σημαντική τουριστική υποδομή και συγκεντρώνει συγκριτικά πλεονεκτήματα, από πλευράς κλίματος και γεωγραφικής θέσης (τοποθέτηση στο αρχαιολογικό τρίγωνο Δελφών – Ολυμπίας – Μυκηνών, πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό κάλλος, κλπ.).

Η αξιοποίηση των τουριστικών δυνατοτήτων της περιφερειακής ενότητας πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω, με έμφαση στα εξής:

- Αξιοποίηση παραλιακών περιοχών της Αιγιαλείας και Δυτικής Αχαΐας
- Αξιοποίηση ορεινών περιοχών με ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Αξιοποίηση του Χιονοδρομικού Κέντρου Καλαβρύτων
- Δημιουργία μιας τουριστικής ταυτότητας για την πόλη της Πάτρας με έμφαση στη διοργάνωση συνεδρίων, αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων διεθνούς εμβέλειας

Η Π.Ε. Αχαΐας δεν έχει χαρακτηριστικά τυπικής τουριστικής περιοχής με ανεπτυγμένο μαζικό τουρισμό. Η τουριστική ανάπτυξη της Αχαΐας είναι συνυφασμένη με την οργάνωση και ανάδειξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (χειμερινός, συνεδριακός, αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, κλπ). Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών προϋποθέτει τη δημιουργία υποδομών, οι οποίες, εφόσον ενταχθούν σε ένα ευρύτερο πλάνο προβολής και προώθησης της τουριστικής ταυτότητας της Αχαΐας, αναμένεται να δώσουν ώθηση στην τουριστική του ανάπτυξη.

Το συνολικό ξενοδοχειακό δυναμικό της Αχαΐας περιλαμβάνει 114 ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα με 7.242 κλίνες, εκ των οποίων μόνο οι 1.967 (27%) σε ξενοδοχεία 4 αστέρων και καμία σε ξενοδοχείο 5 αστέρων, καθώς και 8 τουριστικά κάμπινγκ. Οι αριθμοί φανερώνουν την ύπαρξη κατά κύριο λόγο μονάδων **χαμηλής δυναμικότητας και μεσαίου επιπέδου παρεχόμενων υπηρεσιών**. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στην περίπτωση της

¹⁷ Απογραφή 2001, μόνιμος πληθυσμός

Π.Ε. Ηλείας ο αριθμός των μονάδων είναι πολύ μικρότερος (75) με μεγαλύτερο όμως αριθμό κλινών (7.740), εκ των οποίων οι 3.062 σε μονάδες 5 αστέρων και οι 1.364 σε μονάδες 4 αστέρων.

Την περίοδο 2005-2009, ο αριθμός των ξενοδοχείων και ομοειδών καταλυμάτων στην Π.Ε. Αχαΐας αυξήθηκε κατά 15 μονάδες (ή 15,2%) καθώς από τα 99 το 2005, έφτασαν στα 114 το 2009. Την ίδια περίοδο προστέθηκαν μόλις 719 κλίνες στο ξενοδοχειακό δυναμικό της περιοχής (αύξηση κατά 11%).

Πίνακας 23 Αριθμός ξενοδοχείων και κλινών στην Π.Ε. Αχαΐας (2005-2009)

	Απόλυτοι αριθμοί				
	2005	2006	2007	2008	2009
Ξενοδοχεία και ομοειδή καταλύματα	99	102	105	111	114
Κλίνες ξενοδοχείων και ομοειδών καταλυμάτων	6.523	6.654	6.749	7.116	7.242

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει την εξέλιξη των διανυκτερεύσεων στην Π.Ε. Αχαΐας κατά τη χρονική περίοδο 2004-2008. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα παρατηρούμε ότι:

Οι διανυκτερεύσεις στην Π.Ε. Αχαΐας αφορούν κυρίως σε ημεδαπούς τουρίστες (66,1%) και κινούνται σε ικανοποιητικά επίπεδα, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Π.Ε. δεν έχει αναπτύξει έντονο τουριστικό προσανατολισμό. Οι διανυκτερεύσεις στην Αχαΐα το 2008 κυμάνθηκαν στις 674.725. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι οι διανυκτερεύσεις τουριστών που σημειώθηκαν στην Ηλεία άγγιξαν τις 747.067, εκ των οποίων μόνο το 37% αφορούσε ημεδαπούς τουρίστες.

Ο **συνολικός αριθμός** των διανυκτερεύσεων στην Π.Ε. Αχαΐας το 2008 ήταν αυξημένος κατά 25,4% σε σχέση με το 2004.

Οι **διανυκτερεύσεις αλλοδαπών** στην Π.Ε. Αχαΐας ακολούθησαν ανοδική πορεία για να καταλήξουν το 2008 αυξημένες κατά 40% σε σχέση με το 2004.

Όσον αφορά στις **διανυκτερεύσεις ημεδαπών**, σημείωσαν μία σημαντική ετήσια αύξηση, κατά 22,4%, μεταξύ των ετών 2005-2006 και έκτοτε παραμένουν στα ίδια επίπεδα. Το 2008 εμφανίζονται αυξημένες κατά 19% σε σχέση με το 2004

Πίνακας 24 Διανυκτερεύσεις τουριστών σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Π.Ε. και της χώρας την περίοδο 2004-2008

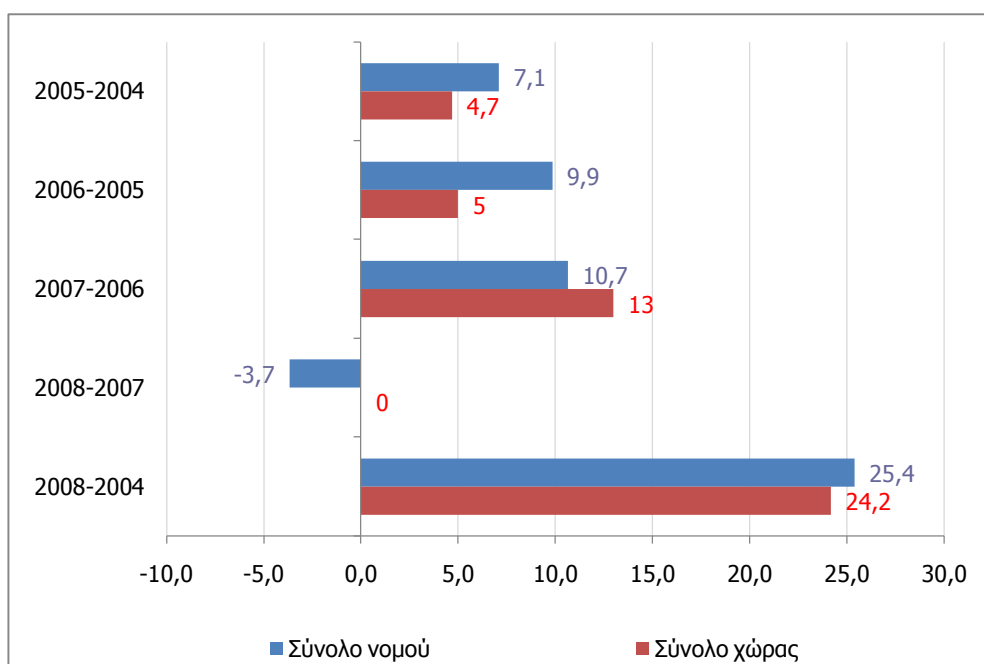
Σύνολο Διανυκτερεύσεων	Έτος					Μεταβολή (%)				
	2004	2005	2006	2007	2008	2005-2004	2006-2005	2007-2006	2008-2007	2008-2004
Π.Ε. Αχαΐας	538.004	576.218	632.993	700.489	674.725	7,1	9,9	10,7	-3,7	25,4
Σύνολο χώρας	51.589.793	54.017.256	56.707.728	64.085.524	64.073.727	4,7	5,0	13,0	0,0	24,2

Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών	Έτος					Μεταβολή (%)				
	2004	2005	2006	2007	2008	2005-2004	2006-2005	2007-2006	2008-2007	2008-2004
Π.Ε. Αχαΐας	163.546	217.754	194.410	249.518	229.045	33,1	-10,7	28,3	-8,2	40,0
Σύνολο χώρας	38.309.783	40.074.798	42.458.767	47.410.260	47.233.616	4,6	5,9	11,7	-0,4	23,3

Διανυκτερεύσεις ημεδαπών	Έτος					Μεταβολή (%)				
	2004	2005	2006	2007	2008	2005-2004	2006-2005	2007-2006	2008-2007	2008-2004
Π.Ε. Αχαΐας	374.458	358.464	438.583	450.971	445.680	-4,3	22,4	2,8	-1,2	19,0
Σύνολο χώρας	13.280.010	13.942.458	14.248.961	16.675.264	16.840.111	5,0	2,2	17,0	1,0	26,8

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ./Επεξεργασία: DATA RC

Γράφημα 18 Ποσοστιαία (%) μεταβολή των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών και ημεδαπών

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει την εξέλιξη της πληρότητας των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Π.Ε. Αχαΐας, κατά τη χρονική περίοδο 2004-2008. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα παρατηρούμε ότι:

- Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Αχαΐας, από το 39,7% το 2004,

ακολουθεί ανοδική πορεία μικρές διακυμάνσεις, για να καταλήξει στο 42,4% το 2008.

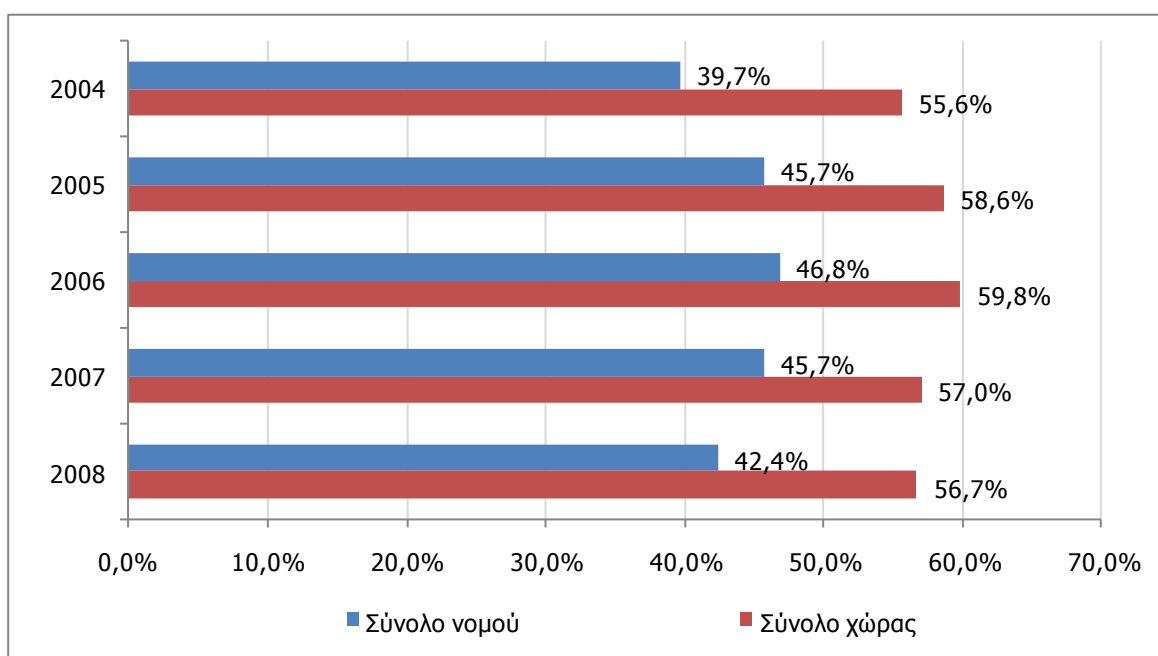
- Για τη χρονική περίοδο 2004-2008, η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Αχαΐας υπολείπεται σημαντικά της αντίστοιχης πληρότητας των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της χώρας. Επιπλέον, δεν υπάρχει κάποια σαφής τάση μείωσης της διαφοράς των δύο δεικτών.

Πίνακας 25 Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Π.Ε. Αχαΐας και στη Χώρα την περίοδο 2004-2008

Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων	Ποσοστό πληρότητας (%)				
	2004	2005	2006	2007	2008
Π.Ε. Αχαΐας	39,7	45,7	46,8	45,7	42,4
Σύνολο χώρας	55,6	58,6	59,8	57,0	56,7

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Γράφημα 19 Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων (%)

Επιβατική και εμπορευματική κίνηση σε λιμένες και πορθμεία:

Η Π.Ε. Αχαΐας κατέχει μια στρατηγικά σημαντική γεωγραφική θέση που ουσιαστικά τον καθιστά πύλη της χώρας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια, έχουν ολοκληρωθεί ή βρίσκονται σε στάδιο ολοκλήρωσης σημαντικά έργα μεταφορικών υποδομών, όπως η Γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου, το νέο Λιμάνι της Πάτρας, η Ιόνια Οδός, η Ολυμπία Οδός και η διπλή σιδηροδρομική γραμμή. Οι υποδομές που δημιουργούνται διευκολύνουν τη μετακίνηση επιβατών και εμπορευμάτων και δημιουργούν ευνοϊκές προοπτικές για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας στον **τουρισμό** και στις

μεταφορές. Έντονη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν οι διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές και το εμπόριο, αναδεικνύοντας την Πάτρα σε βασική πύλη εξόδου προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. **Το Λιμάνι της Πάτρας συγκεντρώνει τη μισή περίπου από τη συνολική επιβατική κίνηση εξωτερικού ολόκληρης της χώρας που διακινείται με πλοία.** Σύμφωνα με στοιχεία του Οργανισμού Λιμένος Πατρών, κατά το διάστημα 1998-2008, η κίνηση φορτηγών και επιβατικών οχημάτων δεν παρουσιάζει σημαντικές μεταβολές, με τον αριθμό των διακινούμενων φορτηγών να είναι ελαφρώς μεγαλύτερος, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Την **τελευταία τριετία** παρατηρούμε μία σταδιακή **αύξηση του αριθμού των φορτηγών** και παράλληλη **μείωση των επιβατικών οχημάτων.**

Ο **αριθμός των επιβατών** παρουσιάζει **συχνές αυξομειώσεις μικρής όμως κλίμακας** (η μεγαλύτερη μεταβολή ήταν αύξηση 15,3% την περίοδο 1999-2000). Τα τελευταία χρόνια, έλαβαν χώρα δύο διαδοχικές μειώσεις του αριθμού των επιβατών, κατά 10,6% το 2007 και 3,2% το 2008.

Πίνακας 26 Κίνηση επιβατών και οχημάτων στο λιμάνι της Πάτρας (1998-2008)

	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	ΦΟΡΤΗΓΑ	ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ
1998	1.182.391	257.562	217.665
1999	1.106.293	284.030	217.297
2000	1.275.987	292.661	251.242
2001	1.315.019	280.689	248.309
2002	1.355.350	296.964	255.626
2003	1.263.124	304.979	249.345
2004	1.125.159	298.833	222.486
2005	1.247.991	283.778	226.269
2006	1.264.274	295.206	216.186
2007	1.130.880	296.900	211.864
2008	1.094.450	312.459	198.626

Πηγή: Οργανισμός Λιμένος Πατρών

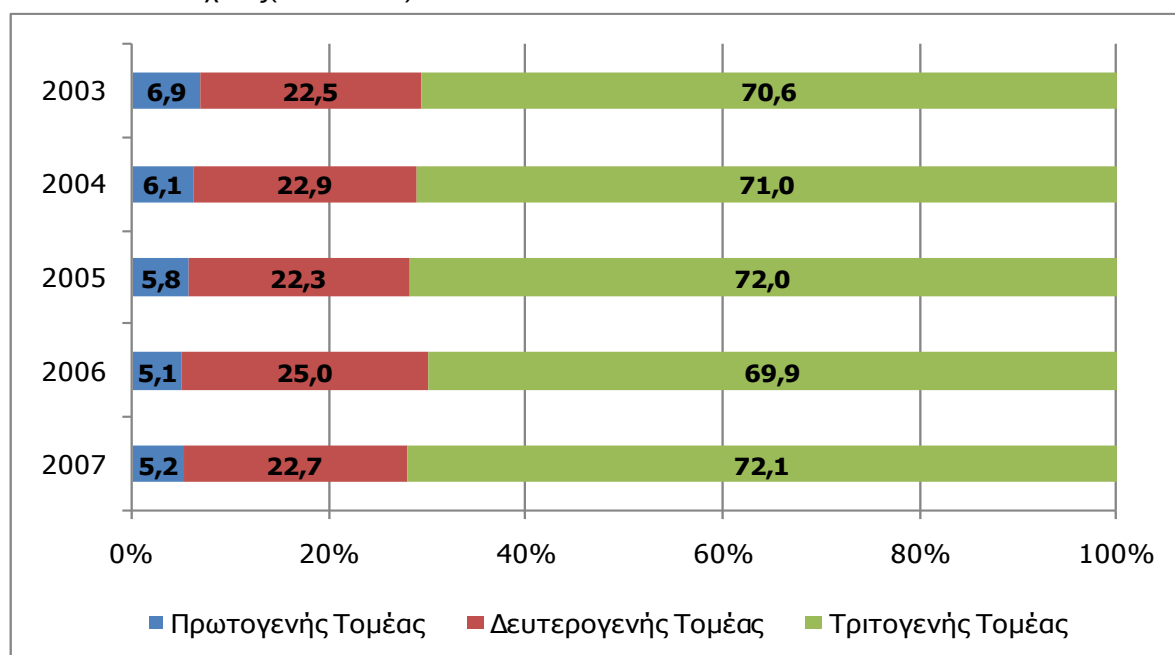
6.1.4. Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας

Σε ό,τι αφορά στη σύνθεση του παραγόμενου προϊόντος στην Π.Ε. Αχαΐας, εξετάζουμε το τελικό προϊόν που παράγει ο κάθε τομέας, αφού πρώτα αφαιρεθεί η αξία των προϊόντων που ενσωματώθηκαν ή αναλώθηκαν για την παραγωγή του. Το μέγεθος που προκύπτει είναι η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΑΠΑ) και εκφράζει την επιπλέον προστιθέμενη αξία που ενσωματώνει κάθε τομέας στα προϊόντα που παράγει.

Έτσι, το 2007, στον πρωτογενή τομέα παράγεται το 5,2%, της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (ΑΠΑ) της περιφερειακής ενότητας, στο δευτερογενή το 22,7% και στον τριτογενή τομέα το 72,1%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά όσον αφορά την περιφέρεια, είναι 10,4% για τον πρωτογενή τομέα, 20,5% για το δευτερογενή και 69,2% για τον τριτογενή το ίδιο έτος.

Κατά την πενταετία 2003-2007, παρατηρείται μικρή αύξηση της συμμετοχής του τριτογενή τομέα στη συνολικά παραγόμενη ΑΠΑ της περιφερειακής ενότητας και αντίστοιχη μείωση της συμμετοχής του πρωτογενή, ενώ η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα παρέμεινε σταθερή. Το 2007, ο τριτογενής τομέας έχει την κυρίαρχη θέση με 72,1% της ΑΠΑ, μέγεθος που βρίσκεται κοντά στο ποσοστό συμμετοχής του τριτογενή τομέα στη συνολική ΑΠΑ της χώρας (76,5%). Όσον αφορά στον πρωτογενή τομέα, η συμμετοχή του μειώθηκε, από 6,9% το 2003, σε 5,2% το 2007. Αξιοσημείωτη είναι η ετήσια άνοδος της συμμετοχής του δευτερογενή τομέα στη συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία της περιφερειακής ενότητας, σχεδόν κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες, καθώς και η αντίστοιχη μείωσή της το 2007.

Γράφημα 20 Ποσοστιαία (%) κατανομή της ΑΠΑ ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην Π.Ε. Αχαΐας(2003-2007)

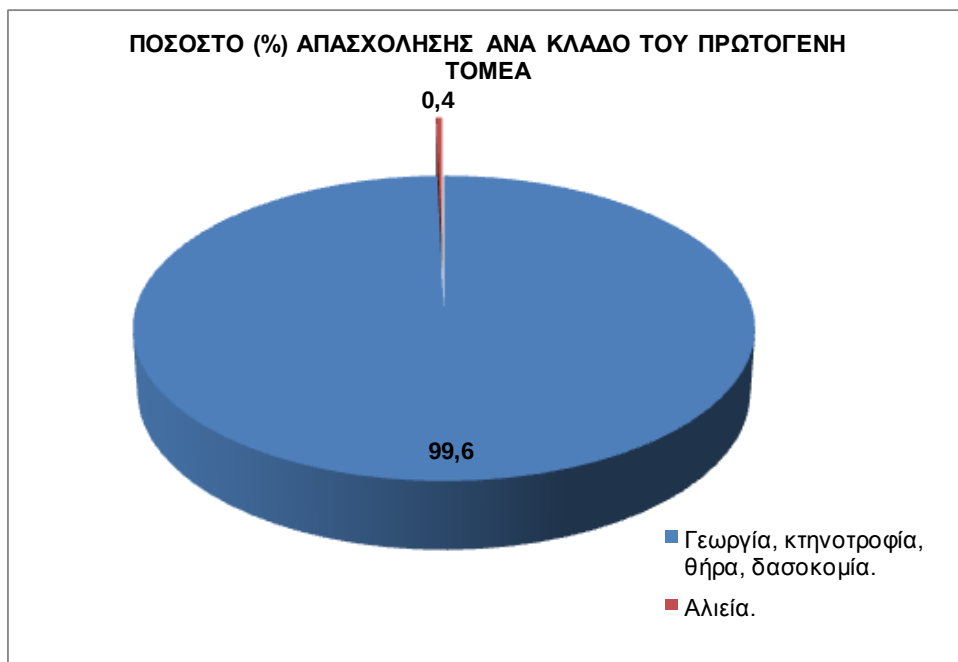

6.2. Δήμος Αιγιαλείας

6.2.1. Πρωτογενής τομέας

Σχεδόν το σύνολο των κατοίκων του Δήμου που ασχολούνται με το πρωτογενή τομέα ασχολούνται με τη κτηνοτροφία, γεωργία, θήρα και δασοκομία (99,6%) ενώ μόλις το 0,4% απασχολείται επαγγελματικά με την αλιεία.

Γράφημα 21 Ποσοστό Απασχόλησης ανά κλάδο του Πρωτογενή Τομέα στο Δήμο

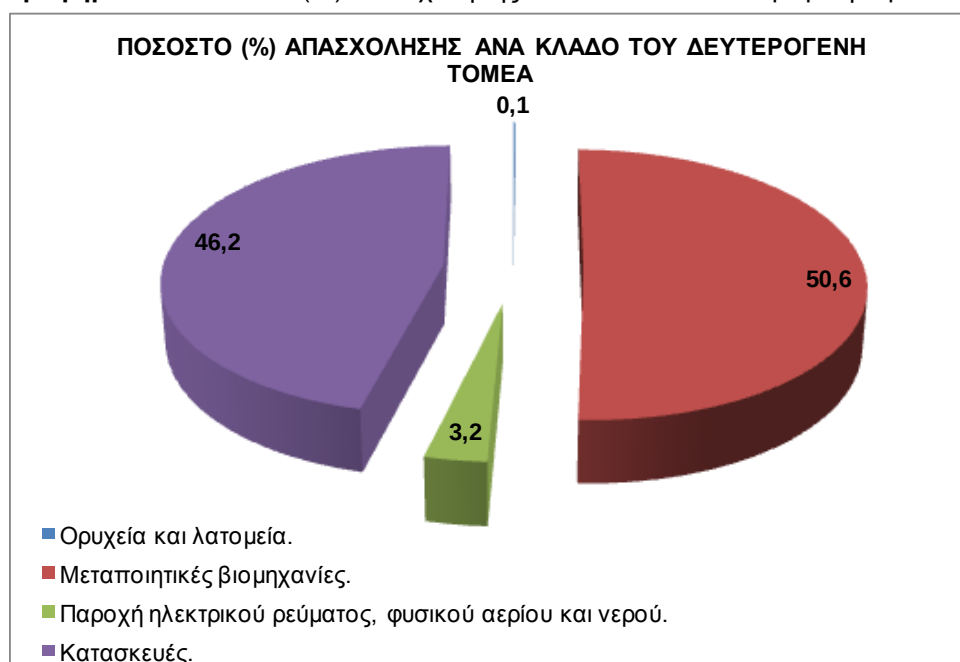

[Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2001 – Επεξεργασία Data RC]

6.2.2. Δευτερογενής τομέας

Από το σύνολο των κατοίκων του Δήμου που απασχολούνται στο δευτερογενή τομέα, το 50,6% απορροφώνται στον κλάδο της μεταποίησης και το 46,2% στον κλάδο των κατασκευών. Ακολουθεί ο κλάδος της «παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού» με ποσοστό 3,2% και ο κλάδος των ορυχείων λατομείων με ποσοστό 0,1%.

Γράφημα 22 Ποσοστό (%) Απασχόλησης ανά κλάδο του Δευτερογενή τομέα

[Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2001 – Επεξεργασία Data RC]

6.2.3. Τριτογενής τομέας

Από το σύνολο των κατοίκων του Δήμου που απασχολούνται στον τριτογενή τομέα, το 25,6% δραστηριοποιούνται στο εμπόριο και τις επισκευές. Επίσης σημαντικό ποσοστό των εργαζομένων του τριτογενή τομέα (14,6%) απασχολούνται στο κλάδο της Δημόσιας Διοίκησης –άμυνας –υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλειας. Ένα 10,9% απασχολείται στον κλάδο της εκπαίδευσης και ένα 10,6% στον κλάδο των μεταφορών, αποθήκευσης και επικοινωνιών. Ακολουθούν ο κλάδος της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας-εκμισθώσεις-επιχειρηματικές δραστηριότητες (10%), της φιλοξενίας και εστίασης (9,8%), της υγείας-κοινωνικής μέριμνας (6,8%), της παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού ή ατομικού χαρακτήρα (5,8%), των ενδιαμέσων χρηματοοικονομικών οργανισμών (4,6%). Ενώ, τέλος, ένα ποσοστό 1,4% απασχολείται ως οικιακό προσωπικό σε νοικοκυριά.

Γράφημα 23 Ποσοστό (%) Απασχόλησης ανά κλάδο του Τριτογενή Τομέα

[Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2001 – Επεξεργασία Data RC]

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στον τουριστικό κλάδο, καθώς εκτός ένα από σημαντικό ποσοστό των θέσεων εργασίας συνεισφέρει στην οικονομία του Δήμου, μέσα από την προσέλκυση τουριστών και την εισροή εισοδήματος.

Στην περιοχή του δήμου έχουν αναπτυχθεί σημαντικές τουριστικές υποδομές, όπως ξενοδοχειακές μονάδες, επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων και κάμπινγκ κλπ.

Σημαντική προοπτική τουριστικής ανάπτυξης προσφέρει η δυνατότητα προσέλκυσης ιδιωτικών ή δημόσιων επενδύσεων στο τομέα διαχείρισης της παραθαλάσσιας ζώνης του δήμου με σκοπό την αξιοποίηση παραθαλάσσιας ζώνης και τη δημιουργία μαρίνας σκαφών αναψυχής.

Ο Δήμος Αιγιαλείας σε σχετικά μικρή απόσταση από την Αττική αποτελεί τον ιδανικό τόπο – ορμητήριο για αποδράσεις, είτε με σκάφος στην περιοχή του Ιονίου, είτε οδικώς στις παραλίες και την ενδοχώρα της Βόρειας Πελοποννήσου και της Δυτικής Ελλάδας.

6.3. Δήμος Καλαβρύτων

6.3.1. Πρωτογενής τομέας

Κατανομή γεωργικών γαιών

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το έτος 2000, η διάρθρωση του φυτικού κεφαλαίου στην περιοχή του Δήμου παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα. Οι ετήσιες καλλιέργειες καταλαμβάνουν τη μεγαλύτερη έκταση 63.261 στρεμμάτων και ποσοστό 42,5% της γεωργικής γης της περιοχής. Οι μόνιμες καλλιέργειες, (δενδρώδεις και άμπελοι) καταλαμβάνουν το 7,9% της γεωργικής γης. Οι λοιπές εκτάσεις (που αφορούν λιβάδια, βοσκότοπους, οικιακούς λαχανόκηπους και αγραναπαύσεις) καταλαμβάνουν το 49,6%.

Πίνακας 27 Κατανομή γεωργικών γαιών ανά διοικητική ενότητα

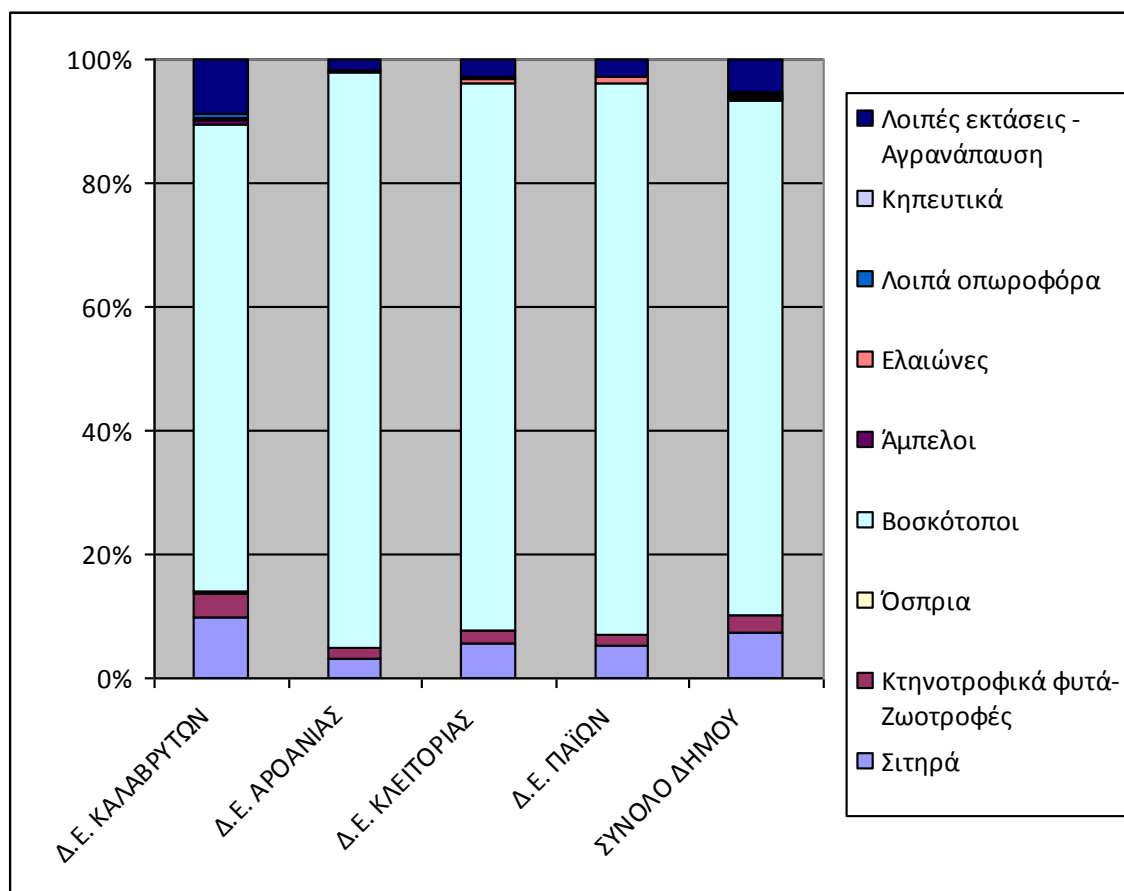
(Εκτάσεις σε στρέμματα)					
ΠΕΡΙΟΧΗ	Σύνολο Γεωργικής Γης	Ετήσιες	Δενδρώδεις	Άμπελοι	Λοιπές
Δ.Ε. ΑΡΟΑΝΙΑΣ	10.445	3.878	314	461	5.792
Δ.Ε. ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	61.039	34.080	4.187	2.178	20.594
Δ.Ε. ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ	45.183	18.053	2.886	1.227	23.017
Δ.Ε. ΠΑΪΩΝ	32.374	7.250	303	255	24.566
Σύνολο Δήμου Καλαβρύτων	149.041	63.261	7.690	4.121	73.969
Σύνολο Π.Ε. ΑΧΑΪΑΣ	823.021	361.355	142816	110084	208.766
Σύνολο Περιφέρειας Δ.Ε.	2.681.787	1.419.358	582.616	172.555	507.258

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ- Απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000 / επεξεργασία ΑΧΑΪΑ Α.Ε.)

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι **μεγάλο τμήμα της γεωργικής γης παραμένει ακαλλιέργητο**. Σημαντικό μέρος αυτών των εκτάσεων έχει αποδοθεί στην κτηνοτροφία. Η αγραναπάυση ήταν αρχικά αποτέλεσμα της εφαρμογής των Κανονισμών της Ε.Ε. στα πλαίσια των αγροτοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων, που εφαρμόζονται με στόχο την αύξηση της βιοποικιλότητας, τη βελτίωση των εδαφών και την προστασία των υδάτων από την ρύπανση. Ιδιαίτερη όμως προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην πιθανότητα μεγαλύτερης εγκατάλειψης της γεωργικής γης στο άμεσο μέλλον. Οι συνέπειες πιθανόν να είναι θετικές για το φυσικό περιβάλλον γιατί θα επιτραπεί η ανάκαμψη του, αν βέβαια αυτό δεν εμποδιστεί από άλλες χρήσεις γης, όμως για το αγροτικό τοπίο και το τμήμα του αγροτικού πληθυσμού που δεν έχει εναλλακτικές λύσεις θα είναι μάλλον αρνητικές.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της ΕΑΣ Καλαβρύτων, που αφορούν τις Δηλώσεις Ενιαίας Ενίσχυσης για το έτος 2011 των αγροτών της περιοχής του Δήμου, προκύπτει το ακόλουθο διάγραμμα που εμφανίζει την κατανομή των δηλωμένων εκτάσεων:

Γράφημα 24 Κατανομή εκτάσεων Ενιαίας Ενίσχυσης έτους 2011

(Πηγή: ΕΑΣ Καλαβρύτων – Οκτώβριος 2011)

Παρατηρούμε ότι οι δηλωθείσες εκτάσεις αφορούν σε συντριπτικό ποσοστό βοσκοτόπους, κτηνοτροφικά φυτά – εκτάσεις ζωτροφών και σιτηρά, γεγονός που υποδηλώνει την ιδιαίτερα μεγάλη σημασία της κτηνοτροφίας για την περιοχή.

Κτηνοτροφία

Ο τομέας της κτηνοτροφίας είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος σε όλη την περιοχή του Δήμου και συμμετέχει με σημαντικότερο ποσοστό στην ακαθάριστη αξία της πρωτογενούς παραγωγής της περιοχής με 1.401 βοοειδή, 144.510 αιγοπρόβατα, 63 χοιροειδή και 4.384 κυψέλες μελισσών, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΑΣ Καλαβρύτων για το 2011.

Ειδικά η αιγοπροβατοτροφία, προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες γεωμορφολογικές συνθήκες και το κλιματολογικό περιβάλλον της περιοχής, αποτελεί το σημαντικότερο κλάδο της ντόπιας κτηνοτροφίας. Η σημαντική παρουσία της οφείλεται όχι μόνο στη στήριξη του γεωργικού εισοδήματος της εκτροφής από τις πριμοδοτήσεις των επιλέξιμων ζώων, αλλά και από τις σχετικά περιορισμένου μεγέθους μεταβολές των τιμών του πρόβειου γάλακτος, σε σταθερές τιμές. Παράλληλα, η δραστηριοποίηση σημαντικών τυροκομικών μονάδων

στην περιοχή, συμβάλλει στην απορρόφηση του παραγόμενου προϊόντος. Επίσης και η μελισσοκομία αποτελεί σημαντικό τομέα στην περιοχή τα τελευταία χρόνια, ειδικά στις Δ.Ε. Καλαβρύτων και Κλειτορίας.

Βιολογική γεωργία - κτηνοτροφία

Σύμφωνα με στοιχεία της ΔΗΩ (Οκτώβριος 2011), συνολικά στο Δήμο Καλαβρύτων δραστηριοποιούνται 29 βιοκαλλιεργητές σε 15 Τοπικές Κοινότητες, που καλλιεργούν στο σύνολό τους 1.100 στρέμματα καλλιεργούμενων αροτραίων εκτάσεων, 80 στρέμματα αραβοσίτου και 102 στρέμματα μηδικής, ενώ είναι ενταγμένα και 8.541 στρέμματα (δημοτικών) βοσκοτόπων. Όσον αφορά τις καλλιεργούμενες εκτάσεις, τα κυριότερα είδη είναι η βρώμη, ο αραβόσιτος, αυτοφυή φυτά, βίκος, καρύδια, κεράσια, κηπευτικά, μηδική, σιτάρι μαλακό και σκληρό, τριφύλλι. Τη μεγαλύτερη έκταση καταλαμβάνει η καλλιέργεια βρώμης με 230,8 στρέμματα. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι, οι με βιολογικό τρόπο καλλιεργούμενες εκτάσεις της περιοχής προσανατολίζονται κυρίως στην κατεύθυνση της κτηνοτροφίας (ιδιοπαραγόμενες ζωτροφές, σιτηρά για καρπό). Οι Τοπικές Κοινότητες του Δήμου με τη μεγαλύτερη ενταγμένη στη βιολογική γεωργία καλλιεργούμενη έκταση (ανεξαρτήτως καλλιέργειας) είναι οι Κάτω Λουσοί με 190,9 στρέμματα, η Άνω Βλασία με 186,5 στρέμματα και η Κάτω Βλασία με 176,2 στρέμματα. Όσον αφορά το ζωικό κεφάλαιο, έχουν ενταχθεί στη βιολογική κτηνοτροφία 3.741 αιγοπρόβατα και 310 βοοειδή.

Αλιεία – Υδατοκαλλιέργειες

Στην περιοχή η αλιεία περιορίζεται στις υδατοκαλλιέργειες εσωτερικών υδάτων. Συγκεκριμένα, δραστηριοποιούνται 2 ιχθυοτροφεία (τεχνητές μονάδες) με παραγωγή πέστροφας και σολωμού, στον ποταμό Αροάνιο, στην περιοχή του Πλανητέρου (Δ.Ε. Κλειτορίας). Προς το παρόν καλύπτουν τις ανάγκες της τοπικής ζήτησης (εστιατόρια, ταβέρνες, τοπικοί έμποροι), ενώ υπάρχει προοπτική διάθεσης των προϊόντων τους και σε μεγαλύτερες αγορές.

6.3.2. Δευτερογενής τομέας

Η περιοχή παρουσιάζει μικρή ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα, ενώ δεν υπάρχουν βιομηχανικές μονάδες. Η βιομηχανική και βιοτεχνική δραστηριότητα της Π.Ε. Αχαΐας βρίσκεται κυρίως συγκεντρωμένη στην αστική και ευρύτερη περιφερειακή περιοχή των Πατρών, όπου υπάρχουν και οι υποδομές υποδοχής αντίστοιχων μονάδων (ΒΙ.ΠΕ, ΒΙΟ.ΠΑ). Ο δευτερογενής τομέας στην περιοχή του Δήμου περιορίζεται κυρίως σε

αγροτοβιοτεχνικές μονάδες επεξεργασίας κτηνοτροφικών προϊόντων, μικρές βιοτεχνίες παραγωγής αρτοσκευασμάτων, παραδοσιακών ζυμαρικών, γιαουρτιού και γλυκών καθώς και τεχνικά εργαστήρια τα οποία καλύπτουν τοπικές ανάγκες (ξυλουργεία, σιδηρουργεία, υφαντήρια κλπ.). Εξαίρεση στο παραπάνω γεγονός αποτελούν τα 5 τυροκομεία που βρίσκονται στην περιοχή (τρία στην περιοχή των Καλαβρύτων και δύο στη Δ.Ε. Κλειτορίας), τα οποία έχουν συγκροτημένη μορφή επιχειρηματικών βιοτεχνιών.

Ειδικά η τυροκομική μονάδα της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Καλαβρύτων είναι μία υγιής επιχείρηση με πλήρη διοικητική και λογιστική οργάνωση που απασχολεί 17 άτομα μόνιμο και περί τα 50 άτομα ετησίως εποχιακό προσωπικό. Η παραλαβή και η μεταφορά του γάλακτος γίνεται με ιδιόκτητα μεταφορικά μέσα της Ένωσης και το σύνολο του παραλαμβανόμενου γάλακτος ανέρχεται σε περίπου 15.000 τόνους ανά εξάμηνο (παραγωγική περίοδος). Η ΕΑΣ συμβάλλει καθοριστικά στην τόνωση της τοπικής απασχόλησης και της τοπικής οικονομίας και στη στήριξη των γεωργών και κτηνοτρόφων. Παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη στους γεωργοκτηνοτρόφους, ενώ παράλληλα διαθέτει συγκροτήματα αποθήκευσης και παραγωγής μιγμάτων ζωοτροφών, υποκαταστήματα εμπορίας ζωοτροφών, λιπασμάτων και πολλαπλασιαστικού υλικού, κατάστημα πώλησης κτηνιατρικών και γεωργικών φαρμάκων, καθώς και κατάστημα λιανικής πώλησης στα Καλάβρυτα.

Παράλληλα, στην περιοχή των Καλαβρύτων έχει προσφάτως δημιουργηθεί μονάδα επεξεργασίας τυρογάλακτος για την παραγωγή πρωτεϊνών. Η μονάδα προμηθεύεται την πρώτη ύλη προς επεξεργασία από τα μεγαλύτερα τυροκομεία της περιοχής, δίνοντας λύση στο οικολογικό πρόβλημα της διάθεσης του τυρογάλακτος.

Τέλος, σημαντική είναι η λειτουργία από τον Ιανουάριο 2010 του Δημοτικού Σφαγείου Καλαβρύτων, με σύγχρονες πλέον προδιαγραφές, μετά τον πρόσφατο εκσυγχρονισμό του. Η λειτουργία του σφαγείου αναμένεται να υποστηρίξει σημαντικά τον κτηνοτροφικό τομέα της περιοχής.

6.3.3. Τριτογενής τομέας

Εμπόριο - Υπηρεσίες

Η γενικότερη διάρθρωση των κλάδων της οικονομίας στην περιοχή παρέμβασης επηρεάζει άμεσα και την υφιστάμενη κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στον τομέα του εμπορίου.

Το εμπόριο στην περιοχή παρέμβασης περιορίζεται κυρίως στη διακίνηση προϊόντων για

την κάλυψη των τοπικών αναγκών. Εξαίρεση αποτελούν η εμπορία των τυροκομικών προϊόντων, από μεμονωμένες όμως επιχειρήσεις. Στο πλείστο των υπολοίπων περιπτώσεων η εμπορία γίνεται σχεδόν αποκλειστικά από τους παραγωγούς. Στις έδρες των Δημοτικών Ενοτήτων (και κυρίως στα Καλάβρυτα και την Κλειτορία) υπάρχουν οι βασικές υπηρεσίες και εμπορικές επιχειρήσεις ώστε να εξυπηρετούνται ανάγκες των κατοίκων. Παράλληλα υπάρχει σημαντικός αριθμός υπηρεσιών που αφορούν τον τριτογενή τομέα, όπως αυτοκινητιστές, οδηγοί φορτηγών και ταξί, επιχειρήσεις εμπορίου και αναψυχής (όπως καταστήματα τροφίμων, καφεενεία, αρτοποιεία, ζαχαροπλαστεία, ταβέρνες καθώς και πλήθος καφε - παντοπωλείων), ενώ στα Καλάβρυτα υπάρχουν σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων που αφορούν την εξυπηρέτηση των επισκεπτών (είδη χειμερινού τουρισμού, λοιπά τουριστικά είδη).

Τουρισμός

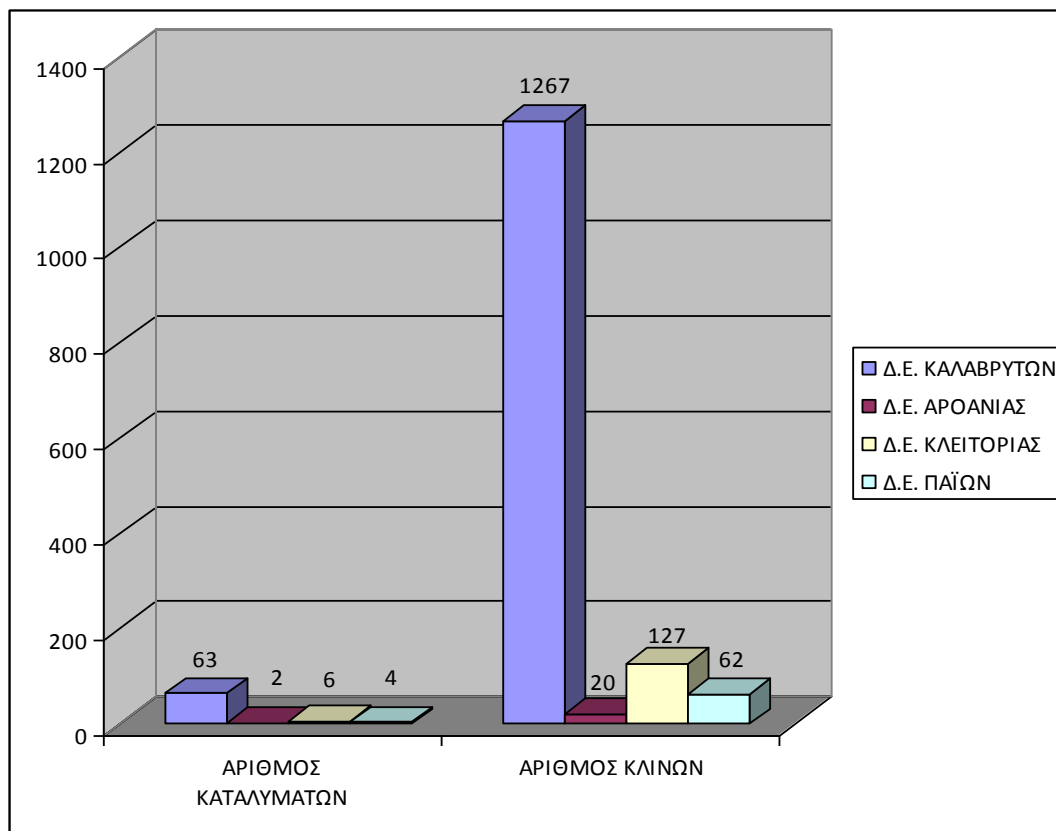
Με κύρια αφετηρία την έναρξη λειτουργίας του Χιονοδρομικού Κέντρου Καλαβρύτων, παρατηρείται μία ραγδαία τουριστική ανάπτυξη, που αρχικά εστιάστηκε κυρίως στην πόλη των Καλαβρύτων, αλλά τα τελευταία χρόνια επεκτείνεται με γοργούς ρυθμούς και στην ευρύτερη περιοχή (Ζαχλωρού, Σκεπαστό, Κέρτεζη, Βλασία, Λουσοί). Παράλληλα, με τη συνεχώς αυξανόμενη τάση «φυγής» και επιστροφής των κατοίκων των αστικών κέντρων προς την ύπαιθρο, έχουν αναπτυχθεί και άλλες μικρές, αλλά με συνεχώς αυξανόμενη δυναμική, εστίες τουριστικής ανάπτυξης όπως η περιοχή της Κλειτορίας (Κλειτορία, Πλανητέρο, Καστριά) και η περιοχή της Δάφνης (Δάφνη, Νέα Πάος) και των Τριποτάμων (Ψωφίδα).

Την τελευταία δεκαετία σημειώνεται σημαντική αύξηση στη δημιουργία νέων καταλυμάτων και στην αναβάθμιση των ήδη υφισταμένων στην περιοχή. Στα νέα καταλύματα το κυριότερο μερίδιο αφορά την κατηγορία των ενοικιαζομένων δωματίων και διαμερισμάτων και δευτερευόντως έχουμε τις κατηγορίες των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και ξενοδοχείων επιπλωμένων διαμερισμάτων, που κυρίως έχουν υλοποιηθεί με ένταξη σε αγροτουριστικά προγράμματα (Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER, Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου - ΟΠΑΑΧ).

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του ΕΟΤ (Οκτ. 2011), στην περιοχή του Δήμου Καλαβρύτων λειτουργούν 29 μονάδες κύριων τουριστικών καταλυμάτων δυναμικότητας 832 κλινών (ξενοδοχεία κλασσικού τύπου, τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων και παραδοσιακά καταλύματα) και 46 μονάδες μη κύριων τουριστικών καταλυμάτων με δυναμικότητα 644 κλινών (ενοικιαζόμενα δωμάτια - επιπλωμένα διαμερίσματα και τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες). Πρόκειται κυρίως για μικρού μεγέθους τουριστικές

επιχειρήσεις και μικρής σχετικά δυναμικότητας.

Γράφημα 25 Κατανομή τουριστικών καταλυμάτων και κλινών ανά Δημοτική Ενότητα

(Πηγή: ΕΟΤ - Οκτώβριος 2011)

Αναλυτικότερα, στην περιοχή του Δήμου, είναι επίσημα καταγεγραμμένα στον ΕΟΤ οι ακόλουθες κατηγορίες καταλυμάτων:

- Ξενοδοχεία κλασσικού τύπου:
 - ο 2 ξενοδοχεία 4* δυναμικότητας 120 κλινών,
 - ο 7 ξενοδοχεία 3* δυναμικότητας 271 κλινών,
 - ο 3 ξενοδοχεία 2* δυναμικότητας 64 κλινών,
 - ο 2 ξενοδοχεία 1* δυναμικότητας 43 κλινών.
- Ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων:
 - ο 3 ξενοδοχεία 3* δυναμικότητας 67 κλινών,
 - ο 10 ξενοδοχεία 2* δυναμικότητας 199 κλινών,
- Παραδοσιακά καταλύματα:
 - ο 2 καταλύματα Α' τάξης δυναμικότητας 68 κλινών.

- Ενοικιαζόμενα δωμάτια:
 - ο 20 καταλύματα δυναμικότητας 271 κλινών.
- Ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα:
 - ο 8 καταλύματα δυναμικότητας 106 κλινών.
- Μικτής μορφής (Ενοικιαζόμενα δωμάτια και Ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα):
 - ο 5 καταλύματα δυναμικότητας 113 κλινών.
- Τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες:
 - ο 13 καταλύματα δυναμικότητας 154 κλινών.

Τα καταλύματα που λειτουργούν στην περιοχή του Δήμου αποτελούν το 36% - σε απόλυτο αριθμό - των συνολικών καταλυμάτων στην Αχαΐα και σε κλίνες το 17% περίπου. Από το σύνολο των κλινών του Δήμου, το 85% περίπου βρίσκεται στη Δ.Ε. Καλαβρύτων. Επίσης, υπολογίζεται ότι ποσοστό 90 - 95% των κλινών δημιουργήθηκαν μετά τη λειτουργία του Χιονοδρομικού Κέντρου Καλαβρύτων. Δευτερογενώς, η εμφάνιση τουριστικής ζήτησης κατά τη χειμερινή περίοδο είχε ως αποτέλεσμα την αντίστοιχη κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων σε βιοτεχνικές δραστηριότητες παραδοσιακών προϊόντων (τυροκομικά, ζυμαρικά, γλυκά κλπ.). Συνολικά, αυτή η τουριστική ανάπτυξη λειτούργησε θετικά και στον τομέα της απασχόλησης και οδήγησε σε σχετική ανάσχεση των τάσεων πληθυσμιακής αποδυνάμωσης των Καλαβρύτων.

Η περιοχή του Δήμου Καλαβρύτων εμφανίζει πολύ υψηλό τουριστικό δυναμικό, για την προσέλκυση ειδικών κατηγοριών τουρισμού (χειμερινού τουρισμού, οικοτουρισμού, αγροτουρισμού, θρησκευτικού τουρισμού, πολιτιστικού τουρισμού), που το συνθέτουν:

- Η λειτουργία (από το 1988) του Χιονοδρομικού Κέντρου Καλαβρύτων στο όρος Χελμός. Διαθέτει 7 αναβατήρες και 12 πίστες συνολικού μήκους 12.160 χλμ. περίπου.
- Οι πλούσιοι φυσικοί τουριστικοί του πόροι και τα πολλά σημεία ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος όπως το Φαράγγι του Βουραϊκού, ο Χελμός, τα Σπήλαια Λιμνών - Καστριών, το Αισθητικό Δάσος των Καλαβρύτων, τα Ύδατα της Στυγός, οι πηγές του Αροάνιου, οι πηγές - τα ποτάμια και τεχνητή Λίμνη Λάδωνα, το Κλήμα Πausανία, το βουνό και ο ποταμός Ερύμανθος, οι πηγές του Σελινούντα, τα δάση Μπαρμπούς και Κάνισκας.

- Ο Οδοντωτός Σιδηρόδρομος (προσφάτως ανακαινισμένος) και οι χαρακτηρισμένες ως ιστορικά και διατηρητέα μνημεία υποδομές του (σταθμοί, γέφυρες κλπ.), που αποτελούν σήμα κατατεθέν για την τοπική φυσιογνωμία.
- Η ιστορική ταυτότητα της περιοχής του Δήμου η οποία χαρακτηρίζεται από τα γεγονότα της Εθνικής Παλιγγενεσίας και του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η Ιστορική Μονή της Αγίας Λαύρας και το Ηρώο Εθνική Παλιγγενεσίας, ο Τόπος Θυσίας και το Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος καταγράφουν και αναδεικνύουν την ιδιαίτερη ιστορική ταυτότητα της περιοχής.
- Τα σημαντικά θρησκευτικά μνημεία και προσκυνήματα της περιοχής: Ιερά Μονή Αγίας Λαύρας, Μονή Μεγάλου Σπηλαίου, Μονή Μακελλαριάς, Μονή Αγίου Νικολάου Βλασίας, Προσκύνημα Παναγιάς της Πλατανιώτισσας, Μονή Αγ. Θεοδώρων στην Αροανία και Αγ. Αθανασίου στο Φίλια, Μονή Ευαγγελισμού στη Δάφνη, Μονή Παπουλάκου. Πέραν των ανωτέρω μνημείων, δέκα εννέα (19) ναοί έχουν χαρακτηριστεί από το υπουργείο Πολιτισμού ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία.
- Η πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής, η οποία αποτυπώνεται στο πλήθος των ιστορικών μνημείων, κτιρίων και χώρων, τις τοπικές παραδόσεις και στη σύγχρονη ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών.
- Οι αρχαιολογικοί χώροι των Αρχαίων Λουσών, του Αρχαίου Κλείτορα, της αρχαίας Ψωφίδος και Πάου, του Αρχαίου Λεοντίου στην Κάτω Βλασία, ερείπια τάφων της Μυκηναϊκής περιόδου στη Γουμένισσα, το Κάστρο των Καλαβρυτών.
- Σημαντικά ιστορικά κτίρια, παλαιά σχολικά κτίρια, πυργόσπιτα, παλιοί νερόμυλοι βρύσες, γεφύρια κ.α.: Αρχοντικό Παλαιολογίνας (Καλάβρυτα), Πύργος Πετιμεζαίων (Κ. Λουσοί) και Λεχουρίτη (Λεχούρι). Κατοικία του Αγωνιστή της Επανάστασης Α. Στριφτόμπολα, Σύγγριο Δημοτικό Σχολείο Λουσών, Παλαιό Σχολαρχείο Μανεσίου, Σύγγριο Δημοτικό Σχολείο Κερπινής, Δάφνης, καθώς και άλλα νεώτερα και αξιόλογα αρχιτεκτονικά κτίρια από την τοπική αρχιτεκτονική και τις παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων συνθέτουν την εικόνα. Είκοσι τρεις (23) κατοικίες και δημόσια κτίρια έχουν χαρακτηριστεί από το υπουργείο Πολιτισμού ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία.
- Το εγκατεστημένο από το 2004 στο όρος Χελμό, υπερσύγχρονο τηλεσκόπιο «Αρίσταρχος» το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο τηλεσκόπιο των Βαλκανίων και το δεύτερο σε μέγεθος στην ηπειρωτική Ευρώπη. Η εγκατάστασή του έχει κυρίως εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

- Οι λοιπές εναλλακτικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή (αναρρίχηση, αεραθλητισμός - αλεξίπτωτο πλαγιάς στα Καλάβρυτα, kayak - Rafting – ποδηλασία – τοξοβολία στον ποταμό Λάδωνα, Rafting στον Ερύμανθο).
- Ένα πολύ ενδιαφέρον από τουριστικής πλευράς σύνολο οικισμών και κατασκευών παραδοσιακής λαϊκής αρχιτεκτονικής (οικιστικά σύνολα όπως: ο παραδοσιακός οικισμός Βεσινίου, οι οικισμοί Κ. Βλασία, Αροανία, Λειβάρτζι, Λουσοί κá..).
- Οι παλιοί νερόμυλοι, βρύσες, γεφύρια και άλλα στοιχεία παραδοσιακής αγροτικής και λαογραφικής κληρονομιάς, διάσπαρτα σε όλη την περιοχή του Δήμου.

Αυτή η δυναμική ανάπτυξης του τομέα του τουρισμού, ενισχύεται και από τη γεωγραφική εγγύτητα της περιοχής τόσο με τα αστικά συγκροτήματα της Πάτρας, της Τρίπολης και του Αιγίου, όσο και με την περιοχή της πρωτεύουσας. Το σύνολο της περιοχής απέχει από την πρωτεύουσα απόσταση τέτοια που της επιτρέπει να θεωρηθεί ως τόπος προορισμού για σύντομες εκδρομές Σαββατοκύριακου, μέσω Κορίνθου αλλά και Τρίπολης. Αυτό άλλωστε είναι και το χαρακτηριστικό που επέτρεψε την καταξίωση της περιοχής των Καλαβρύτων ως πόλου χειμερινού τουρισμού, μέσα σε λίγα μόλις χρόνια.

7. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

7.1. Μητρώο Επιχειρήσεων ΕΛΣΤΑΤ – Π.Ε. Αχαΐας (αριθμός και κύκλος εργασιών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας)

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Π.Ε. Αχαΐας, κατά διψήφιο κωδικό ΣΤΑΚΟΔ, σε φθίνουσα ταξινόμηση με βάση τον τζίρο κάθε κλάδου, σύμφωνα με το μητρώο επιχειρήσεων που δημοσιεύει η ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Στην Π.Ε. Αχαΐας δραστηριοποιούνται συνολικά 23.711 επιχειρήσεις έναντι 20.181 επιχειρήσεων το 2000, διαγράφοντας αύξηση της τάξεως του 17,5%. Σε πολύ υψηλότερα επίπεδα κυμάνθηκε το μέγεθος της αύξησης του τζίρου των επιχειρήσεων της περιφερειακής ενότητας την περίοδο 2000–2007 (102,7%), καθώς από 2.389,05 εκ. € το 2000 αυξήθηκε σε 4.841,63 εκ. € το 2007.

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων κατά το έτος 2007 δραστηριοποιείται στον κλάδο του λιανικού εμπορίου (δεν περιλαμβάνεται το εμπόριο αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσικλετών) σε ποσοστό που ανέρχεται σε 21,7% επί του συνόλου των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των επιχειρήσεων στον εν λόγω κλάδο ανήλθε σε 5.146 επιχειρήσεις το 2007 από 4.876 επιχειρήσεις το 2000 (αύξηση κατά 5,5%). Ωστόσο, οι επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου (εκτός αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσικλετών) είναι αυτές με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο συνολικό κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων της περιφερειακής ενότητας με ποσοστό 28,35%. Ακολουθεί, ο κλάδος του λιανικού εμπορίου (εκτός αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσικλετών) στον οποίο αντιστοιχεί το 23,73% του συνολικού κύκλου εργασιών.

Στην κατάταξη των κλάδων, με βάση τον κύκλο εργασιών τους, ακολουθούν η βιομηχανία τροφίμων (με 5,99% του συνολικού κύκλου εργασιών), το χονδρικό και λιανικό εμπόριο-επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών (με 4,96% του συνολικού κύκλου εργασιών) και οι Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών (με 4,47% του συνολικού κύκλου εργασιών).

Η Π.Ε. Αχαΐας διαθέτει το 2,5% των επιχειρήσεων της χώρας, με συνολικό κύκλο εργασιών ίσο με το 1,3% του συνολικού κύκλου εργασιών σε επίπεδο χώρας.

Πίνακας 28 Αριθμός επιχειρήσεων Π.Ε. Αχαΐας ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και τζίρος αυτών (2007)

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ 08	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Επιχειρήσεις	Κύκλος Εργασιών	% επί του συνολικού αριθμού	% επί του συνολικού Κύκλου Εργασιών
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	23.711	4.841,63	100	100
46	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	1.941	1.372,39	8,19	28,35
47	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	5.146	1.149,04	21,70	23,73
10	Βιομηχανία τροφίμων	483	290,08	2,04	5,99
45	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο- επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	833	240,03	3,51	4,96
49	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	951	216,47	4,01	4,47
56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	2.133	175,48	9,00	3,62
41	Κατασκευές κτιρίων	881	159,53	3,72	3,29
43	Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	2.010	93,54	8,48	1,93
22	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	28	83,03	0,12	1,71
11	Ποτοποιία	52	75,06	0,22	1,55
52	Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες	214	74,42	0,90	1,54
25	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	419	71,73	1,77	1,48
71	Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών- τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις	1.612	69,67	6,80	1,44
92	Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα	23	46,68	0,10	0,96
42	Έργα πολιτικού μηχανικού	353	46,62	1,49	0,96
28	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού π.δ.κ.α.	105	40,98	0,44	0,85
03	Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	32	38,43	0,13	0,79
0	Άγνωστη Δραστηριότητα	680	30,48	2,87	0,63
23	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	113	29,89	0,48	0,62
14	Κατασκευή ειδών ένδυσης	189	28,43	0,80	0,59
31	Κατασκευή επίπλων	131	25,98	0,55	0,54
55	Καταλύματα	115	25,28	0,49	0,52
96	Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	612	25,04	2,58	0,52
24	Παραγωγή βασικών μετάλλων	34	24,53	0,14	0,51
36	Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού	7	23,08	0,03	0,48
58	Εκδοτικές δραστηριότητες	69	21,79	0,29	0,45
29	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	9	21,33	0,04	0,44
72	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	327	20,73	1,38	0,43
17	Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων	20	20,56	0,08	0,42
64	Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	48	19,75	0,20	0,41
13	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	55	17,61	0,23	0,36
15	Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών	27	16,06	0,11	0,33
01	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	312	16,00	1,32	0,33

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ 08	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Επιχει- ρήσεις	Κύκλος Εργασιών	% επί του συνολικού αριθμού	% επί του συνολικού Κύκλου Εργασιών
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	23.711	4.841,63	100	100
69	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	495	13,19	2,09	0,27
16	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα- κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	124	13,12	0,52	0,27
85	Εκπαίδευση	204	12,03	0,86	0,25
73	Διαφήμιση και έρευνα αγοράς	134	11,49	0,57	0,24
61	Τηλεπικοινωνίες	80	10,93	0,34	0,23
84	Δημόσια διοίκηση και άμυνα- υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	16	10,67	0,07	0,22
27	Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	33	10,42	0,14	0,22
81	Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους	211	9,06	0,89	0,19
94	Δραστηριότητες οργανώσεων	72	8,79	0,30	0,18
70	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων- δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	203	8,76	0,86	0,18
26	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων	12	8,35	0,05	0,17
18	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	60	8,02	0,25	0,17
62	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	179	7,45	0,75	0,15
95	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής ή οικιακής χρήσης	282	7,36	1,19	0,15
08	Λοιπά ορυχεία και λατομεία	9	7,08	0,04	0,15
33	Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	104	7,08	0,44	0,15
79	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες	45	6,51	0,19	0,13
68	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	131	6,32	0,55	0,13
82	Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	217	6,22	0,92	0,13
50	Πλωτές μεταφορές	21	6,18	0,09	0,13
93	Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	83	5,82	0,35	0,12
74	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	139	5,34	0,59	0,11
77	Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	131	5,33	0,55	0,11
86	Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	56	4,51	0,24	0,09
60	Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοηλεκτρονικών εκπομπών	40	4,26	0,17	0,09
20	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	14	3,66	0,06	0,08
66	Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες	88	3,38	0,37	0,07
32	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	70	3,27	0,30	0,07
53	Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	21	3,21	0,09	0,07
90	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	114	2,42	0,48	0,05
59	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές	31	2,02	0,13	0,04

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ 08	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Επιχει- ρήσεις	Κύκλος Εργασιών	% επί του συνολικού αριθμού	% επί του συνολικού Κύκλου Εργασιών
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	23.711	4.841,63	100	100
	εκδόσεις				
75	Κτηνιατρικές δραστηριότητες	22	1,71	0,09	0,04
38	Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων- ανάκτηση υλικών	17	1,59	0,07	0,03
30	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	5	1,38	0,02	0,03
80	Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας	28	0,88	0,12	0,02
63	Δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	65	0,81	0,27	0,02
91	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	31	0,78	0,13	0,02
88	Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	31	0,68	0,13	0,01
35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	80	0,53	0,34	0,01
37	Επεξεργασία λυμάτων	7	0,49	0,03	0,01
02	Δασοκομία και υλοτομία	10	0,35	0,04	0,01
65	Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	14	0,27	0,06	0,01
87	Δραστηριότητες βοήθειας κατ' οίκον	7	0,11	0,03	0,00
78	Δραστηριότητες απασχόλησης	9	0,10	0,04	0,00
19	Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου	1		0,00	0,00
21	Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων	1		0,00	0,00

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Μητρώο Επιχειρήσεων 2007 κατά διψήφια ανάλυση – Επεξεργασία: DATA RC

7.2. Μητρώο Επιχειρήσεων ΕΛ.ΣΤΑΤ. – Αριθμός επιχειρήσεων ανά δήμο

7.2.1. Δήμος Αιγιαλείας

Με βάση πρόσφατα στοιχεία του Επιμελητηρίου Αχαΐας (Μητρώο Επιχειρήσεων - Οκτώβριος 2011), η ποσοστιαία κατανομή των επιχειρήσεων του Δήμου Αιγιαλείας σε κλάδους δραστηριότητας έχει ως εξής:

Πίνακας 29 Αριθμός επιχειρήσεων Δήμου Αιγιαλείας ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (2007)

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ 08	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Επιχειρήσεις	% επί του συνολικού αριθμού
	ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ		
47	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	994	23,57
56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	535	12,68
43	Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	531	12,59
46	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	267	6,33
71	Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών· τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις	183	4,34
49	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	172	4,08
41	Κατασκευές κτιρίων	142	3,37
45	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	135	3,20
10	Βιομηχανία τροφίμων	125	2,96
96	Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	99	2,35
25	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	85	2,02
42	Έργα πολιτικού μηχανικού	85	2,02
0	Άγνωστη Δραστηριότητα	77	1,83
69	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	77	1,83
81	Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους	44	1,04
64	Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	43	1,02
82	Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	36	0,85
95	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής ή οικιακής χρήσης	35	0,83
55	Καταλύματα	34	0,81
1	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	31	0,73
68	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	31	0,73
85	Εκπαίδευση	29	0,69
70	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	28	0,66
16	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	25	0,59
33	Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	21	0,50
52	Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες	19	0,45
23	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	18	0,43
35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	18	0,43
66	Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες	17	0,40
90	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	16	0,38
11	Ποτοποιία	13	0,31
73	Διαφήμιση και έρευνα αγοράς	13	0,31

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ 08	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Επιχει- ρήσεις	% επί του συνολικού αριθμού
	ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ		
74	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	13	0,31
32	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	12	0,28
77	Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	12	0,28
86	Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	12	0,28
14	Κατασκευή ειδών ένδυσης	11	0,26
72	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	11	0,26
58	Εκδοτικές δραστηριότητες	10	0,24
93	Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	10	0,24
61	Τηλεπικοινωνίες	9	0,21
13	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	8	0,19
62	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	8	0,19
18	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	7	0,17
31	Κατασκευή επίπλων	7	0,17
88	Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	7	0,17
94	Δραστηριότητες οργανώσεων	7	0,17
22	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	6	0,14
59	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις	6	0,14
79	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες	6	0,14
92	Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα	6	0,14
27	Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	5	0,12
28	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού π.δ.κ.α.	5	0,12
38	Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων· ανάκτηση υλικών	5	0,12
53	Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	5	0,12
65	Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	5	0,12
80	Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας	5	0,12
91	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	5	0,12
29	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	4	0,09
63	Δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	4	0,09
75	Κτηνιατρικές δραστηριότητες	4	0,09
84	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	4	0,09
15	Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών	3	0,07
17	Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων	3	0,07
50	Πλωτές μεταφορές	3	0,07
78	Δραστηριότητες απασχόλησης	3	0,07
2	Δασοκομία και υλοτομία	2	0,05
60	Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών	2	0,05
3	Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	1	0,02
20	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	1	0,02
24	Παραγωγή βασικών μετάλλων	1	0,02
36	Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού	1	0,02
37	Επεξεργασία λυμάτων	1	0,02

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Μητρώο Επιχειρήσεων 2007 κατά διψήφια ανάλυση – Επεξεργασία: DATA RC

Από τα στοιχεία του πίνακα παρατηρούμε για το Δήμο Αιγιαλείας, παρατηρούμε ότι:

- Το σημαντικότερο ποσοστό επί του συνόλου των επιχειρήσεων του Δήμου ανήκουν στον κλάδο «Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών» (23,57%).
- Η κατηγορία επιχειρήσεων εστίασης καταλαμβάνουν συνολικά ένα σημαντικό ποσοστό (12,68%), αναδεικνύοντας τη σημασία των υπηρεσιών τουρισμού και αναψυχής για την περιοχή.
- Επίσης σημαντικό ποσοστό κατέχει ο κλάδος των «Εξειδικευμένων κατασκευαστικών δραστηριοτήτων» (12,59%).
- Στην κατάταξη των κλάδων με βάση τον αριθμό των επιχειρήσεων ακολουθούν το «Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών (6,33%), οι «Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών· τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις» (4,34%), οι «Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών» (4,08%), οι «Κατασκευές κτιρίων» (3,37%), το «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών» (3,20) και άλλοι κλάδοι με μικρότερα ποσοστά.
- Δεν είναι αμελητέο το ποσοστό των επιχειρήσεων στον κλάδο «Βιομηχανία τροφίμων» (2,96%), γεγονός το οποίο δικαιολογείται από την ιδιαίτερη παράδοση της περιοχής στην παραγωγή και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό (62,9%) των καταγεγραμμένων επιχειρήσεων ανήκει στη Δ.Ε. Αιγίου, ενώ ακολουθεί η Δ.Ε. Ακράτας με 10,3%, η Δ.Ε. Διακοπτού με 10,2%, η Δ.Ε. Συμπολιτείας με 7,4%, η Δ.Ε. Ερινεού με 5,3% και η Δ.Ε. Αιγείρας με 3,9%.

7.2.2. Δήμος Καλαβρύτων

Με βάση πρόσφατα στοιχεία του Επιμελητηρίου Αχαΐας (Μητρώο Επιχειρήσεων-Οκτώβριος 2011), η ποσοστιαία κατανομή των επιχειρήσεων του Δήμου Καλαβρύτων σε κλάδους δραστηριότητας έχει ως εξής:

Πίνακας 30 Αριθμός επιχειρήσεων Δήμου Καλαβρύτων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (2007)

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ 08	Περιγραφή ΣΤΑΚΟΔ	Επιχειρήσεις	% επί του συνολικού αριθμού
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	468	100
47	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	117	25,00
56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	90	19,23
43	Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	28	5,98
1	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	27	5,77
41	Κατασκευές κτιρίων	27	5,77
55	Καταλύματα	23	4,91
10	Βιομηχανία τροφίμων	21	4,49
46	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	20	4,27
94	Δραστηριότητες οργάνωσης	20	4,27
49	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	18	3,85
0	Αγνώστη Δραστηριότητα	8	1,71
96	Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	8	1,71
25	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	7	1,50
69	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	6	1,28
23	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	4	0,85
45	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	4	0,85
77	Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	4	0,85
82	Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	4	0,85
3	Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	3	0,64
58	Εκδοτικές δραστηριότητες	3	0,64
71	Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών· τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις	3	0,64
8	Λοιπά ορυχεία και λατομεία	2	0,43
16	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	2	0,43
35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	2	0,43
70	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	2	0,43
74	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	2	0,43
85	Εκπαίδευση	2	0,43
93	Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	2	0,43
24	Παραγωγή βασικών μετάλλων	1	0,21
42	Έργα πολιτικού μηχανικού	1	0,21
52	Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες	1	0,21
59	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις	1	0,21
61	Τηλεπικοινωνίες	1	0,21
62	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	1	0,21
68	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1	0,21
90	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	1	0,21
91	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	1	0,21

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Μητρώο Επιχειρήσεων 2007 κατά διψήφια ανάλυση – Επεξεργασία: DATA RC

Από τα στοιχεία του πίνακα παρατηρούμε για το Δήμο Καλαβρύτων, παρατηρούμε ότι:

- Το σημαντικότερο ποσοστό επί του συνόλου των επιχειρήσεων του Δήμου ανήκουν στον κλάδο «Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων

οχημάτων και μοτοσυκλετών» (25%).

- Η κατηγορία επιχειρήσεων εστίασης καταλαμβάνουν συνολικά ένα σημαντικό ποσοστό (19,63%), αναδεικνύοντας τη σημασία των υπηρεσιών τουρισμού και αναψυχής για την περιοχή.
- Επίσης σημαντικό ποσοστό κατέχει ο κλάδος των «Εξειδικευμένων κατασκευαστικών δραστηριοτήτων» (5,98%).
- Σημαντικό ποσοστό καταλαμβάνουν οι επιχειρήσεις του κλάδου «Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες» (5,77%), αναδεικνύοντας τη σημασία της παραγωγής και μεταποίησης αγροδιατροφικών προϊόντων. Συνολικά οι κλάδοι της «Φυτικής και ζωικής παραγωγής, θήρας και συναφών δραστηριοτήτων» και της «Βιομηχανίας τροφίμων» αποτελούν το 10,26% των επιχειρήσεων της περιοχής.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό (56,6%) των καταγεγραμμένων επιχειρήσεων ανήκει στη Δ.Ε. Καλαβρύτων, ενώ ακολουθεί η Δ.Ε. Λευκασίου με 25,9%, η Δ.Ε. Παΐων με 10% και η Δ.Ε. Αροανίας με 7,5%.

7.3. Μητρώο Επιχειρήσεων Επιμελητηρίου Αχαΐας (αριθμός, δραστηριότητα, εγγραφές- διαγραφές)

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία για τον αριθμό των επιχειρήσεων που ήταν καταχωρημένες στο Μητρώο του Επιμελητηρίου Αχαΐας τον Ιούνιο του 2010.

Πίνακας 31 Επιχειρήσεις μέλη του Επιμελητηρίου Αχαΐας (Ιούνιος 2010):

Επιχειρήσεις ανά δραστηριότητα	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Εμπόριο	8.320	37,64
Μεταποίηση	4.782	21,63
Υπηρεσίες	9.002	40,73
Σύνολο	22.104	100,00

Πηγή: Επιμελητήριο Αχαΐας – Επεξεργασία: DATARC

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ο αριθμός των αιτήσεων εγγραφής και διαγραφής από το Μητρώο του Επιμελητηρίου Αχαΐας τα τελευταία έτη. Το 2008 σημειώθηκε μείωση κατά 10,7% των εγγραφών. Το 2009 σημειώθηκε αύξηση των εγγραφών κατά 1,8%. Ενώ τα επόμενα δύο χρόνια εμφανίζονται μειώσεις κατά 1,5% το 2010 και 14,8% το 2011.

Οι διαγραφές σημείωσαν αύξηση κατά 7,3% το 2008, μείωση κατά 6,4% το 2009, μία εντυπωσιακή αύξηση κατά 46,5% το 2010 και μία περαιτέρω αύξηση κατά 6,2 το 2011.

Πίνακας 32 Εγγραφές – Διαγραφές (2007 - 2011):

	2007	2008	2009	2010	2011
Εγγραφές	2.030	1.813*	1.846	1.818	1.549
Ποσοστιαία (%) μεταβολή των εγγραφών	-	-10,7	1,8	-1,5	-14,8
Διαγραφές	1.108	1.189	1.113	1.630	1.731
Ποσοστιαία (%) μεταβολή των διαγραφών	-	7,3	-6,4	46,5	6,2
Ισοζύγιο	922	624	733	188	-182

Πηγή: Επιμελητήριο Αχαΐας – Επεξεργασία: DATARC

* Το 2008 πραγματοποιήθηκαν επιπλέον 1.861 διαγραφές (σύνολο 3.050) λόγω εκκαθάρισης του μητρώου του επιμελητηρίου, οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται στον πίνακα για λόγους συγκρισιμότητας.

Έντονα σημάδια της οικονομικής κρίσης που πλήττει το νομό εμφανίζονται το 2010 με αύξηση των διαγραφών κατά 46,5% σε σχέση με το 2009, τη στιγμή που οι νέες εγγραφές μειώθηκαν κατά 1,5%. Έτσι το ισοζύγιο εγγραφών-διαγραφών, αν και θετικό (188 εγγραφές περισσότερες από τις διαγραφές), εμφανίζεται σαφώς μειωμένο σε σχέση με το 2009 (733 εγγραφές περισσότερες από τις διαγραφές). Η εικόνα της τοπικής επιχειρηματικότητας επιδεινώνεται το 2011 που είναι και πρώτη χρονιά με αρνητικό ισοζύγιο εγγραφών-διαγραφών (182 περισσότερες διαγραφές από εγγραφές).

Πίνακας 33 Εγγραφές – Διαγραφές ανά είδος δραστηριότητας (Α' εξάμηνο 2010)

Μορφή επιχείρησης	2010			2011		
	Εγγραφές	Διαγραφές	Ισοζύγιο	Εγγραφές	Διαγραφές	Ισοζύγιο
Μεταποίηση	293	280	13	203	382	-179
Εμπόριο	625	616	9	567	643	-76
Υπηρεσίες	900	734	166	779	706	73
Ποσοστιαία (%) μεταβολή 2010-2011				Εγγραφές	Διαγραφές	
Μεταποίηση				-30,7	36,4	
Εμπόριο				-9,3	4,4	
Υπηρεσίες				-13,4	-3,8	

Πηγή: Επιμελητήριο Αχαΐας – Επεξεργασία: DATARC

Σημαντική είναι η εξέταση εγγραφών – διαγραφών ανά κατηγορία δραστηριότητας. Έτσι, η έντονη πτώση των ετών 2010 και 2011 παρατηρούμε ότι πλήττει κατά κύριο λόγο τις μεταποιητικές και τις εμπορικές επιχειρήσεις οι οποίες εμφανίζουν οριακά θετικό ισοζύγιο εγγραφών διαγραφών το 2010 και αρνητικό το 2011. Οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών εμφανίζουν μεγαλύτερη ευελιξία, διατηρώντας θετικό πρόσημο το 2011, παρά την πτωτική τάση σε σχέση με το 2010.

7.4. Επιχειρήσεις κατά τάξεις μεγέθους απασχόλησης

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία, από το Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., σχετικά με την απασχόληση στις επιχειρήσεις της περιφερειακής ενότητας Αχαΐας. Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις έχουν κατανεμηθεί σε 7 κατηγορίες με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων.

Πίνακας 34 Επιχειρήσεις κατά τάξεις μεγέθους απασχόλησης (2005)

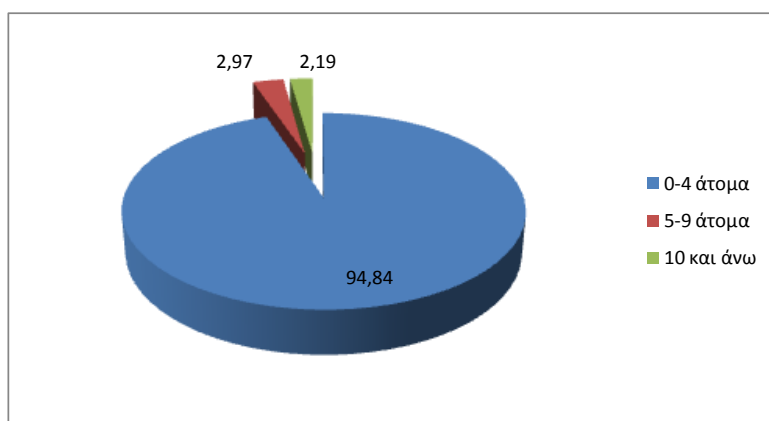
Αριθμός	0-4	5-9	10-19	20-29	30-49	50-99	100 και άνω
Π.Ε. Αχαΐας	22.003	690	278	103	77	31	19
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	46.459	1027	406	147	116	52	29
%	0-4	5-9	10-19	20-29	30-49	50-99	100 και άνω
Π.Ε. Αχαΐας	94,84	2,97	1,20	0,44	0,33	0,13	0,08
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	96,32	2,13	0,84	0,30	0,24	0,11	0,06

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Μητρώο Επιχειρήσεων – Επεξεργασία: DATA RC

Το 94,84% των επιχειρήσεων του Ν. Αχαΐας, είναι επιχειρήσεις των 0 έως 4 ατόμων. Το 2,97% αντίστοιχα είναι επιχειρήσεις των 5 έως 9 ατόμων, ενώ μόλις το 2,19% των επιχειρήσεων απασχολούν πάνω από 10 άτομα.

Η Π.Ε. Αχαΐας έχει μεγαλύτερα ποσοστά επιχειρήσεων 5 και άνω ατόμων σε σχέση με τις άλλες δύο περιφερειακές ενότητες της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Γράφημα 26 Επιχειρήσεις κατά τάξεις μεγέθους απασχόλησης (2005)

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Μητρώο Επιχειρήσεων – Επεξεργασία: DATA RC

7.5. Στοιχεία δημοσιευμένων ισολογισμών (Οικονομική χρήση 2008)

Οι πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζουν στοιχεία για την απασχόληση, τις πωλήσεις και την κερδοφορία 629 επιχειρήσεων Α.Ε. και Ε.Π.Ε. της περιφερειακής ενότητας Αχαΐας. Τα στοιχεία προέρχονται από την έρευνα "Οι ελληνικές επιχειρήσεις το 2008, Ανάλυση αποτελεσμάτων και απασχόλησης", του Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδας (Μονάδα Έρευνας & Ανάλυσης).

Πίνακας 35 Κατανομή επιχειρήσεων κατά κλάδο και τάξεις απασχόλησης (629 ΑΕ και ΕΠΕ με έδρα στην Π.Ε. Αχαΐας – χρήση 2008)

Τάξεις απασχόλησης:		Έως 9		10 έως 49		50 έως 99		100 έως 249		250 και άνω	
Κλάδος (NACE1)		Επιχ.	Απασχ.	Επιχ.	Απασχ.	Επιχ.	Απασχ.	Επιχ.	Απασχ.	Επιχ.	Απασχ.
A	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΘΗΡΑ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ	66,7%	21,1%	33,3%	78,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
B	ΑΛΙΕΙΑ	40,0%	0,0%	20,0%	4,5%	0,0%	0,0%	20,0%	22,5%	20,0%	73,0%
Γ	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Δ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	35,3%	4,3%	51,8%	47,0%	9,4%	26,2%	2,9%	14,4%	0,7%	8,1%
Ε	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	100,0%	-	0,0%	-	0,0%	-	0,0%	-	0,0%	-
ΣΤ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	72,7%	18,2%	25,5%	66,5%	1,8%	15,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ζ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	60,3%	14,2%	34,4%	52,3%	4,2%	17,4%	1,1%	16,1%	0,0%	0,0%
Η	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	62,3%	11,6%	36,1%	80,7%	1,6%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Θ	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	63,6%	7,6%	30,3%	48,1%	3,0%	11,3%	3,0%	32,9%	0,0%	0,0%
Ι	ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Κ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	81,2%	16,9%	16,5%	62,5%	2,4%	20,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Λ	ΔΗΜ. ΔΙΟΙΚ. ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ – ΥΠΟΧ. ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Μ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	71,4%	11,4%	14,3%	22,8%	14,3%	65,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ν	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	35,7%	4,2%	57,1%	37,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	7,1%	58,0%
Ξ	ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	65,0%	14,4%	35,0%	85,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΑΔΩΝ		59,5%	9,5%	34,5%	51,3%	4,3%	17,8%	1,3%	12,5%	0,5%	8,9%

Πηγή: "Οι ελληνικές επιχειρήσεις το 2008, Ανάλυση αποτελεσμάτων και απασχόλησης", ΣΕΒ (Επεξεργασία στοιχείων βάσης της ICAP)

Πίνακας 36 Κατανομή επιχειρήσεων, πωλήσεων, κερδών προ φόρων και απασχόλησης κατά κλάδο 629 ΑΕ και ΕΠΕ με έδρα στην Π.Ε. Αχαΐας – χρήση 2008

Κλάδος (Nace1)	% Επιχειρήσεων	% Πωλήσεων	% Κερδών	% Απασχόλησης
A ΓΕΩΡΓΙΑ, ΘΗΡΑ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ	0,5%	0,5%	1,6%	0,4%
B ΑΛΙΕΙΑ	0,8%	2,2%	4,2%	4,7%
Γ ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0,3%	0,3%	0,3%	0,7%
Δ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	22,1%	35,8%	21,5%	34,8%
E ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1,1%	0,0%	-0,1%	0,0%
ΣΤ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	8,7%	4,9%	29,0%	4,7%
Z ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	30,0%	43,9%	41,1%	29,9%
H ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	9,7%	2,4%	-4,4%	6,8%
Θ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	5,2%	4,6%	12,7%	5,1%
I ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	1,4%	0,1%	-0,1%	0,2%
K ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	13,5%	2,7%	-1,0%	5,3%
Λ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
M ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1,1%	0,5%	3,0%	0,8%
N ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	2,2%	1,9%	-1,8%	4,5%
Ξ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	3,2%	0,3%	-6,0%	2,0%
ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΑΔΩΝ	100%	100%	100%	100%

Πηγή: "Οι ελληνικές επιχειρήσεις το 2008, Ανάλυση αποτελεσμάτων και απασχόλησης", ΣΕΒ (Επεξεργασία στοιχείων βάσης της ICAP)

Παρατηρούμε ότι όσον αφορά στα συνολικά κέρδη των ΑΕ και ΕΠΕ της περιφερειακής ενότητας Αχαΐας, το μεγαλύτερο μέρος προέρχεται από εμπορικές επιχειρήσεις (χονδρικό – λιανικό εμπόριο), ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά οι κατασκευές, η μεταποίηση και οι μεταφορές-αποθήκευση-τηλεπικοινωνίες.

Πίνακας 37 Κατανομή επιχειρήσεων κατά κλάδο και κατηγορία κερδοφορίας – Χρήση 2008 (629 ΑΕ και ΕΠΕ με έδρα στην Π.Ε. Αχαΐας – χρήση 2008)

Κλάδος (Nace1)	Ζημιογόνες		Οριακά κερδοφόρες		Κερδοφόρες	
	Επιχ	Απασχ	Επιχ	Απασχ	Επιχ	Απασχ
A ΓΕΩΡΓΙΑ, ΘΗΡΑ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	66,7%	100,0%
B ΑΛΙΕΙΑ	20,0%	0,0%	20,0%	4,5%	60,0%	95,5%
Γ ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Δ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	31,7%	28,7%	6,5%	8,1%	61,9%	63,2%
E ΕΝΕΡΓΕΙΑ	71,4%	-	14,3%	-	14,3%	-
ΣΤ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	25,5%	9,5%	3,6%	8,2%	70,9%	82,3%
Z ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	24,9%	12,6%	11,6%	14,5%	63,5%	72,9%
H ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	50,8%	26,9%	13,1%	24,8%	36,1%	48,3%
Θ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	27,3%	3,5%	9,1%	1,4%	63,6%	95,1%
I ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	33,3%	5,0%	0,0%	0,0%	66,7%	95,0%
K ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	41,2%	11,0%	7,1%	9,4%	51,8%	79,6%
Λ ΔΗΜ. ΔΙΟΙΚ. ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧ. ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΗ	-	-	-	-	-	-
M ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14,3%	0,0%	14,3%	0,0%	71,4%	100,0%
N ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	35,7%	63,8%	0,0%	0,0%	64,3%	36,2%
Ξ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	80,0%	86,6%	5,0%	2,1%	15,0%	11,3%
ΣΥΝΟΛΟ	33,7%	21,5%	8,6%	10,0%	57,7%	68,5%

Πηγή: "Οι ελληνικές επιχειρήσεις το 2008, Ανάλυση αποτελεσμάτων και απασχόλησης", ΣΕΒ (Επεξεργασία

στοιχείων βάσης της ICAP)

Σημ: Οριακά κερδοφόρες είναι οι επιχειρήσεις που έχουν καθαρό περιθώριο κέρδους μικρότερο από το 25% του μέσου καθαρού περιθωρίου κέρδους του δείγματος των 35.715 ΑΕ και ΕΠΕ, δηλαδή λιγότερο από 0,7%. Κερδοφόρες είναι αντίστοιχα οι επιχειρήσεις που έχουν καθαρό περιθώριο κέρδους μεγαλύτερο από 0,7%.

Στον τελευταίο πίνακα παρατηρούμε ότι μόλις 14,3% των επιχειρήσεων του κλάδου της ενέργειας, είναι κερδοφόρες, αφού οι περισσότερες έχουν ξεκινήσει τη λειτουργία τους τα τελευταία χρόνια και έχουν πραγματοποιήσει επενδύσεις σημαντικού κόστους. Ζημίες εμφανίζουν οι περισσότερες επιχειρήσεις του κλάδου άλλες υπηρεσίες ενώ ιδιαίτερα αρνητική είναι η εικόνα και στα ξενοδοχεία-εστιατόρια.

Εκτός από τον κλάδο ορυχεία-λατομεία, τα μεγαλύτερα ποσοστά κερδοφόρων επιχειρήσεων εμφανίζονται στους κλάδους της εκπαίδευσης και των κατασκευών.

8. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

8.1. Αναπτυξιακή φυσιογνωμία

Η περιοχή των Δήμων Αιγιαλείας και Καλαβρύτων εμφανίζει μακρά ιστορική πορεία, ιδιαίτερα αξιόλογο φυσικό περιβάλλον, τα οποία αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την προσέλκυση τουρισμού. Η ανάπτυξη μεταφορικών υποδομών (Ολυμπία Οδός, Σιδηρόδρομος, Λιμάνι Αιγίου κλπ) θα δώσει τη δυνατότητα στην περιοχή μελέτης να μεγιστοποιήσει τα οφέλη των σημαντικών τουριστικών υποδομών που διαθέτει.

Σε κάθε περίπτωση, μία από τις βασικές πηγές απασχόλησης και εισοδήματος στους Δήμους Αιγιαλείας και Καλαβρύτων είναι πρωτογενής τομέας καθώς και η μεταποίηση αγροτικών προϊόντων.

Οι **δυνατότητες ανάπτυξης** του πρωτογενή τομέα είναι συνυφασμένες με:

- Τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- Την προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών.
- Τη διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων.
- Τη βελτίωση των αγροτικών και αλιευτικών υποδομών.
- Τη βελτίωση της ποιότητας με έμφαση στα προϊόντα ονομασίας προέλευσης.
- Τη βελτίωση των δομών και μηχανισμών πληροφόρησης, εκπαίδευσης και τεχνικής υποστήριξης του ανθρώπινου δυναμικού.
- Τη συνδυασμένη ανάπτυξη νέων μεθόδων γεωργικών, κτηνοτροφικών, μελισσοκομικών και αλιευτικών δραστηριοτήτων μέσα από την καθετοποίηση της παραγωγής τους.

Η θέση των Δήμων Αιγιαλείας και Καλαβρύτων στην ευρύτερη περιοχή:

Η περιοχή των Δήμων Αιγιαλείας και Καλαβρύτων εντασσόμενη στα γεωγραφικά και διοικητικά όρια της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, είναι λογικό να αντλεί μια σειρά από συγκριτικά πλεονεκτήματα τα οποία αναφέρονται σε ολόκληρη την περιοχή.

Από τους στόχους και τις κατευθύνσεις του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Π.Π.Χ.Σ.Α.Α.), η διεθνής προοπτική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εμφανίζεται σαφώς ενισχυμένη.

Η φυσιογνωμία της ΠΔΕ, στο πλαίσιο της χωροταξικής ολοκλήρωσης του ελληνικού χώρου μέσα από τα μεγάλα έργα υποδομών και την υλοποίηση των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών – επικοινωνιών και των κόμβων ανάπτυξης συνδυασμένων μεταφορών, προσδιορίζεται από τα παρακάτω στοιχεία – αναπτυξιακούς πυλώνες:

- ως νότια – δυτική Πύλη της χώρας προς την Κεντρική Μεσόγειο,
- ως κεντρικός πόλος ανάπτυξης στον άξονα της Αδριατικής – Ιονίου,
- ως τουριστικός προορισμός με διεθνούς αξίας αρχαιολογικό, πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον (Αρχαία Ολυμπία, Δελφοί, Επίδαυρος, Καλάβρυτα, περιοχές Natura, περιοχές Ramsar, κλπ.),
- ως εμπορευματικός – διαμετακομιστικός κόμβος των δικτύων διευρωπαϊκής συνεργασίας και ανάπτυξης στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης (Νότιο Μεσογειακό Τόξο), με εστία τα λιμάνια Πατρών, Πλατυγιαλίου, Αστακού,
- ως κόμβος έρευνας και τεχνολογίας με εστία τις Πανεπιστημιακές υποδομές, το Τεχνολογικό Πάρκο Πατρών, το ΙΤΥ, το υπό ίδρυση Ερευνητικό κέντρο, κλπ.
- ως κέντρο υψηλού επιπέδου υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας.

Έργα μεγάλης κλίμακας, όπως οι ζεύξεις Ρίου Αντιρρίου και Ακτίου – Πρέβεζας, η ολοκλήρωση της Ιόνιας Οδού, ο σιδηροδρομικός Δυτικός Άξονας και η αναβάθμιση της «Διαγωνίου»¹⁸, η βελτίωση των λιμενικών εγκαταστάσεων και των εγκαταστάσεων αεροδρομίων αναμένεται να αναβαθμίσουν το ρόλο της Περιφέρειας συνολικά στο χώρο του δυτικού αναπτύγματος της χώρας και ειδικότερα στο χώρο της Πελοποννήσου, της Ηπείρου και της Δυτικής Μακεδονίας.

Η προοπτική της περιοχής, όπως προκύπτει από τα παραπάνω, αποκτά νέα αναπτυξιακή ώθηση, με έμφαση στο υπερτοπικό εμπόριο, τον τουρισμό, τον πολιτισμό, την αναψυχή, την έρευνα – τεχνολογία και τις υπηρεσίες, με παράλληλη αναβάθμιση και ανάδειξη του πλούσιου φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, καθώς και του ρόλου της ευρύτερης περιοχής Πατρών ως σύγχρονου αστικού κέντρου εθνικής και διεθνούς εμβέλειας με έμφαση στην Κοινωνία της Πληροφορίας, και την Καινοτομία.

Ειδικότερα η ΠΔΕ τείνει να μετατραπεί σε σταυροδρόμι συνδυασμένων μεταφορών και περιοχή σύγκλισης των δύο εθνικών – διεθνών αξόνων ανάπτυξης: του υπάρχοντος (ΠΑΘΕ) και υπό αναβάθμιση κεντρικού αναπτυξιακού άξονα που εκτείνεται μέχρι την Καλαμάτα και του υπό υλοποίηση δυτικού άξονα παρά την Ιόνια Οδό, με πόλους ανάπτυξης το εθνικό – μητροπολιτικό κέντρο των Πατρών και τα αστικά δίκτυα της περιφέρειας (Αργίνιο -

¹⁸ «Διαγωνίος» διαπεριφερειακός οδικός άξονας: Λαμία – Ιτέα – Αντίρριο – Πάτρα

Μεσολόγγι – Πύργος – Αμαλιάδα) σε διασύνδεση και με το αστικό κέντρο της Ηγουμενίτσας – βόρεια δυτική πύλη της χώρας. Επίσης διαμορφώνονται οι προϋποθέσεις ανάπτυξης ισχυρότερων διαπεριφερειακών αλληλεξαρτήσεων τόσο με την Πελοπόννησο, όσο και με τη Στερεά Ελλάδα και την Ήπειρο. Οι χωροταξικές σχέσεις με τη Δυτική Μακεδονία και Κεντρική Ελλάδα εξακολουθούν να είναι ισχνές επειδή η λειτουργία της Γέφυρας είναι ακόμα πρόσφατη. Όμως η προτεινόμενη δημιουργία της «Διαγωνίου» ως διευρωπαϊκού άξονα μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην σύνδεση με την Κεντρική Ελλάδα.

Στο Πλατυγιάλι διαμορφώνονται οι προϋποθέσεις τρίτης πύλης εισόδου – εξόδου στον Δυτικό Άξονα, ως λιμένα εμπορικού – βιομηχανικού και ως μιας από τις τέσσερις θεσμοθετημένες ελεύθερες ζώνες εμπορίου της χώρας μας που έχει όμως την μοναδικότητα να είναι και χωροθετημένη βιομηχανική περιοχή.

Γενικότερα για το Δυτικό Διαμέρισμα προδιαγράφονται σημαντικές δυνατότητες διαπεριφερειακής σύγκλισης και χωρικής συνοχής. Συγκεκριμένα:

- Το δυτικό ανάπτυγμα της Ελλάδας με ενοποιητικό κορμό την Ιόνια Οδό (Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου) και βασικούς πόλους ανάπτυξης την Πάτρα, την Ηγουμενίτσα και την Καλαμάτα, καθώς και το νησιωτικό ανάπτυγμα των Ιονίων Νήσων με το οποίο εκτιμάται ότι θα αναπτυχθούν ισχυρότεροι οριζόντιοι δεσμοί, ενσωματώνεται στο ενιαίο πλέγμα εθνικών αναπτυξιακών αξόνων.
- Η ιδιαίτερη φυσιογνωμία της Δυτικής Ελλάδας μέσα και από τον ειδικό σχεδιασμό ανάπτυξης των ορεινών της όγκων και την αξιοποίηση του πλούσιου αποθέματος που διαθέτει σε φυσικά τοπία – πολιτιστικά δίκτυα, σε συνδυασμό με αξιόλογες ακτές, αναμένεται να αποκτήσει συνοχή και διαπεριφερειακή ισορροπία.
- Σημασία αποκτούν στον περιφερειακό σχεδιασμό οι άξονες διαπεριφερειακής συνεργασίας και ανάπτυξης που σχηματοποιούνται με τις νέες οδικές συνδέσεις της Κεντρικής με τη Βόρεια και τη Δυτική Ελλάδα, όπως ο άξονας Λαμία – Ιτέα – Άμφισσα – Αντίρριο – Πάτρα (διαπεριφερειακός αναπτυξιακός άξονας, «διαγώνιος» οδικός άξονας) καθώς και ο άξονας Τρίπολη – Πάτρα που διασυνδέει τα περιφερειακά κέντρα της Πελοποννήσου με τις περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας και Ηπείρου.

Σημειώνονται ότι και τα μεγάλα έργα υποδομών και ειδικότερα: ο οδικός και σιδηροδρομικός άξονας ΠΑΘΕ, η Ιόνια Οδός, ο νέος Λιμένας Πατρών και η δημιουργία της βιομηχανικής εμπορικής και επιχειρηματικής περιοχής Λιμένος Πλατυγιάλιου Αστακού, αναμένεται να αναβαθμίσουν την Περιφέρεια.

Με τα μεγάλα έργα υποδομών η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποκτά τις βασικές προϋποθέσεις για άρση της απομόνωσής της στον εθνικό και διεθνή χώρο, ισόρροπη

ένταξή της στον εθνικό – διεθνή Δυτικό Αναπτυξιακό άξονα της χώρας, αναβάθμισή της σε θαλάσσια δυτική πύλη της χώρας και κόμβο συνδυσασμένων μεταφορών ενταγμένο στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, τέλος δε για μια ισόρροπη ενδοπεριφερειακή ανάπτυξή της που θα επιτρέψει την αναβάθμιση του αναπτυξιακού της ρόλου, την πολυκεντρική οργάνωση του χώρου της και την αξιοποίηση των πλούσιων και διεθνούς σημασίας συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει στους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους.

Εστιάζοντας στην περιοχή της Αιγιαλείας και των Καλαβρύτων γίνεται σαφές πως οι νέοι Δήμοι καλούνται σταδιακά να λειτουργήσουν σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, όπου αναμφισβήτητα, τα φυσικά, πολιτικά, οικονομικά και πολιτισμικά σύνορα χάνουν προοδευτικά την ισχύ τους, επιτρέποντας την ίδια στιγμή την ελεύθερη και απρόσκοπτη ροή οικονομικών και πολιτισμικών στοιχείων. Επιπρόσθετα, η περιοχή καλείται να αποκτήσει χαρακτηριστικά μιας σύγχρονης Ευρωπαϊκής περιοχής, η οποία θα πρέπει να αναπτυχθεί σε μια ενοποιημένη αγορά, χωρίς ισχυρούς περιορισμούς από εθνικά σύνορα και μειωμένες παρεμβατικές δυνατότητες για εθνικές κυβερνήσεις.

Το νέο, υπό διαμόρφωση, περιβάλλον, απαιτεί την ανάπτυξη δραστηριοτήτων οι οποίες να εξασφαλίζουν εισόδημα για τον πληθυσμό των περιοχών αυτών καθώς και τη δυνατότητα βιώσιμης ανάπτυξης στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Η ευρύτερη περιοχή των Δήμων Αιγιαλείας και Καλαβρύτων, όπως καταγράφεται από την αποτύπωση των χαρακτηριστικών του εξωτερικού περιβάλλοντος, συμπερασματικά διαθέτει:

- προσβασιμότητα σε δίκτυα υποδομών, τόσο συγκοινωνιακά όσο και τηλεπικοινωνιακά, η οποία ολοένα και βελτιώνεται μέσω σημαντικών έργων παρέμβασης,
- σημαντικό επίπεδο ποιότητας ζωής, το οποίο μεταφράζεται σε υψηλής ποιότητας φυσικό αλλά και πολιτιστικό περιβάλλον,
- αναπτυσσόμενο επίπεδο δεξιοτήτων και μόρφωσης αναφορικά με τον τοπικό πληθυσμό, με περαιτέρω περιθώρια βελτίωσης,
- σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών απασχόλησης και ενθάρρυνσης της τοπικής επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα στους τομείς του τουρισμού, των αγροτικών-κτηνοτροφικών προϊόντων, των μεταφορών και των κατασκευών.

Από την άλλη πλευρά, κρίνεται ιδιαιτέρως αναγκαία η χάραξη και η εφαρμογή πολιτικών, οι οποίες θα διαφυλάξουν, θα προστατεύσουν και θα εγγυηθούν την συνέχιση της ανάπτυξης υπό το πρίσμα της αειφορίας και της περιβαλλοντικής προστασίας, μιας και μεγάλο μέρος των φυσικών πόρων της περιοχής βρίσκεται υπό τον κίνδυνο υποβάθμισης και απαξίωσης.

Ζητούμενο είναι η υλοποίηση πολιτικών οι οποίες θα επιτρέψουν την ενθάρρυνση και ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και απασχόλησης, την συγκράτηση του τοπικού

πληθυσμού, σε μια προσπάθεια ισόρροπης ανάπτυξης μεταξύ του πληθυσμού και των οικονομικών δραστηριοτήτων, η οποία θα εντάσσεται σε ένα γενικότερο στόχο, ο οποίος θα αναφέρεται στην βέλτιστη λειτουργία του τοπικού παραγωγικού συστήματος σε συνδυασμό με την επίτευξη κοινωνικής ισορροπίας και ισότητας.

9. ΔΥΝΑΜΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Πρωτογενής τομέας

Όπως αναλυτικά παρουσιάστηκε στην ανάλυση που προηγήθηκε, ο πρωτογενής τομέας συμμετέχει με υψηλό ποσοστό στην τοπική παραγωγή και στην απασχόληση στην περιοχή παρέμβασης. Επιπλέον, η παραγωγή αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων αποτελεί τη βάση του παραγωγικού κυκλώματος, καθώς αποτελεί την πρώτη ύλη για μεταποιητικές μονάδες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης.

Προϋποθέσεις και ευκαιρίες ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα αποτελούν:

- Η εξειδίκευση στην παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιοτικής αξίας.
- Η προστασία του περιβάλλοντος.
- Η μεταποίηση των προϊόντων του πρωτογενή τομέα και η αύξηση της προστιθέμενης αξίας τους.
- Η οργανωμένη προβολή και δημιουργία «ταυτότητας» για τα χαρακτηριστικά προϊόντα της περιοχής.
- Η κατάρτιση των αγροτών για την εφαρμογή νέων μεθόδων παραγωγής και προώθησης στα πλαίσια των διεθνώς μεταβαλλόμενων διατροφικών συνηθειών και του περιορισμού των επιδοτήσεων.
- Η εξειδίκευση στην παραγωγή παραδοσιακών αλλά και νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής – γαστρονομικής αξίας.
- Η αξιοποίηση εναλλακτικών/ συμπληρωματικών πηγών εισοδήματος όπως επεξεργασία καρπών και υπολειμμάτων για την παραγωγή υγρών βιοκαυσίμων.

Η δυνατότητες ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα στην περιοχή παρέμβασης είναι συνυφασμένες με την προώθηση των αρχών και των παραγωγικών προτύπων της **πράσινης οικονομίας**.

Στην οικονομία της χώρας μας, το 73% του Α.Ε.Π., αποτελεί η κατανάλωση η οποία ουσιαστικά κινείται ερήμην της παραγωγικής ταυτότητας και ικανότητας μεγεθύνοντας τόσο το δημόσιο χρέος όσο και τα ελλείμματα.

Ο αγροτικός τομέας, αποτελεί τον τομέα που συμπυκνώνει τις αρνητικές συνέπειες του παραγωγικού καταναλωτικού προτύπου και πολλαπλασιάζει τα προβλήματα.. Οι ορεινές περιοχές έχουν εγκαταλειφθεί παντελώς και η ύπαιθρος καταρρέει οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά. Στις πεδινές περιοχές η χημικοσυντηρούμενη γεωργία παράγει πλεονάσματα και καταναλώνει επιδοτήσεις και υδατικούς πόρους. Η διαθεσιμότητα για

ανασφάλιστη εργασία των οικονομικών μεταναστών και οι επιδοτήσεις, συντηρούν ακόμη μια θνησιγενή γεωργία και κτηνοτροφία, που αδυνατεί όμως να εφοδιάσει την αγορά με βασικά είδη διατροφής.

Τα βασικά διαρθρωτικά προβλήματα του αγροτικού τομέα αποτελούν ο μικρός κλήρος (ο μέσος κλήρος στην Ελλάδα ισούται με 45 στρ. ενώ στην Ε.Ε. με 200 στρ. και στην Αμερική με 2000 στρ., με τάσεις διεύρυνσης του κλήρου στις δυο τελευταίες) και η γεωμορφολογία, τα 2/3 των επιχειρήσεων στο σύνολο των 800.000 της χώρας βρίσκονται σε ορεινές, ημιορεινές και νησιωτικές περιοχές και προσφέρονται μόνο για συστήματα εκτατικής γεωργίας.

Η ηλικιακή σύνθεση και το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών συμπληρώνουν τις διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής γεωργίας

Η μακροβιότητα αγαθών και υπηρεσιών, η ενίσχυση της εργασίας και όχι της κατανάλωσης, η επανάχρηση του αγροτικού χώρου και των χωριών, η παραγωγή προϊόντων διατροφής στην γεωργία και κτηνοτροφία με στροφή στα βιολογικά και υγιεινά προϊόντα με μείωση φυτοφαρμάκων, η μεταποίηση και ο εξαγωγικός προσανατολισμός, αποτελούν λύσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της υπαίθρου.

Τα προηγούμενα έτη στα πλαίσια των προγραμμάτων LEADER και ΟΠΑΑΧ πραγματοποιήθηκαν ορισμένα βήματα με επενδύσεις στην πράσινη οικονομία. Ενδεικτικά αναφέρουμε επενδύσεις στον Αγροτουρισμό, την «μικρή» μεταποίηση προϊόντων αγροτικής παραγωγής, καινοτόμες πρωτοβουλίες συλλογικής επιχειρηματικότητας, ανάδειξη της αγροτικής πολιτιστικής κληρονομιάς και του Φυσικού Περιβάλλοντος, που υποστηρίχθηκαν από αυτά τα προγράμματα.

Η **βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία** αποτελεί από την φύση της βασικό κεφάλαιο του προτεινόμενου και απόλυτα ρεαλιστικού παραγωγικού προτύπου.

Ο **αγροτουρισμός** και οι **εξαγωγές τυποποιημένων αγροτικών προϊόντων ποιότητας** θα είναι από τους ελάχιστους τομείς εισροών χρημάτων την προσεχή περίοδο και μπορούν να καταστούν πρωταγωνιστικοί καθώς θα διαθέτουν ρευστότητα όταν σε άλλους τομείς της οικονομίας αναμένεται σμίκρυνση δραστηριοτήτων.

Επίσης στην ελληνική ύπαιθρο και συγκεκριμένα στην περιοχή παρέμβασης είναι βιώσιμο το «**Παραδοσιακό Σύστημα Παραγωγής**» για τους εξής λόγους:

- Περιλαμβάνει μικρές αγροτικές επιχειρήσεις που καλλιεργούν παραδοσιακά πολλά προϊόντα στον ίδιο χώρο, ενώ συνδυάζει και εκτροφή ζώων.
- Θεωρείται περισσότερο αποτελεσματικό λόγω της μεγαλύτερης αξιοποίησης των

διαθέσιμων εισροών.

- Συμβάλει στην συντήρηση της βιοποικιλότητας.
- Απαιτεί περισσότερη χειρονακτική εργασία και προσωπική εμπλοκή του αγρότη.
- Παράγει περισσότερα φυσικά (υγιεινά) και ποιοτικά προϊόντα.
- Είναι φιλικό στο περιβάλλον διαφυλάσσοντας την ανθρώπινη υγεία.
- Πέραν της αισθητικής ανωτερότητας, όταν υπάρχει ανάλογη βούληση από τον αγρότη, μπορεί η μικρή επιχείρηση να αποτελέσει πρότυπο οικολογικής ισορροπίας.
- Στηρίζει την τοπική οικονομία, δημιουργώντας απασχόληση και εισοδήματα που δαπανώνται σε τοπικό επίπεδο.
- Οι κοινότητες μικρών αγροκτημάτων έχουν περισσότερη ζωή, πολιτισμό και συμμετοχή των πολιτών στα κοινά.

Το παραδοσιακό σύστημα παραγωγής, υπέστη τις τελευταίες δυο δεκαετίες την επίδραση του βιομηχανικού συστήματος παραγωγής. Σαν αποτέλεσμα ο αγροτικός τομέας χωρών με μικρές αγροτικές επιχειρήσεις να οδηγηθεί σε αδιέξοδο.

Ελπιδοφόρο μήνυμα αποτελεί η αναστροφή που ξεκινά διστακτικά με τα φιλικά στο περιβάλλον συστήματα παραγωγής που επαναφέρουν το παραδοσιακό σύστημα παραγωγής μετά από απαίτηση των καταναλωτών.

Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα, με εφαρμογή των αρχών της πράσινης οικονομίας προϋποθέτει:

- Δικτύωση των τοπικών παραγωγών.
- Ανάπτυξη συνεργασιών για τη δημιουργία υποδομών με επιμερισμό του σχετικού κόστους.
- Κατάρτιση του εργατικού δυναμικού με στόχο την εξοικείωση με νέα πρότυπα παραγωγής και διάθεσης των τοπικών προϊόντων.

Μεταποίηση αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων

Όπως προαναφέρθηκε η μεταποιητική δραστηριότητα στην περιοχή παρέμβασης βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην επεξεργασία των τοπικών προϊόντων της πρωτογενούς παραγωγής. Συνεπώς, οι ευκαιρίες που προσφέρει η ανάπτυξη της πράσινης οικονομίας επεκτείνονται και στον τομέα της μεταποίησης αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών προϊόντων και των εξ αυτών παραγόμενων τροφίμων, επιτυγχάνεται κυρίως με τον εκσυγχρονισμό και την τεχνολογική αναβάθμιση των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, αλλά και των βιοτεχνικών και βιομηχανικών μονάδων τυποποίησης αγροτικών προϊόντων και μεταποίησης αυτών σε ποιοτικά και ασφαλή τρόφιμα. Επιπλέον, τόσο στον πρωτογενή τομέα της αγροτικής παραγωγής όσο και στο δευτερογενή τομέα της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, επιβάλλεται η υιοθέτηση νέων μεθόδων και διαδικασιών παραγωγής, με την εφαρμογή των οποίων θα διασφαλισθεί η αιφορική αξιοποίηση των φυσικών πόρων, η ποιότητα και η ασφάλεια των παραγομένων τροφίμων, η ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον και στη βιοποικιλότητα, η υγεία και η σωστή μεταχείριση των παραγωγικών ζώων, όπως επίσης και η εφαρμογή των απαιτήσεων της αγοράς ντόπιας και διεθνούς. Ακόμη απαραίτητη είναι η έμφαση στην παραγωγή νέων καινοτόμων προϊόντων και στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που συγκεντρώνουν τα παραδοσιακά Ελληνικά προϊόντα.

Για την υλοποίηση των ανωτέρω, συμβάλει καθοριστικά η **ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών**, τόσο στην παραγωγή, όσο και στην εμπορία των τοπικών προϊόντων. Η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών με τη σειρά της απαιτεί αφενός μεν επενδύσεις σε εξοπλισμό, αφετέρου δε κατάρτιση του εργατικού δυναμικού με στόχο την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρονται.

Κατασκευαστικός κλάδος

Οι κατασκευές αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας αφού υπολογίζεται ότι συμμετέχουν κατά περίπου 7% στη διαμόρφωση του ΑΕΠ και πάνω από 8% στην συνολική απασχόληση. Ωστόσο, η συνολική συμβολή του κλάδου, άμεση και έμμεση, υπερβαίνει το 15% του ΑΕΠ και το 17% της απασχόλησης.

Παράλληλα, η συμβολή του κλάδου στην ανάπτυξη της χώρας, αλλά και της τοπικής οικονομίας είναι καθοριστική, λόγω των ισχυρών διασυνδέσεων του με βασικούς βιομηχανικούς και άλλους κλάδους.

Παρά τη μεγάλη καθίδρυση, τόσο της δημόσιας, όσο και της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας στη διάρκεια της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, η συμβολή του κλάδου στην τοπική οικονομία παραμένει πολύ σημαντική. Η αναμενόμενη επανεκκίνηση των προγραμματισμένων δημόσιων έργων στην ευρύτερη περιοχή και οι στεγαστικές ανάγκες των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων της περιοχής δημιουργούν ευνοϊκές προοπτικές απασχόλησης το επόμενο διάστημα.

Τουρισμός

Όσον αφορά στον **τουρισμό** τονίζονται οι μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη ποικίλων **δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού** (πολιτιστικός, θρησκευτικός, οικολογικός, τουρισμός δραστηριοτήτων κ.ά). Η περιοχή διαθέτει σημαντική τουριστική υποδομή και συγκεντρώνει συγκριτικά πλεονεκτήματα, από πλευράς κλίματος και γεωγραφικής θέσης (τοποθέτηση στο αρχαιολογικό τρίγωνο Δελφών – Ολυμπίας – Μυκηνών, πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό κάλλος, κλπ.).

Η συμβολή της τουριστικής οικονομίας το 2010 στο ΑΕΠ της Ελλάδας φτάνει το 15,3%, ενώ η συνολική απασχόληση στην τουριστική οικονομία (746.200 θέσεις εργασίας) αντιστοιχεί στο 17,9% των απασχολούμενων. Μέχρι το 2019 η απασχόληση στην τουριστική οικονομία μπορεί να αυξηθεί τουλάχιστον κατά 360.000 άτομα, καλύπτοντας το 100% των ανέργων κατά το 2009.

Συγκρινόμενος σε παγκόσμιο επίπεδο, ο ελληνικός τουρισμός καταγράφει ικανοποιητικές επιδόσεις. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO), η Ελλάδα το 2010 ήταν 17^η σε επίπεδο διεθνών αφίξεων και 21^η σε επίπεδο εσόδων. Επίσης, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF) το 2011, η χώρα μας καταλαμβάνει την 29^η θέση μεταξύ 139 χωρών στο Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας, ενώ στο Γενικό Δείκτη Ανταγωνιστικότητας καταλαμβάνει μόλις την 83^η.

Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι ο ελληνικός τουρισμός είναι ένας από τους ελάχιστους τομείς της εθνικής οικονομίας, ο οποίος είναι ανταγωνιστικός σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ο τουρισμός ως εργαλείο και οι εμπλεκόμενοι φορείς ως εκτελεστές της αναπτυξιακής διαδικασίας μπορούν να καταλήξουν σε μια αποδοτική και ποιοτική οικονομική δραστηριότητα που ενισχύει την περιοχή παρέμβασης τόσο σε οικονομικό επίπεδο (κεφάλαιο, επενδύσεις, επιχειρηματικότητα, αύξηση εισοδήματος), όσο και σε κοινωνικό, αποτρέποντας τον ενεργό πληθυσμό από την μετανάστευση, δημιουργώντας θέσεις απασχόλησης, είτε άμεσα σε τουριστικές επιχειρήσεις, είτε έμμεσα ενισχύοντας τις επιχειρήσεις που παράγουν προϊόντα που καταναλώνει ο τουρισμός.

Η **αξιοποίηση των τουριστικών δυνατοτήτων** της περιοχής παρέμβασης μπορεί να προωθηθεί περαιτέρω, με έμφαση στα εξής:

- Αξιοποίηση παραλιακών περιοχών της Αιγιαλείας.
- Αξιοποίηση ορεινών περιοχών με ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

- Αξιοποίηση του Χιονοδρομικού Κέντρου Καλαβρύτων.
- Δημιουργία μιας τουριστικής ταυτότητας για την περιοχή.
- Συνδυαστική προώθηση των τουριστικών δυνατοτήτων και των προϊόντων τοπικής παραγωγής.

Κοινωνική Οικονομία

Ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας βρίσκεται σε εμβρυακό στάδιο αυτή τη στιγμή στη χώρα μας και προσφέρει ένα πολύ μικρό ποσοστό των συνολικών θέσεων απασχόλησης, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά των περισσότερων αναπτυγμένων χωρών της Ε.Ε.

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την εφαρμογή πολιτικών για την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας, δημιουργούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του εν λόγω τομέα το επόμενο διάστημα.

Η έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας αναφέρεται στο σύνολο των οικονομικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα, όπως κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, ΜΚΟ, ιδρύματα κ.ά., με στόχο το συλλογικό οικονομικό και κοινωνικό συμφέρον αλλά και τη διασφάλιση του συλλογικού συμφέροντος των ίδιων των μελών των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων, ΜΚΟ κλπ.

Η εφαρμογή της Κοινωνικής Οικονομίας βασίζεται:

- Στην απασχόληση ευπαθών και ευάλωτων κοινωνικά ομάδων.
- Στην επανεπένδυση των κερδών σε σκοπούς της επιχείρησης με έμφαση στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Στον κοινωνικού χαρακτήρα καταστατικό σκοπό.
- Στην περιορισμένη διανομή κερδών βάσει της συμβολής των εργαζομένων στο έργο και τις υπηρεσίες της κοινωνικής επιχείρησης και όχι βάσει της συμβολής τους στο μετοχικό κεφάλαια.

Η Κοινωνική Οικονομία στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Η Κοινωνική Οικονομία έχει ήδη αναπτυχθεί ιδιαίτερα στην Ευρώπη, με εντυπωσιακά αποτελέσματα, τόσο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας όσο και στην παροχή ποιοτικών κοινωνικών υπηρεσιών. Μάλιστα, σήμερα αντιπροσωπεύει περίπου το 10% των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και απασχολεί περίπου 11 εκατ. εργαζομένους, ενώ

αντιπροσωπεύει περίπου το 5,9% της συνολικής απασχόλησης και το 6,7% της μισθωτής απασχόλησης.

Συγκεκριμένα:

- Στην Ισπανία, τη δεκαετία 1990-2000, η αύξηση της απασχόλησης στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας είναι της τάξης του 57,95% (από 224.000 θέσεις εργασίας σε περίπου 354.000 το 2000).
- Στην Ιταλία, μεταξύ 1991 και 2001 η αύξηση στην απασχόληση για τους κοινωνικούς συνεταιρισμούς ανέρχεται στο 400% (από 27.000 θέσεις το 1991 σε 149.000 το 2001).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί σήμερα τον τομέα αυτό ως προνομιακό πεδίο εφαρμογής πολιτικών για την απασχόληση, την τοπική ανάπτυξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ο οποίος ανοίγει νέες διεξόδους επιχειρηματικής δράσης ενώ δημιουργεί προϋποθέσεις επένδυσης στο λεγόμενο «κοινωνικό κεφάλαιο» και στην κοινωνική καινοτομία. Στο πλαίσιο της **Στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020»**, η κοινωνική καινοτομία αποτελεί ξεχωριστή πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με στόχο τη συγκέντρωση όλων των φορέων της κοινωνίας των πολιτών και την αξιοποίησή τους προς μια δυναμική, επιχειρηματική και καινοτόμο Ευρώπη.

Η Κοινωνική Οικονομία στην Ελλάδα:

Μέχρι πρότινος, στο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο δεν υπήρχε καμία αναγνώριση του τομέα της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας. Η έλλειψη θεσμικού πλαισίου δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στην ανάπτυξη του τομέα. Πέρα από τη γραφειοκρατία και την έλλειψη ενός βιώσιμου μοντέλου λειτουργίας τους, την έλλειψη επιχειρηματικής τεχνογνωσίας και ανάλογης εκπαίδευσης των στελεχών τους, και τη δυσκολία δικτύωσης και προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών τους, η βιωσιμότητα, πόσο μάλλον η ανάπτυξη τέτοιου είδους δράσεων στη χώρα μας δεν καθίσταται δυνατή. Επιπλέον, οι θεσμοί της ανταγωνιστικής οικονομίας – όπως τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα – δεν αναγνωρίζουν τις ιδιαίτερες συνθήκες που διέπουν την κοινωνική επιχειρηματικότητα με αποτέλεσμα τη δυσχερή πρόσβαση των φορέων σε αυτές τις πηγές χρηματοδότησης. Συνεπώς, η επιβίωσή τους καθίσταται δέσμια της κρατικής χρηματοδότησης ενώ εξαρτάται και από την «ευαισθησία» ή την «καλή πίστη» του ιδιωτικού τομέα και των πολιτών.

Δεν αποτελεί συνεπώς έκπληξη ότι, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η συνεισφορά του τομέα στην απασχόληση στην Ελλάδα – συγκριτικά με ό,τι ισχύει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες-συνεχίζει να παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Συγκεκριμένα, η χώρα μας

εμφανίζει τα μικρότερα ποσοστά μεταξύ των 15 κρατών μελών της Ε.Ε. που έχουν τη σχετική εμπειρία. Η απασχόληση στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας αντιπροσωπεύει μόλις το 1,8% της συνολικής απασχόλησης και το 2,9% της μισθωτής εργασίας.

Στην Ελλάδα υπολογίζονται:

- 8.400 περίπου συνεταιρισμοί με 950.000 περίπου μέλη
- 1.500-2.000 οργανώσεις εθελοντισμού, από τις οποίες 200-300 έχουν ενεργό δράση, εκ των οποίων 115-200 δραστηριοποιούνται στο χώρο του περιβάλλοντος και της οικολογίας
- Μικτές οργανώσεις, εθελοντικές οργανώσεις με στοιχεία συνηγορίας με νομικές μορφές σωματείων, σωματείων ειδικώς αναγνωρισμένων ως φιλανθρωπικών, αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών, ιδρυμάτων, και ενώσεων προσώπων, οργανώσεις ή και εταιρικά σχήματα που αναπτύσσουν δραστηριότητες ένταξης αποκλεισμένων ομάδων του πληθυσμού στην αγορά εργασίας και έχουν οικονομικό αντικείμενο.
- 71 γυναικείοι συνεταιρισμοί με 1.903 μέλη
- 68 συνεταιριστικές θεραπευτικές μονάδες στα ψυχιατρικά νοσοκομεία
- 15 ΚΟΙ.Σ.Π.Ε. με αντικείμενο την ένταξη των ψυχικά ασθενών στην αγορά εργασίας, αλλά και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

Παρόλα αυτά, οι **αναπτυξιακές προοπτικές** του τομέα στην Ελλάδα διαφαίνονται σημαντικές. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του IOBE **«Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2009-2010: Αναζητώντας διέξοδο από την κρίση»** όπου για πρώτη φορά εξετάζεται η δυναμική της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, τα συμπεράσματα είναι ιδιαίτερος ενθαρρυντικά, τόσο όσον αφορά στη συμβολή τους στην απασχόληση, όσο και στην καινοτομία.

Νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων:

Το νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Κοινωνικών Επιχειρήσεων¹⁹ περιλαμβάνει:

- A) Θεσμοθέτηση του χώρου της Κοινωνικής Οικονομίας και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και καταγραφή των φορέων της.
- B) Θεσμοθέτηση μιας νέας μορφής κοινωνικής επιχείρησης που βασίζεται στον αστικό συνεταιρισμό, της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης, η οποία μπορεί να ενισχύεται

¹⁹ Νόμος 4019/2011: Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

από πόρους που προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και λειτουργεί με τις εξής βασικές αρχές:

- Την ελεύθερη συμμετοχή
- Τη δημοκρατική διοίκηση: «ένα πρόσωπο, μια ψήφος»
- Τη δίκαιη (περιορισμένη) διανομή των κερδών και την έμφαση στην επανεπένδυσή τους
- Το αδιαίρετο, ολικώς ή μερικώς, του ιδίου κεφαλαίου
- Την αλληλεγγύη
- Την ανεξαρτησία από τις κρατικές δομές

Γ) Αναγνώριση των υφιστάμενων φορέων κοινωνικής οικονομίας υπό το βασικό περιορισμό ότι είναι πάροχοι υπηρεσιών ή αγαθών προς το κοινωνικό σύνολο χωρίς να επιδιώκουν πρωτίστως το κέρδος (π.χ. συνεταιρισμοί, ΜΚΟ, σωματεία, Ιδρύματα, εθελοντικές οργανώσεις, προστατευμένα παραγωγικά εργαστήρια, κ.α.)

Κοινωνικά οφέλη από την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα:

Με το σχέδιο νόμου θεμελιώνεται η έννοια της Κοινωνικής Οικονομίας και εισάγεται μια νέα νομική μορφή κοινωνικής επιχείρησης. Επίσης, τίθενται οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση υφιστάμενων νομικών μορφών, φορέων κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας. Με το νέο θεσμικό πλαίσιο δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την:

- Συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στο πεδίο της απασχόλησης ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού (διευκόλυνση πρόσβασης, ευκαιρίες απασχόλησης).
- Κοινωνικο-οικονομική επανένταξη αποκλεισμένων κοινωνικά ομάδων και καταπολέμηση των διακρίσεων.
- Ανάσχεση της ανεργίας σε περιοχές έντονης οικονομικής κρίσης και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Παροχή σύγχρονων, ποιοτικών κοινωνικών υπηρεσιών.
- Προώθηση και ενδυνάμωση των εναλλακτικών μορφών επιχειρηματικότητας και τοπικής ανάπτυξης.

10. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΟΧΟΥ

Η προτεινόμενη πράξη αφορά σε άνεργους, αλλά και σε αγρότες-κτηνοτρόφους (ασφαλισμένους στον ΟΓΑ) με χαμηλό εισόδημα.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά του **άνεργου πληθυσμού** της περιοχής παρέμβασης:

Το εκπαιδευτικό επίπεδο του άνεργου πληθυσμού της περιφέρειας κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο γ' τρίμηνο 2011 παραμένει χαμηλό, καθώς το 41% ή 24.183 κάτοικοι ήταν απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης, το 18,30% ή 10.668 κάτοικοι ήταν απόφοιτοι Δημοτικού Εκπαίδευσης. Μόνο το 18,45% ή 10.756 άτομα κατέχουν πτυχίο Ανώτερης Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης²⁰. **Στη περιφέρεια παρατηρείται ότι δεν υπάρχουν άνεργοι οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος ή μεταπτυχιακού τίτλου.**

Εξετάζοντας ανά φύλο το μορφωτικό επίπεδο του άνεργου πληθυσμού της περιφέρειας, συμπεραίνουμε πως ο πληθυσμός των μορφωμένων γυναικών υπερτερεί του αντίστοιχου ανδρικού πληθυσμού, ενώ το πρόβλημα του αναλφαριθμητισμού αγγίζει κυρίως τον ανδρικό πληθυσμό ο οποίος είναι κατά λίγο μεγαλύτερος από τον γυναικείο.

Συγκρίνοντας το εκπαιδευτικό επίπεδο των ανέργων της Περιφέρειας με το αντίστοιχο των ανέργων της χώρας για το 2011, διαφαίνεται μικρό πρόβλημα του αναλφαριθμητισμού των κατοίκων, καθώς στην περιφέρεια το 1,08% των κατοίκων είναι αναλφάβητοι (1,13% στους άνδρες και 1,03% στις γυναίκες), ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τη Ελλάδα είναι πολύ χαμηλότερα και κυμαίνονται στο 0,45% συνολικά (0,73% στους άνδρες και 0,19% στις γυναίκες). Επίσης, το ποσοστό των ανέργων που πήραν απολυτήριο 3 τάξης Μέσης εκπαίδευσης είναι παρόμοιο του αντίστοιχου ποσοστού της Χώρας (9,94% έναντι 11,49%), ενώ σχεδόν μισό είναι το ποσοστό των ανέργων δημοτών που αποφοίτησαν από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση αναφορικά με το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας (41,48% έναντι 36,94%).

Πίνακας 38 Εκπαιδευτικό επίπεδο άνεργου πληθυσμού, συνολικά και ανά φύλο, στην Ελλάδα και στη ΠΔΕ

	Απόλυτες Τιμές					
	Σύνολο χώρας			Σύνολο περιφέρειας		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
Σύνολο	878.266	429.600	448.666	58.302	28.564	29.738
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	12.806	7.301	5.505	0	0	0
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	120.226	39.966	80.260	6.124	2.492	3.632
Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	182.726	73.278	109.448	10.756	3.320	7.436
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	324.420	160.605	163.815	24.183	11.380	12.803
Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	100.901	61.622	39.279	5.792	3.105	2.687
Απολυτήριο Δημοτικού	127.566	79.543	48.023	10.668	7.794	2.874
Μερικές τάξεις Δημοτικού	3.967	3.134	833	628	323	306
Δέν πήγε καθόλου σχολείο	5.654	4.150	1.503	151	151	0
Ποσοστό (%)						
Σύνολο	100	100	100	100	100	100
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	1,46	1,70	1,23	0,00	0,00	0,00
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	13,69	9,30	17,89	10,50	8,72	12,21

²⁰ Ο ερευνώμενος πληθυσμός στα πλαίσια της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ αποτελείται από άτομα 15 ετών και άνω

Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	20,81	17,06	24,39	18,45	11,62	25,01
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	36,94	37,38	36,51	41,48	39,84	43,05
Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	11,49	14,34	8,75	9,94	10,87	9,04
Απολυτήριο Δημοτικού	14,52	18,52	10,70	18,30	27,29	9,66
Μερικές τάξεις Δημοτικού	0,45	0,73	0,19	1,08	1,13	1,03
Δέν πήγε καθόλου σχολείο	0,64	0,97	0,34	0,26	0,53	0,00

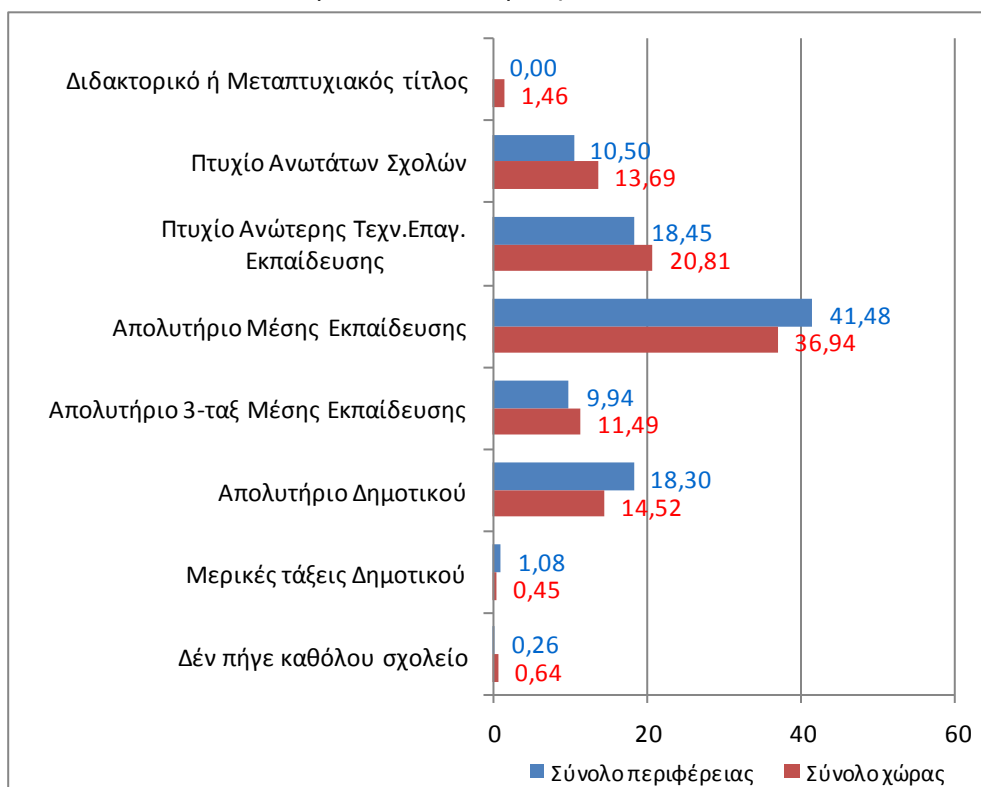
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ Τριμήνου 2011 – Επεξεργασία Data RC

Πίνακας 39 Ποσοστιαία (%) κατανομή άνεργου πληθυσμού ηλικίας 15 ετών και άνω κατά εκπαιδευτικό επίπεδο και ηλικία στην Π.Δ.Ε.

	Ηλικιακή Κατηγορία					
	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Σύνολο	1.301	10.244	13.387	22.341	10.931	97
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	0	0	0	0	0	0
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	0	883	1.556	2.862	823	0
Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	0	2.273	4.317	3.900	266	0
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	690	5.557	4.712	9.601	3.623	0
Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	281	743	2.116	1.606	1.046	0
Απολυτήριο Δημοτικού	330	788	686	4.147	4.716	0
Μερικές τάξεις Δημοτικού	0	0	0	225	306	97
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	0	0	0	0	151	0
Ποσοστό (%)						
Σύνολο	100	100	100	100	100	100
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	1,46	1,70	1,23	0,00	0,00	0,00
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	13,69	9,30	17,89	10,50	8,72	12,21
Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	20,81	17,06	24,39	18,45	11,62	25,01
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	36,94	37,38	36,51	41,48	39,84	43,05
Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	11,49	14,34	8,75	9,94	10,87	9,04
Απολυτήριο Δημοτικού	14,52	18,52	10,70	18,30	27,29	9,66
Μερικές τάξεις Δημοτικού	0,45	0,73	0,19	1,08	1,13	1,03
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	0,64	0,97	0,34	0,26	0,53	0,00

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ Τριμήνου 2011 – Επεξεργασία Data RC

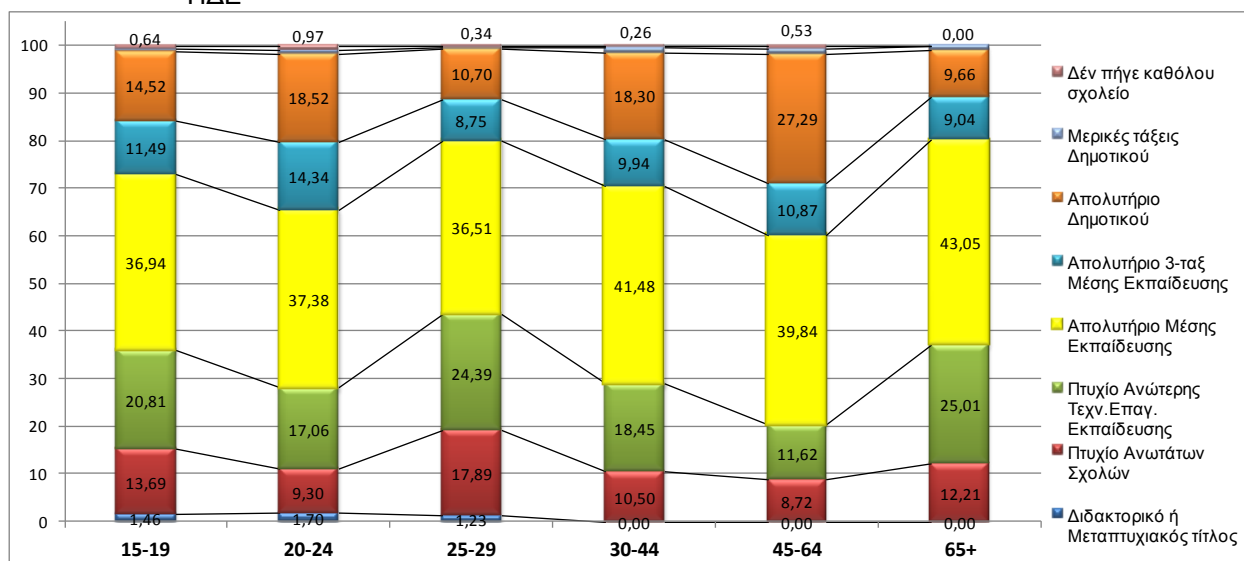
Γράφημα 27 Ποσοστιαία (%) κατανομή άνεργου πληθυσμού ηλικίας 15 ετών κατά εκπαιδευτικό επίπεδο στην Π.Δ.Ε. και στη Χώρα

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ' Τρίμηνο 2011 – Επεξεργασία Data RC

Στη συνέχεια εξετάζοντας την ηλικία και το εκπαιδευτικό επίπεδο του άνεργου πληθυσμού της ΠΔΕ παρατηρούμε ότι οι ηλικίες 30-44 πλήττονται περισσότερο, με 22.341 άνεργους ακολουθώντας οι ηλικίες 25-29 (13.387 άνεργους) και 45-64 (10.931 άνεργους). Σε αυτές τις κατηγορίες ηλικιών παρατηρείται ότι αυτοί που πλήττονται περισσότερο είναι οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης.

Γράφημα 28 Ποσοστιαία κατανομή άνεργου πληθυσμού ανά εκπαιδευτικό επίπεδο και ηλικία στη ΠΔΕ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ' Τρίμηνο 2011 – Επεξεργασία Data RC

Στον πίνακα που ακολουθεί συγκρίνονται οι ηλικίες των ανέργων της Περιφέρειας με τις αντίστοιχες των ανέργων της χώρας για το 2011. Διαφαίνεται το πρόβλημα που υπάρχει στη ηλικιακή κατηγορία

30-44, καθώς και στη Χώρα, αλλά και στη Περιφέρεια τα αντίστοιχα ποσοστά είναι σημαντικά (40,19% και 38,32% αντίστοιχα).

Πίνακας 40 Ποσοστό (%) ανέργων ηλικίας 15 και άνω κατά ηλικιακή κατηγορία στη Π.Δ.Ε. και στη χώρα

Ηλικιακή κατηγορία	Ποσοστό (%)	
	Σύνολο χώρας	Δυτική Ελλάδα
15-19 ετών	2,64	2,23
20-24 ετών	13,63	17,57
25-29 ετών	21,17	22,96
30-44 ετών	40,19	38,32
45-64 ετών	22,11	18,75
65 ετών +	0,27	0,17
Σύνολο	100	100

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ' Τρίμηνο 2011 – Επεξεργασία Data RC

Ένα μεγάλο τμήμα της ανεργίας αποτελείται από τους «Νέους»²¹ άνεργους.

Το ποσοστό των «νέων» ανέργων στο σύνολο των ανέργων της περιφέρειας το Γ τρίμηνο του 2011 έφτασε τα 33,9% (19.757). Για τους άνδρες το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώθηκε στο 24,1% (28.564 άτομα) ενώ για τις γυναίκες σε 43,3% (12.872 άτομα). Σε σχέση με το σύνολο της χώρας το ποσοστό των νέων έφτασε το 24,9% (215.781 άτομα) εκ των οποίων 20,6% αφορά το ποσοστό των νέων ανδρών και 28,4% το αντίστοιχο των γυναικών.

Παρατηρείται για τη Περιφέρεια υψηλό το ποσοστό των νέων ανέργων γυναικών.

Στον πίνακα παρουσιάζεται το ποσοστό των «νέων» ανέργων στο σύνολο των ανέργων της περιφέρειας κατά φύλο για το Γ τρίμηνο του 2011.

Πίνακας 41 Οι «νέοι» άνεργοι στο σύνολο των ανέργων κατά φύλο στην περιφέρεια (2011)

Γ' Τρίμηνο 2011	Σύνολο			Άνδρες			Γυναίκες		
	Σύνολο Ανέργων	«Νέοι»	Ποσοστό (%)	Σύνολο Ανέργων	«Νέοι»	Ποσοστό (%)	Σύνολο Ανέργων	«Νέοι»	Ποσοστό (%)
		Ανεργοί			Ανεργοί			Ανεργοί	
Σύνολο Χώρας	878.266	215.781	24,6	429.600	88.401	20,6	448.666	127.380	28,4
Περιφέρεια	58.302	19.757	33,9	28.564	6.885	24,1	29.738	12.872	43,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ' Τρίμηνο 2011 – Επεξεργασία Data RC

Ως μακροχρόνια άνεργοι, στη συγκεκριμένη κατηγορία (άνω των 45 ετών) νοούνται τα άτομα που παραμένουν άνεργοι για διάστημα περισσότερο των 12 μηνών.

Η συγκεκριμένη κατηγορία αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση σε σχέση με τις συνήθεις κατηγορίες ανέργων. Η ιδιαιτερότητά τους έγκειται στο γεγονός ότι λόγω της ηλικίας τους αντικειμενικά βρίσκονται στο τέλος του χρονικού διαστήματος εκείνου που θα είναι οικονομικά ενεργοί, άρα πολύ δύσκολα βρίσκουν εργασία. Σε αυτό συμβάλλει παράλληλα ότι στις περισσότερες περιπτώσεις είχαν ειδικότητες, η ζήτηση των οποίων φθίνει. Έτσι, αντιμετωπίζουν πρόβλημα έλλειψης αυτοπεποίθησης και χαμηλής αυτοεκτίμησης και αυτοσεβασμού. Τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τους οδηγούν πολύ συχνά στην παραίτηση από την προσπάθεια εύρεσης εργασίας, που τη θεωρούν άσκοπη, εφόσον δεν απέδωσε για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η παραίτηση από την αναζήτηση εργασίας έχει άμεσο αντίκτυπο στο οικογενειακό τους περιβάλλον, δημιουργώντας μια σειρά προβλημάτων τόσο στο σύντροφό τους όσο και στα παιδιά της οικογένειας με αποτέλεσμα την ενδεχόμενη περιθωριοποίηση όλων των μελών της. Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των ανέργων της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αναζητά εργασία πάνω από 12 μήνες (μακροχρόνια άνεργοι), ποσοστό που κυμαίνεται στο 55,28% του συνόλου των ανέργων (32.230 άτομα) το 2011. Από αυτούς η ηλικιακή κατηγορία 20-24 φαίνεται στο σύνολο της να αναζητά εργασία για περισσότερο από 12 μήνες (65,36% ή 6.696 άτομα).

²¹ «Νέοι» ~ αφορά τα άτομα που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας, αναζητούν εργασία και δε βρίσκουν, ανεξαρτήτου ηλικίας.

Πίνακας 42 Ποσοστιαία (%) κατανομή χρόνου αναζήτησης εργασίας από τους άνεργους στην περιφέρεια (2011)

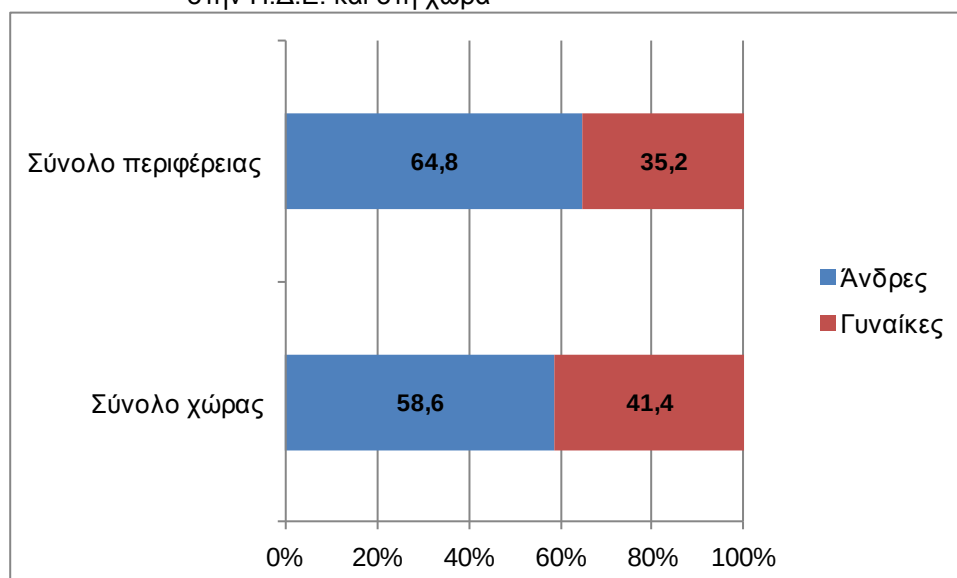
Ηλικία	Χρόνος αναζήτησης εργασίας (ποσοστό %)						
	Σύνολο	Τώρα θα αρχίσει να αναζητά εργασία	> από 1 μήνα	1 – 2 μήνες	3 – 5 μήνες	6 – 11 μήνες	>12 μήνες
Σύνολο	100	0,85	5,92	12,56	9,34	16,06	55,28
15-19	100	0,00	8,88	23,69	22,99	8,88	35,56
20-24	100	2,74	8,34	8,07	2,54	12,94	65,36
25-29	100	1,59	1,27	15,45	7,07	20,47	54,14
30-44	100	0,00	7,85	12,04	11,83	14,53	53,74
45-64	100	0,00	5,07	13,05	11,84	17,72	52,32
65+	100	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ' Τρίμηνο 2011 – Επεξεργασία Data RC

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά των **απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα** της περιοχής παρέμβασης:

Ως προς το φύλο παρατηρούμε αυξημένη συμμετοχή του ανδρικού πληθυσμού στην απασχόληση του πρωτογενή τομέα στην περιφέρεια σε σχέση με τη χώρα.

Γράφημα 29 Ποσοστιαία (%) κατανομή των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα ανά φύλο στην Π.Δ.Ε. και στη χώρα

Στο πίνακα που ακολουθεί συγκρίνονται οι ηλικίες των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας με τις αντίστοιχες σε επίπεδο χώρας για το 2011. Παρατηρούμε αυξημένα ποσοστά στις μικρότερες ηλικιακές κατηγορίες στην περιφέρεια σε σχέση με τη χώρα, γεγονός που προσδίδει ενισχυμένη δυναμική στον πρωτογενή τομέα της Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 43 Ποσοστιαία (%) κατανομή των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα κατά ηλικιακή κατηγορία στη Π.Δ.Ε. και στη χώρα

Ηλικιακή κατηγορία	Αριθμός	
	Σύνολο χώρας	Δυτική Ελλάδα
15-19 ετών	3.714	486
20-24 ετών	14.914	2.450
25-29 ετών	27.786	4.686
30-44 ετών	163.459	17.688
45-64 ετών	261.090	29.070
65 ετών +	33.144	894
Σύνολο	504.107	55.274
Ηλικιακή κατηγορία	Ποσοστό (%)	
	Σύνολο χώρας	Δυτική Ελλάδα
15-19 ετών	0,74	0,88
20-24 ετών	2,96	4,43
25-29 ετών	5,51	8,48
30-44 ετών	32,43	32,00
45-64 ετών	51,79	52,59
65 ετών +	6,57	1,62
Σύνολο	100	100

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ' Τρίμηνο 2011 – Επεξεργασία Data RC

Στο ακόλουθο γράφημα παρουσιάζεται η κατανομή των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα της περιφέρειας και της χώρας ανά θέση στην επιχείρηση. Παρατηρούμε υψηλότερη συμμετοχή των βοηθών σε οικογενειακές επιχειρήσεις στην απασχόληση του πρωτογενή τομέα της περιφέρειας, γεγονός που υποδεικνύει τη διατήρηση παραδοσιακών δομών οργάνωσης των εκμεταλλεύσεων και πιθανή δυσκολία εκσυγχρονισμού και προσαρμογής στις σύγχρονες τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις του κλάδου.

Πίνακας 44 Ποσοστιαία (%) κατανομή των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα κατά θέση στην επιχείρηση στη Π.Δ.Ε. και στη χώρα

Θέση στην επιχείρηση	Αριθμός	
	Σύνολο χώρας	Δυτική Ελλάδα
Αυτοπασχολούμενος με προσωπικό	43.187	5.283
Αυτοπασχολούμενος χωρίς προσωπικό	320.805	34.920
Μισθωτός	48.721	3.943
Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση	91.393	11.128
Σύνολο	504.107	55.274
Θέση στην επιχείρηση	Ποσοστό (%)	
	Σύνολο χώρας	Δυτική Ελλάδα
Αυτοπασχολούμενος με προσωπικό	8,57	9,56
Αυτοπασχολούμενος χωρίς προσωπικό	63,64	63,18
Μισθωτός	9,66	7,13
Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση	18,13	20,13
Σύνολο	100	100

Όσον αφορά στο εκπαιδευτικό επίπεδο των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα στην Π.Δ.Ε. παρατηρούμε ιδιαίτερα αυξημένα ποσοστά αποφοίτων δημοτικού (τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες) σε σχέση με το μέσο όρο της χώρα και χαμηλότερα ποσοστά στα ανώτερα εκπαιδευτικά επίπεδα, γεγονός που επιτείνει την ανάγκη κατάρτισης της συγκεκριμένης ομάδας με στόχο την ενίσχυση των επαγγελματικών τους προσόντων.

Εξετάζοντας ανά φύλο το μορφωτικό επίπεδο του άνεργου πληθυσμού της περιφέρειας, παρατηρούμε πως ο πληθυσμός των γυναικών αποφοίτων δημοτικού υπερτερεί του αντίστοιχου ανδρικού πληθυσμού, ο οποίος εμφανίζεται ιδιαίτερα ενισχυμένος στο επόμενο εκπαιδευτικό επίπεδο των κατόχων απολυτηρίου τριών τάξεων μέσης εκπαίδευσης.

Πίνακας 45 Εκπαιδευτικό επίπεδο απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, συνολικά και ανά φύλο, στην περιφέρεια και στη χώρα

	Απόλυτες Τιμές					
	Σύνολο χώρας			Σύνολο περιφέρειας		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
Σύνολο	504.107	295.584	208.522	55.274	35.818	19.456
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	930	930	0	0	0	0
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	6.567	4.755	1.812	313	0	313
Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	15.387	11.115	4.272	1.420	791	630
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	114.829	68.441	46.388	10.035	6.497	3.538
Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	84.228	57.072	27.156	9.766	7.341	2.425
Απολυτήριο Δημοτικού	268.963	146.647	122.316	33.324	21.016	12.308
Μερικές τάξεις Δημοτικού	5.380	2.842	2.538	127	0	127
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	7.823	3.782	4.041	290	173	116
Ποσοστό (%)						
Σύνολο	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	0,18	0,31	0,00	0,00	0,00	0,00
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	1,30	1,61	0,87	0,57	0,00	1,61
Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	3,05	3,76	2,05	2,57	2,21	3,24
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	22,78	23,15	22,25	18,15	18,14	18,18
Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	16,71	19,31	13,02	17,67	20,50	12,46
Απολυτήριο Δημοτικού	53,35	49,61	58,66	60,29	58,67	63,26
Μερικές τάξεις Δημοτικού	1,07	0,96	1,22	0,23	0,00	0,65
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	1,55	1,28	1,94	0,52	0,48	0,60

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Γ Τριμήνου 2011 – Επεξεργασία Data RC

11. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

11.1. Υφιστάμενο πλαίσιο στρατηγικής για την περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της χωρικής ενότητας Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων (ΔΕΠΙΝ) αποτελεί μία από τις πέντε νέες χωρικές ενότητες, οι οποίες δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των ενεργειών αναμόρφωσης του πλαισίου διαχείρισης της προγραμματικής περιόδου 2007-2013. Η χωρική ενότητα περιλαμβάνει τρεις Περιφέρειες που ανήκουν στον Αμιγή στόχο 1 παρουσιάζουν δηλαδή και οι τρεις ΑΕΠ μικρότερο του 75% του μέσου κοινοτικού όρου.

Το ΔΕΠΙΝ εγκρίθηκε με Απόφαση της Επιτροπής των ΕΚ με αριθμό Ε (2007) 5441/05-11-2007.

Ως προς τις αναπτυξιακές τους επιδόσεις οι **τρεις Περιφέρειες της χωρικής ενότητας** παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις, οι οποίες συνδέονται με διάφορους παράγοντες αλλά μοιράζονται και κοινά σημεία.

Ειδικότερα:

- **Η περιοχή προγραμματισμού περιλαμβάνει δύο σχετικά μεγάλες από πλευράς γεωγραφικής έκτασης, πληθυσμού και αγοράς Περιφέρειες** (Πελοπόννησος και Δυτική Ελλάδα) και μία μικρή, νησιωτική και σε απόσταση από το εθνικό κέντρο περιφέρεια (Ιόνια Νησιά). Στην περιοχή προγραμματισμού κατοικεί το 14% του πληθυσμού της χώρας, αλλά με ανισότητα κατανομής του πληθυσμού στο χώρο (216.000 κατοίκους στα Ιόνια Νησιά, 638.942 κατοίκους στην Πελοπόννησο και 728.000 κατοίκους στην Δυτική Ελλάδα). Η χωρική ενότητα συμβάλλει στο 12% του εθνικού ΑΕΠ καταλαμβάνοντας ωστόσο την τελευταία θέση μεταξύ των λοιπών τεσσάρων χωρικών ενότητων με όρους κατά κεφαλήν προϊόντος.
- **Η ιστορική εξέλιξη των ετών 1995-2003**, οπότε και αυξήθηκε σημαντικά το επίπεδο σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας, επέφερε διαφορετικό ρυθμό σύγκλισης στις τρεις συνιστώσες διοικητικές Περιφέρειες. Η Πελοπόννησος εμφάνισε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης (>1.5% ετησίως), τα Ιόνια Νησιά χαμηλούς ρυθμούς (μεταξύ 0.5% και 1% ετησίως) και η Δυτική Ελλάδα παρέμεινε μάλλον

στάσιμη (<0.5% ετησίως). Ουσιαστικά η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει τη μεγαλύτερη αναπτυξιακή υστέρηση, ενώ τα Ιόνια Νησιά και η Πελοπόννησος εμφανίζουν μικτές επιδόσεις.

- **Η Πελοπόννησος αποτελεί μια παραδοσιακά αγροτική Περιφέρεια**, που εμφανίζει συγκέντρωση πληθυσμού κυρίως σε πυκνοκατοικημένες περιοχές και τάσεις εξόδου από Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013 αραιοκατοικημένες προς ενδιάμεσες ή πυκνοκατοικημένες περιοχές. Τα Ιόνια Νησιά είναι νησιωτική, τουριστική περιφέρεια με κυρίαρχο χαρακτήρα αραιοκατοικημένης ζώνης και έντονες τάσεις πληθυσμιακής εξόδου από τις πυκνοκατοικημένες προς τις πλέον αραιοκατοικημένες περιοχές. Η Δυτική Ελλάδα είναι Περιφέρεια με μάλλον μη αναγνωρίσιμο χαρακτήρα με πυκνοκατοικημένη ζώνη και σαφείς τάσεις αύξησης της αστικοποίησης.
- **Η Πελοπόννησος συμβάλλει σε ποσοστό μεγαλύτερο του 10% στη διαμόρφωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) στον πρωτογενή τομέα** όπου παρουσιάζει σημαντικά ποσοστά εξειδίκευσης. Η Πελοπόννησος ωστόσο εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλή συμμετοχή (>30%) του δευτερογενή τομέα στην περιφερειακή ΑΠΑ (λόγω ιδιαίτερων συγκεντρώσεων υπερτοπικών δραστηριοτήτων, χωρίς την ανάλογη διάχυση αναπτυξιακών αποσπασμάτων στην Περιφέρεια) και πολύ υψηλή συμμετοχή (> 55%) του τριτογενή τομέα στην περιφερειακή ΑΠΑ. Η Δυτική Ελλάδα έχει μικρότερη του 10% συμμετοχή στην εθνική ΑΠΑ του πρωτογενή τομέα, αλλά μάλλον σημαντικά ποσοστά εξειδίκευσης του πρωτογενή τομέα στην περιφερειακή ΑΠΑ (της τάξης του 13%). Μικρή εντούτοις είναι η συμμετοχή της Δυτικής Ελλάδας στη διαμόρφωση της εθνικής ΑΠΑ του δευτερογενή τομέα (17%), αλλά σημαντικά μεγάλη (71%) εκείνη του τριτογενή τομέα. Τα Ιόνια Νησιά έχουν μικρή συμμετοχή του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα στην περιφερειακή ΑΠΑ, αλλά πολύ μεγάλη του τριτογενή (66%). Κατά συνέπεια, ο τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα παραγωγής σε ολόκληρη τη χωρική ενότητα Δυτικής Ελλάδας- Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων σύμφωνα και με τις τάσεις στην υ949 εθνική και παγκόσμια οικονομία.
- **Αναφορικά με τον τομέα της απασχόλησης τα ποσοστά είναι άνω του 60% για τα Ιόνια Νησιά και την Πελοπόννησο και κάτω του 60% για τη Δυτική Ελλάδα.** Για την τελευταία η χαμηλή απασχόληση (προτελευταία σε όλες τις ελληνικές Περιφέρειες) σχετίζεται με το χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ δηλ. εκφράζει

την αδυναμία απασχόλησης ικανού αριθμού ατόμων σε παραγωγικές δραστηριότητες. Η Δυτική Ελλάδα επιπλέον εμφανίζει υψηλό ποσοστό ανεργίας και δεδομένου ότι η φτώχεια είναι στενά συνδεδεμένη με την ανεργία, αυτή η Περιφέρεια εμφανίζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά πληθυσμού που απειλείται από φτώχεια.

- Τα Ιόνια Νησιά επίσης εμφανίζουν υψηλό ποσοστό ανεργίας, αλλά πολύ χαμηλό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας που αποδίδεται στη μεγάλη συμμετοχή τους στο εθνικό τουριστικό προϊόν (αντίστοιχη εικόνα εμφανίζουν και άλλες νησιωτικές Περιφέρειες). Η Πελοπόννησος εμφανίζει τις καλύτερες επιδόσεις απασχόλησης στην χωρική ενότητα δηλ. μεγαλύτερη αναλογία ενεργού πληθυσμού στο σύνολο, υψηλό ποσοστό απασχόλησης τόσο στο σύνολο των εργαζομένων όσο και στις ειδικές κατηγορίες και σχετικά χαμηλή ανεργία δηλ. είναι η Περιφέρεια που προσεγγίζει περισσότερο την αναθεωρημένη στοχοθεσία της στρατηγικής της Λισσαβόνας λαμβάνοντας όμως υπόψη τον γεωργικό χαρακτήρα στον οποίο συμμετέχουν υψηλά ποσοστά εργατικού δυναμικού, με χαρακτηριστικό την υποαπασχόληση.

Στόχοι ΠΕΠ

Οι δράσεις του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας- Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων συστηματοποιούνται σε τρεις Γενικούς Στόχους προκειμένου να επιτευχθεί η συνέργεια τόσο μεταξύ τους όσο με τις παρεμβάσεις άλλων προγραμμάτων και να εξυπηρετηθεί ο Γενικός Αναπτυξιακός στόχος του προγράμματος.

Γενικός Στόχος 1: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας.

Γενικός Στόχος 2: Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και τόνωση της επιχειρηματικότητας.

Γενικός Στόχος 3: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής

Οι τρεις γενικοί στόχοι υποστηρίζονται από δράσεις τεχνικής υποστήριξης εφαρμογής.

Οι ανωτέρω αναφερόμενοι Γενικοί Στόχοι αντιστοιχίζονται με τους Άξονες Προτεραιότητας του ΠΕΠ. Ο κάθε Γενικός Στόχος – Άξονας Προτεραιότητας εξειδικεύεται στη συνέχεια σε ειδικούς στόχους.

Ειδικότερα:

Γενικός Στόχος 1: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών

προσπελασιμότητας

Ειδικοί Στόχοι αυτού του Γενικού Στόχου είναι:

- η αναβάθμιση και συμπλήρωση των περιφερειακών μεταφορικών υποδομών τοπικής εμβέλειας
- η δημιουργία συνθηκών ασφάλειας και συστημάτων διαχείρισης της κυκλοφορίας στην περιοχή προγραμματισμού.
- Η υποστήριξη υποδομών λιμενικών έργων για την ενίσχυση της αλιείας. Προβλέπεται η δυνατότητα χρηματοδότησης υποδομών αλιείας (π.χ. αλιευτικά καταφύγια) σε εκείνες τις περιπτώσεις που οι ανάγκες δεν καλύπτονται από το ΕΤΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας).
- Η αναβάθμιση και συμπλήρωση των μεταφορικών υποδομών, με σχετικές διαφοροποιήσεις ανά διοικητική Περιφέρεια, εστιάζονται:
 - στη συμπλήρωση του οδικού δικτύου της χωρικής ενότητας με προτεραιότητα στις περιφερειακές/τοπικές οδούς και τις εθνικές οδούς. Η συμπλήρωση του Διευρωπαϊκού Δικτύου της χωρικής ενότητας θα γίνει με παρεμβάσεις στην περιοχή προγραμματισμού από τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα.
 - στον εκσυγχρονισμό των οδικών και σιδηροδρομικών υποδομών, των λιμανιών και των αεροδρομίων στην περιοχή προγραμματισμού με στόχο τη βελτίωση του επιπέδου εξυπηρέτησης και ασφάλειας των χρηστών.

Η εξειδίκευση του γενικού στόχου ανά τομέα παρέμβασης περιλαμβάνει:

- Οδικές Μεταφορές- Οδικό δίκτυο.
- Σιδηροδρομικές Μεταφορές.
- Θαλάσσιες Μεταφορές.
- Αεροπορικές Μεταφορές.

Γενικός Στόχος 2: Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και τόνωση της επιχειρηματικότητας

Ειδικοί Στόχοι αυτού του Γενικού Στόχου είναι:

- Η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία και υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και αντιλήψεων υ963 στην επιχειρηματική δραστηριότητα,

διείσδυση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στις επιχειρήσεις και στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.

- Η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας με την ίδρυση νέων και την ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού, την ενσωμάτωση προτύπων ποιότητας και γενικά την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την ενίσχυση της παραγωγής εφαρμοσμένης έρευνας και τεχνολογίας, τη σύνδεση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και τον προσανατολισμό των τοπικών παραδοσιακών κλάδων και των νέων επιχειρήσεων σε κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξία.
- Ο εμπλουτισμός παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής με την ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων της χωρικής ενότητας και την ανάδειξη των δυναμικών κλάδων.
- Η προώθηση επενδυτικών σχεδίων

Γενικός Στόχος 3: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής

Ειδικοί Στόχοι αυτού του Γενικού Στόχου είναι:

- Η βελτίωση των συνθηκών προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ως κυρίαρχων πόρων για την ανάπτυξη της χωρικής ενότητας, αλλά και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Η προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου.
- Η άρση της απομόνωσης και των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, με υλοποίηση παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής, καθώς και η βελτίωση της διαβίωσης ευπαθών κοινωνικών ομάδων.
- Ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των κοινωνικών υποδομών (εκπαίδευσης και υγείας- πρόνοιας) και βελτίωση των προϋποθέσεων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.
- Η αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, η βελτίωση των τουριστικών υποδομών και η προβολή της χωρικής ενότητας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Η μείωση της ανεργίας και προώθηση της ισότητας των φύλων.

11.2. Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού

Το Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού λαμβάνει υπόψη τις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της υγείας (ενδεικτικά Αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας και Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές, Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007- 2013, Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2005-2008, Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008, Εθνικό Πρόγραμμα «Ψυχαργός» 2000-2010) και εξειδικεύει τις βασικές επιδιώξεις της αναπτυξιακής στρατηγικής του συνοπτικά ως εξής:

- Στη **δυναμική προσαρμογή** και τη **συνεχή αναβάθμιση των γνώσεων** και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στις απαιτήσεις μιας σύγχρονης και ανταγωνιστικής οικονομίας και κοινωνίας.
- Στη **διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση για όλους**, με ιδιαίτερη μέριμνα στην προώθηση της απασχόλησης των γυναικών, των νέων και των μακροχρόνια ανέργων.
- Στη **δυναμική προσαρμογή των συστημάτων** δια βίου μάθησης, προώθησης στην απασχόληση, κοινωνικής προστασίας, φροντίδας και υγείας και ψυχικής υγείας, για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων και αναδυόμενων αναγκών και την αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων.
- Στην **πλήρη ενσωμάτωση** του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών και στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, με την προάσπιση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και την κοινωνική και εργασιακή ένταξη/επανένταξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων του πληθυσμού αλλά και των χρόνια νοσούντων.

Σημαντικό στοιχείο της στρατηγικής του Προγράμματος είναι η **βάση που παρέχει για παρεμβάσεις από πλευράς των κοινωνικών εταίρων**. Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, μέσω «προγραμματικής συμφωνίας», προτίθεται να διαθέσει έως το 2% των πόρων του Ε.Π. για συγκεκριμένες ενέργειες στήριξης παρεμβάσεων και ευαισθητοποίησης των ωφελουμένων, για την υλοποίηση κοινών δράσεων, καθώς και την ενδυνάμωση των επιχειρησιακών δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων, ειδικότερα όσον αφορά την προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των επιχειρήσεων.

Αρχές:

Ο σχεδιασμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού» 2007-13 έχει βασιστεί σε αρχές που διατρέχουν οριζόντια το σύνολο των Αξόνων Προτεραιότητας και των επιμέρους παρεμβάσεων και καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο αναμένεται να επιτευχθούν οι στόχοι του Προγράμματος. Ειδικότερα:

- **Ισότητα ευκαιριών** μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- Διασφάλιση της αρχής της **μη διάκρισης**.
- **Ολοκληρωμένος και συνεκτικός χαρακτήρας** των παρεμβάσεων, με έμφαση στη συγκέντρωση των πόρων για την εξασφάλιση πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων.
- **Ρεαλιστική στοχοθέτηση**, σαφής σύνδεση των παρεμβάσεων με τα αποτελέσματα.
- Έμφαση στη χρηματοδότηση παρεμβάσεων με **μετρήσιμα αποτελέσματα**.
- Αξιοποίηση της **συμπληρωματικότητας και των συνεργειών**, με ταυτόχρονη αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων.
- Έμφαση στην ενίσχυση της μετάβασης στην **κοινωνία και την οικονομία της γνώσης**, την αξιοποίηση των σύγχρονων ΤΠΕ και την προώθηση της καινοτομίας.
- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και ποιοτική αναβάθμιση των παρεμβάσεων, με την **ενεργό συμμετοχή των κοινωνικοοικονομικών εταίρων** και την ανάπτυξη της εταιρικής.
- **Εξατομικευμένη προσέγγιση** των παρεμβάσεων, με έμφαση στις πραγματικές ανάγκες των ωφελουμένων.
- **Βιωσιμότητα – διατηρησιμότητα** των παρεμβάσεων και δομών και μετά το 2015.
- **Κινητοποίηση των δυνάμεων της αγοράς** σε σταθερό θεσμικό και κανονιστικό περιβάλλον.
- **Ενσωμάτωση και διάχυση των αρχών της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL** (Εταιρική, Διακρατικότητα – Διαπεριφερειακότητα, Καινοτομία) στο σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων για τους ανθρώπινους πόρους.
- Αρχή της **«συνυπευθυνότητας»** των εμπλεκόμενων και ενδιαφερομένων μερών (stakeholders), συμπεριλαμβανομένης της συνυπευθυνότητας/λογοδοσίας των φορέων υλοποίησης και εφαρμογής.
- Έμφαση στη **συνεργασία κρατικών και μη κυβερνητικών δομών** και οργάνωση της κοινωνικής προσφοράς.
- **Πρόβλεψη αναγκών** για μελλοντικές υπηρεσίες που συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή, ιδίως με την αξιοποίηση καινοτόμων δράσεων.

- Ενσωμάτωση της **περιβαλλοντικής διάστασης**.

Στόχοι:

Κεντρικός στόχος της αναπτυξιακής στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η αξιοποίηση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού ως κινητήριας δύναμης για την ανάπτυξη της χώρας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Ο κεντρικός αυτός στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος αναλύεται σε δύο επιμέρους **Στρατηγικούς Στόχους**:

Στρατηγικός Στόχος 1 Ποιοτική αναβάθμιση και προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων

Στρατηγικός Στόχος 2 Καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού

Οι Στρατηγικοί Στόχοι, με τη σειρά τους, εξειδικεύονται σε τέσσερις **Γενικούς Στόχους**, οι οποίοι αντιστοιχούν στους Θεματικούς Άξονες Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος ως εξής:

Στρατηγικός Στόχος 3 Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού και των επιχειρήσεων (Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 2)

Στρατηγικός Στόχος 4 Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση (Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 3)

Στρατηγικός Στόχος 5 Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών (Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 4)

Στρατηγικός Στόχος 6 Εδραίωση της μεταρρύθμισης στον Τομέα της Ψυχικής Υγείας, ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και προάσπιση της Δημόσιας Υγείας του πληθυσμού (Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 5)

Δομή του Ε.Π.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε έξι (6) Άξονες Προτεραιότητας (Α.Π.), κάθε ένας από τους οποίους αναλύεται σε τρεις (3) Άξονες, οι οποίοι αντιστοιχούν στις τρεις (3) κατηγορίες περιφερειών της χώρας.

Οι Άξονες Προτεραιότητας του Προγράμματος είναι οι ακόλουθοι:

Άξονας Προτεραιότητας 1 «Συστημικές Παρεμβάσεις»:

Περιλαμβάνει το σύνολο των συστημικών παρεμβάσεων οι οποίες συμβάλλουν στη **μεταρρύθμιση και τη λειτουργική ολοκλήρωση των θεσμών, φορέων και μηχανισμών** μέσω των οποίων γίνεται ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δράσεων των Θεματικών Αξόνων Προτεραιότητας 2, 3 και 4.

Άξονας Προτεραιότητας 2 «Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού και των Επιχειρήσεων».

Βασικοί Στόχοι του άξονα είναι:

1. Ανάπτυξη ολοκληρωμένου πλαισίου Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) για τους εργαζόμενους, εργοδότες και αυτοαπασχολούμενους για τη βελτίωση της ποιότητας ΣΕΚ και την αύξηση της συμμετοχής σε ενέργειες κατάρτισης.
2. Βελτίωση της ποιότητας Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης και αύξηση της συμμετοχής σε ενέργειες κατάρτισης για τους εργαζόμενους, ιδίως στις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
3. Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων στους σχετικούς τομείς του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου από κοινωνικοοικονομικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, των αντιπροσωπευτικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των επαγγελματικών οργανώσεων.
4. Ανάπτυξη πολιτικών και υπηρεσιών για την πρόβλεψη και τη θετική διαχείριση των οικονομικών αλλαγών.

Άξονας Προτεραιότητας 3 «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση» .

Ο 3ος Άξονας Προτεραιότητας του Προγράμματος στοχεύει στην :

1. Ενίσχυση της απασχόλησης των νέων, μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.
2. Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών, μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.
3. Ενεργοποίηση των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων από ειδικές κοινωνικές ομάδες, που απειλούνται περισσότερο από τον αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, μέσω της εφαρμογής ειδικά στοχευμένων δράσεων.
4. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών απασχόλησης.

Άξονας Προτεραιότητας 4 «Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών».

Βασικοί Στόχοι του άξονα είναι:

1. Προώθηση της κοινωνικής και επαγγελματικής ενσωμάτωσης των Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων (μετανάστες, ΑμεΑ, άτομα με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, μακροχρόνια άνεργοι/ες κλπ)
2. Αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την ένταξη των Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων στην αγορά εργασίας
3. Βελτίωση της πρόνοιας για όσους χρήζουν βοήθειας

Άξονας Προτεραιότητας 5 «Εδραίωση της μεταρρύθμισης στον Τομέα της Ψυχικής Υγείας. Ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, και προάσπιση της Δημόσιας Υγείας του πληθυσμού».

Βασικοί Στόχοι:

1. Αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών ψυχικής υγείας σύμφωνα με τον Εθνικό σχεδιασμό και edραίωση και ολοκλήρωση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης.
2. Προώθηση ενός νέου λειτουργικού μοντέλου Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και βελτίωση της υγείας του πληθυσμού μέσω της πρόληψης των αιτιών νοσηρότητας και θνησιμότητας, της προαγωγής της υγείας και της ενημέρωσης του πληθυσμού. 3. Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός των φορέων και των υπηρεσιών δημόσιας υγείας.

11.3. Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα» εξειδικεύει τη στρατηγική για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας της ελληνικής οικονομίας στο πλαίσιο της γενικότερης εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής για τη νέα περίοδο 2007-2013.

Το ΕΠ παρεμβαίνει χρηματοδοτικά στις 8 περιφέρειες αμιγούς Στόχου «Σύγκλισης» με τη συνεισφορά του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Ο Συνολικός Συγχρηματοδοτούμενος Προϋπολογισμός από την Ε.Ε. ανέρχεται σε 1.519.000.000 ΕΥΡΩ, εκ των οποίων 1.291.000.000 ΕΥΡΩ Κοινοτική Συμμετοχή και 228.000.000 ΕΥΡΩ Εθνική Συμμετοχή. Επιπλέον του ποσού αυτού εκτιμάται ότι θα διατεθούν Εθνικοί Πόροι ύψους 202.000.000 ΕΥΡΩ για την κάλυψη δαπανών των έργων που δεν συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. όπως απαλλοτριώσεις (μεγαλύτερες από κάποιο ποσοστό του κόστους του έργου), προβλεπόμενα έσοδα, κλπ.

Για την υλοποίηση των έργων αναμένεται να διατεθεί και Ιδιωτική Συμμετοχή ύψους 1.410.565.249 ΕΥΡΩ. Το σύνολο των ανωτέρω ποσών υπολογίζεται να ανέλθει στα 3.131.565.249 ΕΥΡΩ.

Οι παρεμβάσεις του ΕΠ υποστηρίζουν τους ακόλουθους τομείς:

- την έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία,
- τη μεταποίηση – υπηρεσίες - εμπόριο, με τη μορφή κυρίως κρατικών ενισχύσεων,
- την προστασία του καταναλωτή,
- την ενέργεια και την προώθηση των ανανεώσιμων μορφών της
- τον τουρισμό, τον πολιτισμό και τον τομέα της υγείας.

Στόχος και στρατηγική

Ο κεντρικός αναπτυξιακός στόχος του ΕΠΑΕ για την περίοδο 2007-2013 είναι «η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, με έμφαση στη διάσταση της καινοτομικότητας». Ο κεντρικός αναπτυξιακός στόχος αναλύεται σε 3 στρατηγικούς στόχους:

- Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.
- Ανάπτυξη της υγιούς, αειφόρου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας και διασφάλιση των φυσικών, θεσμικών και οργανωτικών προϋποθέσεων που την εξυπηρετούν.
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την αειφορία.

Η λογική που διέπει τη στρατηγική δίνει έμφαση στη μετατόπιση της δημόσιας ενίσχυσης προς παρεμβάσεις και τομείς υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, στη δυνατότητα ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και στην προσαρμογή των παραγόμενων καινοτομιών στο ελληνικό παραγωγικό σύστημα, καθώς και στη βελτίωση της εξωστρέφειας της χώρας μέσω της διασύνδεσης με διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών, της ενίσχυσης των διεθνών συνεργασιών φορέων και επιχειρήσεων, της αύξησης των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κλπ.

Άξονες Προτεραιότητας – Κύριες κατηγορίες δράσεων

Οι Γενικοί Στόχοι του ΕΠ επιχειρησιακά αντιστοιχούν με τους Άξονες Προτεραιότητας του ΕΠ. Ειδικότερα:

- Ο Άξονας Προτεραιότητας 1 «Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη» επιδιώκει την επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης, την ενσωμάτωση της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας στον παραγωγικό ιστό της χώρας ως του κύριου παράγοντα ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας και την γενικότερη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας στην ελληνική οικονομία και κοινωνία.
- Ο Άξονας Προτεραιότητας 2 «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας» επιδιώκει την επέκταση της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας ως μόνης διεξόδου για την παραγωγική αναβάθμιση της χώρας προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας, με ποιότητα, περιβαλλοντική ευαισθησία, ενσωμάτωση γνώσης και καινοτομίας.
- Ο Άξονας Προτεραιότητας 3 «Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος» στοχεύει στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, περιλαμβάνοντας μεταξύ άλλων και δράσεις για την προστασία του καταναλωτή και την ανάπτυξη – βελτίωση των υποστηρικτικών δομών και μηχανισμών για τις επιχειρήσεις.
- Ο Άξονας Προτεραιότητας 4 «Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας» επιδιώκει την εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας και την ένταξή της στα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ενέργειας, την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Κύριες κατηγορίες δράσεων του ΕΠ, είναι:

- Στο πλαίσιο της προώθησης της Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΑΚ) σχεδιάστηκαν δύο κατηγορίες παρεμβάσεων οι οποίες στηρίζονται στο «Στρατηγικό σχέδιο για την ΕΑΚ 2007-2013» της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Τεχνολογίας. Η πρώτη με τον τίτλο «Γνώση-Αριστεία» επιδιώκει την προώθηση δραστηριοτήτων για την παραγωγή ερευνητικού αποτελέσματος (εθνικοί τομεακοί πόλοι ΕΑΚ, συνεργασίες παραγωγικών και Ερευνητικών & Τεχνολογικών φορέων, διεθνείς συνεργασίες Έρευνας & Τεχνολογίας, ενίσχυση ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών κα). Η δεύτερη κατηγορία παρέμβασης με τον τίτλο «Αξία» αφορά στη μετατροπή του ερευνητικού αποτελέσματος σε προϊόν με την ενίσχυση προσφοράς και ζήτησης υπηρεσιών ΕΑΚ, διαμεσολάβηση, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, κ.α. Με αυτό τον τρόπο γίνεται ουσιαστικά προσπάθεια ώστε οι δράσεις της Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 να αποτελέσουν ολοκληρωμένο πλαίσιο.
- Στο πλαίσιο της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας - εξωστρέφειας (Άξονας Προτεραιότητας 2), προβλέπονται δράσεις ενίσχυσης εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων, η προώθηση της επιχειρηματικής συνεργασίας και δικτύωσης, η ενίσχυση των ειδικών

μορφών τουρισμού, η προώθηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στον πολιτισμό, η επιχειρηματική αριστεία, η ενίσχυση ειδικών ομάδων πληθυσμού για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, κα.

- Ο Άξονας Προτεραιότητας 3 αφορά στη βελτίωση των δομών, υποδομών και υποστηρικτικών μηχανισμών για την ανάπτυξη και στήριξη της επιχειρηματικότητας. Ειδικότερα, προβλέπονται η ενίσχυση επιχειρηματικών πάρκων, θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, η ανάπτυξη ενιαίου δικτύου δομών στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, δράσεις τουριστικής προβολής, έργα για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού και για την ανάπτυξη επενδύσεων στον τομέα του πολιτισμού με έμφαση στην προστασία των αρχαιοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς κλπ. Παράλληλα, ο Άξονας Προτεραιότητας παρεμβαίνει στον τομέα της προστασίας του καταναλωτή και της εποπτείας της αγοράς, καθώς και σε θέματα αναβάθμισης του θεσμικού πλαισίου σε τομείς όπως η ανάπτυξη συστημάτων εταιρικής ευθύνης, η επίλυση διαφορών μεταξύ επιχειρήσεων, η αύξηση των ηλεκτρονικά παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών κλπ.

- Ο Άξονας Προτεραιότητας 4 αφορά στην εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας. Σε αυτό το πλαίσιο προβλέπονται δράσεις όπως προώθηση της χρήσης του φυσικού αερίου, ολοκλήρωση - εκσυγχρονισμός του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας, διείσδυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων, κα.

11.4. Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER

Η πρωτοβουλία LEADER, μετά την επιτυχημένη εμπειρία τριών περιόδων προγραμματισμού (LEADER I, II και PLUS (+)), έφτασε σε επίπεδο ωριμότητας που δίνει τη δυνατότητα στις αγροτικές περιοχές να εφαρμόσουν ευρύτερα την προσέγγιση LEADER στο πλαίσιο του Άξονα 4 του ΠΑΑ, εξυπηρετώντας βασικούς στόχους του. Έτσι, στο πλαίσιο της «προσέγγισης LEADER», εφαρμόζονται τοπικά προγράμματα με ολοκληρωμένο και πολυτομεακό χαρακτήρα σε σαφώς προσδιορισμένες αγροτικές περιοχές. Η εκπόνηση και εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών πραγματοποιείται μέσω της «εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγισης» από τοπικά εταιρικά σχήματα δημοσίου - ιδιωτικού τομέα (Ομάδες Τοπικής Δράσης - ΟΤΔ) τα οποία δραστηριοποιούνται στην κάθε περιοχή, γνωρίζουν τις δυνατότητες και δυσκολίες της και είναι αντιπροσωπευτικά των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων αυτής.

Μέσω του **Άξονα 4 «Εφαρμογή της προσέγγισης LEADER»**, υλοποιούνται δράσεις που αποσκοπούν:

- στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων,

- στη διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες,
- στη στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων,
- στην ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων,
- σε βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό,
- στην ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών,
- στη διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς.

Παράλληλα ενισχύεται η συνεργασία και δικτύωση μεταξύ περιοχών, φορέων και κλάδων προκειμένου να αναπτυχθούν νέοι τρόποι και διαδικασίες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των επιλεγμένων αγροτικών περιοχών.

11.5. Αναπτυξιακός Νόμος 3908/2011

Βασικό εργαλείο για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων στην τρέχουσα περίοδο αποτελεί ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος 3908/2011. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα κυριότερα σημεία του:

Επιλέξιμες επιχειρήσεις: Υφιστάμενες, Νέες και Υπό Σύσταση επιχειρήσεις με έδρα όλη την Ελληνική Επικράτεια

Ποσοστά ενισχύσεων: Από 15% έως 50% ανάλογα με την δραστηριότητα και τον τόπο εγκατάστασης της επένδυσης

Ελάχιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων:

- Πολύ μικρές επιχειρήσεις, 200.000 ευρώ
- Μικρές επιχειρήσεις, 300.000 ευρώ
- Μεσαίες επιχειρήσεις, 500.000 ευρώ
- Μεγάλες επιχειρήσεις, 1.000.000 ευρώ

Σημειώνεται ότι για τα σχέδια γενικής επιχειρηματικότητας τα ελάχιστα όρια ισχύουν στο ήμισυ των προαναφερθέντων ποσών

Επιλέξιμες δραστηριότητες:

- Μεταποιητικός Τομέας
- Τουριστικός Τομέας Ίδρυση, Επέκταση και Εκσυγχρονισμός Ξενοδοχειακών Μονάδων τουλάχιστον 3 αστέρων και ειδικές τουριστικές δραστηριότητες

- Τομέας Τουρισμού Υγείας και Γηροκομία
- Μεταφορά και Αποθήκευση
- Εκδοτικές Δραστηριότητες
- Επιστημονική Έρευνα και Ανάπτυξη
- Τομέας Κατασκευών (μόνο η Κατασκευή Παράκτιων και Λιμενικών Έργων)
- Παροχή Νερού, Επεξεργασία Λυμάτων, Διαχείριση Αποβλήτων
- Ορυχεία και Λατομεία
- Αγροτικός Τομέας (Γεωργία, Κτηνοτροφία, Αλιεία και Δασοκομία)
- Τηλεπικοινωνίες
- Κινηματογραφικές, Τηλεοπτικές και Μουσικές εκδόσεις και Πολιτιστικές δραστηριότητες
- Δραστηριότητες προγραμματισμού Ηλ. Υπολογιστών και υπηρεσιών πληροφορίας
- Επισκευή Ηλ. Υπολογιστών και άλλων ειδών ατομικής/οικιακής χρήσης
- Άλλες Επαγγελματικές, Διοικητικές, Επιστημονικές και Τεχνικές Δραστηριότητες

Γενικές κατηγορίες σχεδίων:

- Γενικής Επιχειρηματικότητας (Παρέχεται Φορολογική Απαλλαγή σε συνδυασμό με Χαμηλότοκα Δάνεια)
- Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Παρέχεται Επιχορήγηση ή Φοροαπαλλαγή ή Χαμηλότοκα Δάνεια)
- Περιφερειακής Συνοχής (Παρέχεται Επιχορήγηση ή Φοροαπαλλαγή ή Χαμηλότοκα Δάνεια)

Ειδικές κατηγορίες σχεδίων:

- Επιχειρηματικότητας των νέων (Νέες μικρές επιχειρήσεις όπου νέοι έως 39 ετών συμμετέχουν με ποσοστό άνω του 50% -Παρέχεται ενίσχυση των λειτουργικών δαπανών έως 1 εκ. ευρώ για τα πρώτα 5 έτη λειτουργίας)
- Μεγάλα Επενδυτικά Σχέδια (50 εκ. και άνω)
- Πολυετή Ολοκληρωμένα Επενδυτικά Σχέδια (2-5 έτη, Φορολογική Απαλλαγή σε συνδυασμό με Χαμηλότοκα Δάνεια)
- Συνεργασίας και Δικτύωσης

12. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

12.1. Προβλήματα και ανάγκες της περιοχής παρέμβασης

Εμφανώς, η περιοχή παρέμβασης, στον τομέα της απασχόλησης, αντιμετωπίζει πολλά οξυμένα προβλήματα και απειλές. Παράλληλα όμως διαθέτει ανενεργούς πλούσιους ανθρώπινους και φυσικούς πόρους που αποτελούν τις προϋποθέσεις αναστροφής της αρνητικής υφιστάμενης πραγματικότητας εξαιτίας μιας πληθώρας προβλημάτων που παρουσιάζονται αναλυτικά στην συνέχεια.

Προβλήματα:

Τα προβλήματα στην περιοχή παρέμβασης συνοψίζονται στα παρακάτω σημεία:

- Οι ανεπαρκείς πόροι των καλλικρατικών δήμων για τη χρηματοδότηση αναπτυξιακών δράσεων καθιστούν αναγκαία την ανάδειξη του ρόλου των επιχειρήσεων, των μη κερδοσκοπικών οργανισμών και της κοινωνικής οικονομίας.
- Προβλήματα γήρανσης του πληθυσμού και εγκατάλειψης της υπαίθρου και ιδιαίτερα των ορεινών περιοχών.
- Υψηλό ποσοστό αναλφάβητων και πληθυσμού χαμηλού και μέσου εκπαιδευτικού επιπέδου κυρίως σε αγροτικές και ορεινές περιοχές.
- Χαμηλό ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία και αντίστοιχα υψηλό ποσοστό μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού.
- Πτώση του ποσοστού απασχόλησης και αύξηση του ποσοστού ανεργίας, ιδιαίτερα τα τελευταία έτη λόγω οικονομικής κρίσης.
- Πολύ χαμηλή συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και στην απασχόληση.
- Υψηλό ποσοστό συμμετοχής της παραγωγής και μεταποίησης αγροτικών προϊόντων στην συνολική απασχόληση και στο παραγόμενο προϊόν της περιοχή. Ωστόσο, ο πρωτογενής τομέας στη χώρα μας διέρχεται μία περίοδο μεγάλων ανακατατάξεων και καλείται να προσαρμοστεί στα νέα ανταγωνιστικά δεδομένα της παγκόσμιας αγοράς αγροτικών προϊόντων και τροφίμων.
- Χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε σχέση με αντίστοιχες περιοχές της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Περαιτέρω απόκλιση -αντί σύγκλισης- του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της περιοχής από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Χαμηλός βαθμό εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, τόσο των γεωργών και κτηνοτρόφων, όσο και γενικά του εργατικού δυναμικού της περιοχής.
- Απειλή συρρίκνωσης μεταποιητικών μονάδων της περιοχής λόγω οικονομικής κρίσης.
- Μεγάλη κάμψη -έως και αδρανοποίηση- του κατασκευαστικού κλάδου, τόσο στην οικοδομή, όσο και στα δημόσια έργα.
- Ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης των δραστηριοτήτων τουρισμού και αναψυχής, μέσα από ένα σχέδιο συνολικής αναβάθμισης των προσφερόμενων υπηρεσιών και του τρόπου προβολής και προώθησής τους.
- Στην περιοχή παρέμβασης, τόσο εσωτερικά, όσο σε σχέση με άλλες περιοχές διαπιστώνονται εισοδηματικές και αναπτυξιακές ανισότητες οι οποίες πλήττουν κατά κύριο λόγο τις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες.
- Ιδιαίτερο πρόβλημα, λόγω του αριθμού τους και των συνθηκών διαβίωσης αντιμετωπίζουν οι μακροχρόνια άνεργοι 45 ετών και άνω με χαμηλά τυπικά προσόντα, οι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών και τα άτομα ευρισκόμενα σε κατάσταση φτώχειας ή απειλούμενα από φτώχεια.
- Για τις ανωτέρω ομάδες στόχου προκύπτει η ανάγκη υλοποίησης δράσεων ένταξης ή επανένταξής τους στην αγορά εργασίας υπό ευνοϊκές προϋποθέσεις.

Ανάγκες:

Στην περιοχή παρέμβασης διαπιστώνονται οι ακόλουθες ανάγκες :

- Ολοκληρωμένης παρέμβασης σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα κοινωνικού αποκλεισμού.
- Δημιουργίας προϋποθέσεις ανάπτυξης και μιας τοπικής διάστασης της απασχόλησης σε καλύτερους όρους και με βελτιωμένη διάρθρωση και χαρακτηριστικά.
- Δικαιότερης, αμεσότερης και ευρύτερης πρόσβασης στην κατάρτιση για όλους και κυρίως τους πληθυσμούς των ευπαθών κοινωνικά ομάδων με έμφαση σε ειδικά επαγγέλματα και δεξιότητες που σχετίζονται με τις τοπικές ανάγκες παραγωγής.
- Ενημέρωση, πληροφόρησης, συμβουλευτικής, παρακολούθησης και δικτύωσης.
- Καινοτομικών προσεγγίσεων που θα εξασφαλίσουν δυναμική παρέμβαση σε μεγάλο αριθμό ωφελούμενων, κάτι που προτείνεται στο παρόν Σχέδιο Δράσης.
- Πράξεων και ενεργειών που θα αυξήσουν την ενδογενή δυναμική της περιοχής και θα εκμεταλλευθούν τις ευκαιρίες που υπάρχουν.
- Εγκαθίδρυσης τυπικών μορφών επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των τοπικών

φορέων.

- Εκμετάλλευσης της υπάρχουσας δυναμικής στην κοινωνική οικονομία.

12.2. Πλεονεκτήματα και δυνατότητες της περιοχής παρέμβασης

Στα θετικά στοιχεία και τις δυνατότητες ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης περιλαμβάνονται:

- Η νέα διοικητική διάρθρωση μέσω του προγράμματος Καλλικράτη και οι διευρυμένες αρμοδιότητες των νέων δήμων, δίνουν τη δυνατότητα αποτελεσματικότερου σχεδιασμού και υλοποίησης αναπτυξιακών δράσεων.
- Αύξηση -έστω μικρή- του πληθυσμού σε ηλικία προς εργασία. Η περιοχή διαθέτει το ανθρώπινο δυναμικό που θα στηρίξει τον αναπτυξιακό της σχεδιασμό. Βασική προϋπόθεση αποτελεί η αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού με ένταξη ενός μεγαλύτερου τμήματος στην αγορά εργασίας.
- Δυνατότητα αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού που παραδοσιακά διαθέτει εξειδίκευση στην παραγωγή γεωκτηνοτροφικών προϊόντων με στροφή σε νέες και αποδοτικότερες εκμεταλλεύσεις.
- Δυνατότητα περαιτέρω αξιοποίησης και ανάδειξης του τουριστικού προϊόντος της περιοχής, μέσα από δράσεις συνολικής αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών και αξιοποίησης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Προσβασιμότητα σε δίκτυα υποδομών, τόσο συγκοινωνιακά όσο και τηλεπικοινωνιακά, η οποία ολοένα και βελτιώνεται μέσω σημαντικών έργων παρέμβασης,
- Υψηλής ποιότητας φυσικό αλλά και πολιτιστικό απόθεμα με σημαντικά περιθώρια για αποτελεσματικότερη αξιοποίηση.
- Σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών απασχόλησης και ενθάρρυνσης της τοπικής επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα στους τομείς του τουρισμού, των αγροτικών-κτηνοτροφικών προϊόντων και των κατασκευών.
- Δυνατότητα αξιοποίησης εθνικών και κοινοτικών πόρων που διατίθενται με στόχο την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την πλήρη ενσωμάτωση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής.
- Δυνατότητα προώθησης της καινοτομίας και της ενδογενούς ανάπτυξης, όπου βάση πρέπει να αποτελέσει το τοπικό προϊόν και οι τοπικοί παραγωγοί.

- Δυνατότητα ανάπτυξης αποτελεσματικών δικτύων συνεργασίας με φορείς της περιοχής, καθώς και με φορείς γειτονικών περιοχών για τη συνδυαστική ανάδειξη και αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της περιφερειακής ενότητας και της περιφέρειας.
- Δυνατότητα αξιοποίησης των σύγχρονων τάσεων σε διεθνές επίπεδο και των προοπτικών ανάπτυξης της πράσινης οικονομίας.
- Δυνατότητα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών με στόχο την ενίσχυση της παραγωγικότητας, καθώς και τη βελτίωση του τρόπου προβολής και προώθησης της περιοχής και των προϊόντων της.

ΜΕΡΟΣ Β: ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η ανωτέρω ανάλυση ανέδειξε τα ακόλουθα ως **σημαντικότερα προβλήματα-προκλήσεις** που χαρακτηρίζουν σε τοπικό επίπεδο τα ζητήματα ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας και του ανθρώπινου δυναμικού με εστίαση στις ευάλωτες κοινωνικά ομάδες:

1. Χαμηλός βαθμός οικονομικής ανάπτυξης και αντίστοιχα περιορισμένη διαθεσιμότητα θέσεων εργασίας.
2. Αδυναμία προσαρμογής των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού στις νέες μεταβαλλόμενες συνθήκες.
3. Σημαντικός αριθμός μακροχρόνια ανέργων άνω των 45 ετών με χαμηλά τυπικά προσόντα, οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολία πρόσβασης στην εργασία και απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.
4. Σημαντικός αριθμός ανέργων γυναικών αρχηγών μονογονεϊκών οικογενειών, οι οποίες αντιμετωπίζουν δυσκολία πρόσβασης στην εργασία και απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.
5. Σημαντικός αριθμός ανέργων που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας και απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.
6. Χαμηλή γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού.
7. Υψηλά επίπεδα κινδύνου φτώχειας.
8. Δυνατότητα αξιοποίησης του ρόλου της κοινωνικής οικονομίας για τη δημιουργία απασχόλησης.
9. Δυνατότητα αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής στον τομέα του τουρισμού με προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
10. Δυνατότητα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών στην παραγωγή και προώθηση των τοπικών προϊόντων.
11. Δυνατότητα αξιοποίησης της αναπτυξιακής δυναμικής που παρουσιάζει ο τομέας της πράσινης οικονομίας.

Τα παραπάνω προβλήματα-προκλήσεις συστηματοποιούνται σε ένα ιεραρχημένο σύστημα αναγκών-στόχων, στους οποίους ανταποκρίνεται το προτεινόμενο σχέδιο Δράσης:

- Ανάγκη 1** Ανάπτυξη της δικτύωσης και της συνεργασίας των κοινωνικών και επαγγελματικών φορέων της περιοχής παρέμβασης.
- Ανάγκη 2** Ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση ειδικών ομάδων του πληθυσμού που απειλούνται περισσότερο από αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.
- Ανάγκη 3** Κινητοποίηση για ενεργό συμμετοχή των δυνητικά ωφελούμενων του Σχεδίου Δράσης.
- Ανάγκη 4** Απόκτηση σύγχρονων επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων για τους ωφελούμενους του Σχεδίου Δράσης.
- Ανάγκη 5** Ενίσχυση της απασχόλησης με δημιουργία ποιοτικών και διατηρήσιμων θέσεων εργασίας.
- Ανάγκη 6** Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.
- Ανάγκη 7** Συμβολή στην αποδοχή και ενσωμάτωση αρχών της πράσινης οικονομίας.
- Ανάγκη 8** Συμβολή στην προσαρμογή της αγροτικής οικονομίας στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον.
- Ανάγκη 9** Συμβολή στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής με προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Ανάγκη 10** Εξασφάλιση κατάλληλα καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού που θα υποστηρίξει την προσαρμογή των τοπικών επιχειρήσεων στα σύγχρονα παραγωγικά και καταναλωτικά πρότυπα.

Η συνδυαστική αντιμετώπιση των ανωτέρω αναγκών προϋποθέτει το σχεδιασμό και υλοποίηση ολοκληρωμένων δράσεων στους ακόλουθους τομείς:

- Συνεργασία των φορέων της περιοχής
- Δικτύωση
- Ενημέρωση Ευαισθητοποίηση
- Κατάρτιση επιμόρφωση
- Πληροφόρηση – Συμβουλευτική Υποστήριξη

ΠΗΓΕΣ & ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Για την εκπόνηση της παρούσας μελέτης χρησιμοποιήθηκαν οι ακόλουθες πηγές:

Βιβλιογραφία:

- Η διαφορετικότητα στον εργασιακό χώρο, EQUAL - Εθνικό Θεματικό Δίκτυο «Διαχείριση της διαφορετικότητας στον εργασιακό χώρο», Ιούνιος 2008
- Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού (2007-2013)
- Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (2007-2013)
- Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων (2007-2013)
- Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (Statistics on Income and Living Conditions), ΕΛΣΤΑΤ 2010
- Ετήσια Μελέτη Κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών και δεικτών της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, DATARC 2012
- Η Κοινωνική Έρευνα στην Ελλάδα Σήμερα, εκδ. ΕΚΚΕ, Αθήνα 1993.
- Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2006, ΕΚΚΕ
- Νομοί της Ελλάδας, Εκδόσεις Allmedia 2009
- Νόμος 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης»
- Νόμος 3908/2011 «Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή» - Αναπτυξιακός Νόμος
- Νόμος 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα»
- Οι δυνατότητες κοινωνικής ενσωμάτωσης ειδικών κοινωνικά ομάδων μέσω της αγοράς εργασίας, Επιστημονικό Υπεύθυνος Έρευνας Δρ. Παναγιώτης Ζάννης, 2009
- Οι ελληνικές επιχειρήσεις το 2008, Ανάλυση αποτελεσμάτων και απασχόλησης, ΣΕΒ, Αθήνα 2010
- Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ΦΕΚ 1470 Β/09.10.2003
- Στρατηγικός Σχεδιασμός Δήμου Αιγιαλείας 2012-2014, Δήμος Αιγιαλείας
- Στρατηγικός Σχεδιασμός Δήμου Καλαβρύτων 2012-2014, Δήμος Καλαβρύτων
- Χαρτογράφηση της Υφιστάμενης Κατάστασης στη Διαχείριση της Ηλικίας, Οικονομική

και Κοινωνική Επιτροπή Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.), Νοέμβριος 2007

Πηγές στατιστικών στοιχείων:

- Αποτελέσματα απογραφών πληθυσμού 1991-2001-2011, Ελληνική Στατιστική Αρχή
- Αποτελέσματα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών 2000 έως 2007, Eurostat Database
- Ειδική έρευνα για τη θέση στην αγορά εργασίας των μεταναστών και των άμεσων απογόνων τους, 2009 ΕΛΣΤΑΤ
- Έρευνα αφίξεων και διανυκτερεύσεων στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ (2005-2009), ΕΛΣΤΑΤ
- Έρευνα αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης σε φορείς της κατάστασης, 2012 DATARC
- Έρευνα οικοδομικής δραστηριότητας 2004-2009, ΕΛΣΤΑΤ
- Ετήσια Έρευνα Βιομηχανίας – Βιοτεχνίας 2001-2006, ΕΛΣΤΑΤ
- Μητρώο επιχειρήσεων, ΕΛΣΤΑΤ (2007)
- Μητρώο επιχειρήσεων επιμελητηρίου Αχαΐας (2007-2011)
- Στατιστικά στοιχεία εγγεγραμμένης ανεργίας (2011-2012), ΟΑΕΔ

Ιστοσελίδες:

- www.espa.gr
- www.iobe.gr
- www.oaed.gr
- www.paseges.gr
- www.statistics.gr
- www.sete.gr
- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>